

Republika Hrvatska

**Ministarstvo pravosuđa i uprave
i
Državna geodetska uprava**

Projekt integriranih usluga zemljišne administracije i pravosuđa

**Okvir za upravljanje okolišnim i društvenim pitanjima
(ESMF)**

Siječanj 2024.

SADRŽAJ

1. Sažetak.....	4
2. Uvod	11
3. Opis projekta	12
4. Okolišne i društvene politike, propisi i zakoni	16
4.1 Pravni okvir Republike Hrvatske	16
4.2 Nacionalna procjena i dopuštanje utjecaja na okoliš i društvo	18
4.3 Standardi Svjetske banke i ključni nedostaci u nacionalnom okviru	27
5. Mogući rizici i utjecaji na okoliš i društvo i standardne mjere za ublažavanje	31
5.3 Rizici i utjecaji na okoliš.....	31
5.4 Rizici i utjecaj na društvo.....	36
5.5 Osobe s invaliditetom	41
5.6 Starije osobe i osobe s ograničenim pristupom digitalnim tehnologijama	44
5.7 Strani radnici	44
5.8 Osobe bez vlasništva.....	45
6. Postupci i provedbeni aranžmani.....	45
6.1 Pregled projektnih aktivnosti s aspekta okolišnih i društvenih pitanja (potprojekti)	45
6.2 Provedbeni aranžmani	52
6.3 Predloženo osposobljavanje i izgradnja kapaciteta.....	53
6.4 Procijenjeni proračun.....	54
7. Angažman, objavljivanje i savjetovanja dionika	55
Prilog 1. Obrazac za provjeru	56
Prilog 2. Kodeksi postupanja za okoliš i društvo (ESCOP)	60
Prilog 3. Predložak Plana za upravljanje okolišnim i društvenim pitanjima (ESMP)	64
Prilog 4. Postupci slučajnih nalaza	66

Kratice i akronimi

CHMP	Plan upravljanja kulturnom baštinom
CEPEJ	Europska komisija za učinkovitost pravosuđa
DGU	Državna geodetska uprava
EEW	Električni i elektronički otpad (eng. Electrical and Electronical Waste)
ESCOPE	Kodeksi postupanja za okoliš i društvo (eng. Environmental and Social Codes of Practice)
ESCP	Plan obveza za okolišna i društvena pitanja(eng. Environmental and Social Commitment Plan)
ESF	Okolišni i društveni okvir (eng. Environmental and Social Framework)
ESMF	Okvir za upravljanje okolišnim i društvenim pitanjima (eng. Environmental and Social Management Framework)
ESMP	Plan za upravljanje okolišnim i društvenim pitanjima (eng. Environmental and Social Management Plan)
ESS	Okolišni i društveni standard (eng. Environmental and Social Standard)
GBV	Rodno uvjetovano nasilje (eng. Gender Based Violence)
GIIP	Dobre međunarodne industrijske prakse (eng. Good International Industry Practices)
GRM	Žalbeni mehanizam (eng. Grievance Redress Mechanism)
IFC	Međunarodna financijska korporacija (eng. International Financial Corporation)
ILAS	Projekt implementacije integriranog sustava zemljišne administracije (eng. Integrated Land Administration Systems Project)
IP	Inspekcijski panel (eng. Inspection Panel)
J4B	Projekt učinkovitog pravosuđa za bolje poslovno okruženje (eng. Justice for Business Project)
KU	Katastarski uredi
LMP	Postupci za upravljanje radom (eng. Labor Management Procedures)
MPU	Ministarstvo pravosuđa i uprave
MPUGDI	Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine
NVO	Nevladina organizacijaOSS Sustav „One Stop Shop“
PAP	Osobe pod utjecajem projekta (eng. Project Affected Persons)
RCP	Razvojni ciljevi projekta
JPP	Jedinica za provedbu projekta
RAP	Akcijski planovi preseljenja (eng. Resettlement Action Plans)
RPF	Okvir politike preseljenja (eng. Resettlement Policy Framework)
SEA / SH	Seksualno iskorištavanje i zlostavljanje/seksualno uznemiravanje (eng. Sexual Exploitation and Abuse / Sexual Harassment)
ZIS	Zajednički informacijski sustav
ZKU	Zemljišnoknjižni uredi
ZNR	Zaštita na radu

1. Sažetak

Svjetska banka će pružati podršku Ministarstvu pravosuđa i uprave (MPU) i Državnoj geodetskoj upravi (DGU) u provedbi Projekta integriranih zemljišnoknjižnih i pravosudnih usluga za građane. Cilj projekta je (i) poboljšati funkcionalnu integraciju hrvatskih zemljišnoknjižnih i pravosudnih institucija; i ii. poboljšati usluge za građane. Projekt će podržati dolje navedene aktivnosti.

Komponenta A. Integrirane digitalne zemljišnoknjižne i sudske usluge financirat će aktivnosti koje će podržati digitalizaciju i integraciju zemljišnoknjižnih i sudskih podataka i usluga. Nastavit će se s digitalizacijom papirnatih zemljišnoknjižnih i sudskih spisa kako bi bili otporniji na katastrofe te kako bi se mogli lakše dijeliti putem Zajedničkog informacijskog sustava (ZIS) i drugih internetskih sustava.

Komponenta B: Integrirane digitalne usluge državnih registara i geoprostornih podataka podržavat će poboljšane geoprostorne podatke. Podaci iz oko dvije trećine županija u Hrvatskoj još uvijek nisu uključeni u katastar infrastrukture. Kartiranje i bilježenje lokacije infrastrukture omogućava bolje planiranje korištenja zemljišta.

Komponenta C: Daljnja digitalna integracija zemljišnih knjiga i katastara uključuje unaprijeđenja ZIS-a i sustava One Stop Shop (OSS) kao što su: (i) poboljšana kvaliteta podataka i održavanje, (ii) bilježenje cijena nekretnina, (iii) pojednostavljivanje mrežnog pristupa zemljišnim knjigama, (iv) nadogradnja mobilnih aplikacija (Moje nekretnine), (v) pojednostavljenje postupka upisa prava građenja, (vi) daljnja digitalizacija katastarskih procesa i (vii) proširenje pristupa ZIS-u na odvjetnike.

Komponenta D: Infrastruktura integriranih sudova, zemljišnoknjižnih ureda (ZKU) i katastarskih ureda (KU) omogućit će izgradnju sudske, zemljišnoknjižne i katastarske infrastrukture u skladu s međunarodnim standardima i standardima EU-a kako bi se omogućilo bolje pružanje usluga te uspostavila nova strukture za rješavanje žalbi u zemljišnim sporovima. Ova bi komponenta pridonijela izgradnji nove infrastrukture koja je potrebna za integraciju katastarskih, zemljišnoknjižnih i sudskih usluga te osnivanje suda koji će odlučivati o žalbama u zemljišno-knjižnim postupcima. Ova će komponenta podržati izgradnju nove infrastrukture u područjima koja bi mogla uključivati Novsku, Rijeku, Bjelovar i Veliku Goricu. Ovom će se komponentom također podržati pružanje novih ICT kablova za bolje digitalne usluge u trideset KU.

Komponenta E: Izgradnja institucionalnih kapaciteta, analiza politike i upravljanje projektom podržat će rad Jedinice za provedbu projekta (JPP) i aktivnosti praćenja i evaluacije (M&E). Također će financirati programe izgradnje kapaciteta i provedbu kampanja podizanja svijesti javnosti i anketa o zadovoljstvu građana. Programi izgradnje kapaciteta koji će se financirati putem komponente E uključivat će teme kao što su (i) zakoni o katastru i zemljišnim knjigama; (ii) pojedinačno usklađivanje katastarskih i zemljišnoknjižnih podataka; (iii) obnova katastra; (iv) zajednički katastarski i zemljišnoknjižni postupci; (v) korištenje e-usluga MPU i DGU od strane javnih i profesionalnih korisnika; i (vi) obuka uprave.

Projektne aktivnosti odvijat će se diljem zemlje, osim komponente D koja uključuje izgradnju nove infrastrukture u područjima koja bi mogla uključivati Novsku, Rijeku, Bjelovar i Veliku Goricu. Specifične lokacije potprojekata u Rijeci i Velikoj Gorici zasad nisu poznate jer se još razmatraju najprikladnije zemljišne parcele na kojima će se graditi nova integrirana infrastruktura. Lokacije potprojekata bit će poznate u prvoj godini provedbe projekta.

Ovaj je Okvir za upravljanje okolišnim i društvenim rizicima (ESMF) sastavljen kako bi se mogli utvrđivati mogući rizici i učinci na okoliš i društvo predloženih projektnih aktivnosti te kako bi se mogle predlagati odgovarajuće mjera za ublažavanje tih rizika i učinaka. U njemu su navedeni zakoni i propisi Republike Hrvatske i politike Svjetske banke koji se primjenjuju na Projekt te su opisana načela, pristupi, provedbeni aranžmani te mjere ublažavanja utjecaja na okoliš i društvo koje je potrebno slijediti.

Potencijalni rizici za okoliš

Očekuje se da će rizici za okoliš za sve aktivnosti biti niski do umjereni zbog načina na koji je projekt osmišljen te s obzirom da se isti provode u skladu s regulatornim i funkcionalnim institucionalnim okruženjem EU-a. Komponenta D sadrži ekološki značajne aktivnosti: Integrirani sud, ZKU-i i infrastruktura KU. Rizici za okoliš pretežno su povezani s izgradnjom nove integrirane infrastrukture (izgradnja novih zgrada u Bjelovaru, Novskoj, Velikoj Gorici i Rijeci). Potencijalni štetni rizici i učinci na ljude i/ili okoliš vjerojatno neće biti znatni. Tomu je tako zato što projektne aktivnosti nisu složene i velike, ne uključuju aktivnosti koje imaju visoki potencijal za nanošenje štete ljudima ili okolišu, a očekuje se da će odabrana lokacija biti daleko od ekološki osjetljivih područja. Kao takvi, potencijalni rizici i učinci su (i) predvidljivi i očekuje se da će biti privremeni i/ili reverzibilni; (ii) male veličine; (iii) specifično prilagođeni lokaciji, bez vjerojatnog utjecaja koji nadilazi stvarni otisak projekta; i imaju (iv) malu vjerojatnost ozbiljnih štetnih učinaka na ljudsko zdravlje i/ili okoliš. Ti utjecaji najčešće uključuju: prašinu i buku zbog iskopa, rušenja i izgradnje; gospodarenje otpadom od rušenja/izgradnje i slučajno izlivanje strojnog ulja, maziva, itd.; moguće gospodarenje manjom količinom opasnih materijala i otpada poput azbesta ili boja i lakova; poremećaje u prometu; onečišćenje površine ili podzemnih voda malih razmjera; onečišćenje tla ili erozija; rizike povezane sa ZNR-om i sl. Moguće je da će biti potrebno upravljati većim količinama tla kontaminiranog pesticidima.

Ne očekuju se štetni učinci na biološku raznolikost i staništa jer su sve lokacije izvan zaštićenih područja i mreže NATURA 2000.

Rizici vezani uz kulturnu i povijesnu baštinu mogu se smatrati niskima jer se lokacije planirane za gradnju u Velikoj Gorici i Rijeci nalaze u urbanim sredinama koje nisu zaštićene Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Lokacija u Novskoj nalazi se unutar povijesnog arhitektonskog kompleksa (urbana naselja) i zone djelomične zaštite povijesnih građevina. Kako se radi o izgradnji nove zgrade, a na parceli nema zgrada sa statusom zaštićenog kulturnog dobra, konzervatori imaju samo mogućnost kontrole intervencije u smislu prilagodbe dizajna okolišu.

Lokacija u Bjelovaru nalazi se u sklopu kompleksa sudskih zgrada i zatvora u Bjelovaru, koji je zaštićeno kulturno dobro pod oznakom Z-2922. Za ovu se lokaciju izrađuje glavni i detaljni projekt koji poštuje sve uvjete konzervatorskog odjela, a koje možemo smatrati minimalnima što se tiče izgradnje same zgrade i uređenja okoliša. Tijekom iskopavanja se ne očekuje pronalazak artefakata ili drugi mogući "slučajni nalazi".

Potencijalni rizici za društvo

Rizici za društvo utvrđeni za komponentu A, B i C uključuju prepreke pristupu zemljišnoknjižnim uslugama s kojima se suočavaju određene ranjive skupine. Te bi se prepreke mogle dodatno pogoršati prelaskom na digitalnu dostavu (posebno za starije osobe ili druge skupine koje imaju smanjene digitalne vještine). Dodatni društveni rizik u odnosu na potencijalne sporove tijekom katastarske izmjere i zemljišnoknjižnih aktivnosti (komponenta C) ne postoji. Katastarskim izmjerama osigurava se besplatan javni postupak za rješavanje prethodnih sporova i poboljšava se pravna sigurnost vlasništva nad zemljištem. Ostala eventualna potraživanja od nekretnina (kao što su potraživanja za povrat zemljišta oduzetog tijekom razdoblja Jugoslavije, obiteljski sporovi, nasljedstvo i sva druga pitanja zemljišnih knjiga) na zemljištu prema katastarskoj izmjeri ostaju zasebni postupci dostupni građanima. Eventualni drugi rizici za društvo koji proizlaze iz katastarskih izmjera izbjegavaju se, minimiziraju i smanjuju alatima koji su već uspostavljeni relevantnim nacionalnim zakonodavstvom koje se odnosi na tu djelatnost, kao što su Zakonu o državnoj izmjeri i katastru nekretnina te podzakonski akti koji iz njega proizlaze. Naravno, aktivnosti će se ublažiti i putem alata SB-a i alata specifičnih za projekt kao što su Žalbeni mehanizam i Plan angažmana dionika projekta.

Većina društvenih rizika utvrđena je za komponentu D koja se sastoji od izgradnje nove integrirane sudske, zemljišnoknjižne i infrastrukture KU-a u Bjelovaru, Novskoj, Velikoj Gorici i Gradu Rijeci, kao i za male radove obnove 30 KU-a, a tipični su za građevinske aktivnosti: zaštita na radu (ZNR) te zdravstveni i sigurnosni rizici za zajednicu te rizici upravljanja radom. Osim toga, u ovoj se fazi ne mogu isključiti potencijalna pitanja uporabe zemljišta i pitanja nedobrovoljnih preseljenja. Također, postoje potencijalni rizici od loše ili nedostatne komunikacije i razmjene informacija među dionicima. Građevinski radovi koji se izvode male su do srednje veličine i kao takvi učinci se mogu lako i predvidljivo ublažiti pravilnom organizacijom gradilišta i kontinuiranom komunikacijom sa svim dionicima te razvojem posebnih alata predviđenih Okolišnim i društvenim okvirom (ESF).

Zdravstveni i sigurnosni rizici zajednice tipični su za građevinske radove:

- Povećana buka i vibracije uzrokovane povećanim prometom, korištenjem strojeva i opreme na gradilištu.
- Prometne nesreće za pješake uzrokovane povećanim i neadekvatno organiziranim prometom (prijevoz materijala, opreme i radnika);
- Privremeno zatvaranje cesta bez osiguravanja odgovarajućih prometnih puteva može lokalnom stanovništvu uzrokovati smetnje.
- Poremećaji u komunalnim uslugama zbog nesreća ili planiranih intervencija (voda, plin, struja).
- Loše prakse zaštite zdravlja i sigurnosti na radu
- Neadekvatno zbrinjavanje otpada s gradilišta koje zagađuje okoliš zajednice (uključujući neadekvatno gospodarenje azbestnim otpadom i izloženost lokalne zajednice azbestom - ako se dokaže prisutnost azbesta na bilo kojoj od lokacija).
- Prisutni su potencijalni rizici zajednice povezani s priljevom strane radne snage.

Rizici upravljanja radom

Ovaj će projekt najvjerojatnije uključivati sve kategorije projektnih radnika definiranih ESS2, osim radnika u lokalnoj zajednici (izravno zaposleni radnici, ugovorni radnici i radnici primarne opskrbe). Za infrastrukturne aktivnosti, osim izravno zaposlenih radnika (osobe zaposlene ili izravno angažirane od strane MPU - konzultanti za obavljanje specijaliziranih zadataka (npr. stručnjaci za okolišna i društvena pitanja, arhitekti, građevinski inženjer, stručnjak za nabavu, stručnjak za financijsko upravljanje zaposleni u okviru JPP-a, itd.), očekuje se angažman nisko i visokokvalificiranih radnika preko izvođača i podizvođača (građevinsko poduzeće, poduzeće zaduženo za nadzor i poduzeće koje obavlja upravljanje projektima). Osim rizika ZNR-a, potencijalni rizici vezani uz građevinske radove odnose se na radne uvjete i tretman projektnih radnika (npr. uvjeti zapošljavanja i rada, članstvo i sudjelovanje u sindikatima ili udrugama poslodavaca ili u bilo kojoj drugoj strukovnoj organizaciji itd.). Može se očekivati da će biti angažiran veći broj niskokvalificiranih radnika, uključujući strane radnike kao što je prethodno opisano. Strani se radnici mogu smatrati ranjivom skupinom jer nemaju društvene mreže, suočeni su s preprekama u ostvarivanju svih socijalnih prava te su izloženi potencijalnoj diskriminaciji.

Seksualno iskorištavanje i zlostavljanje/seksualno uznemiravanje (SEA/SH)

Kada je riječ o rodno uvjetovanom nasilju, rizik je nizak jer će biti samo malih do srednjih građanskih radova.

Nedostatak komunikacije i razmjene informacija

Postoje potencijalni rizici zbog loše ili nedostatne komunikacije i razmjene informacija među relevantnim dionicima, uključujući lokalnu zajednicu. Za sve građevinske radove trebalo bi osigurati kontinuirani angažman dionika tijekom cijelog projektnog ciklusa, kao i lako dostupne žalbene mehanizme, kako za javne tako i za projektne radnike. U tom smislu posebnu pozornost treba posvetiti potprojektu koji se nalazi u Gradu Rijeci i Velikoj Gorici zbog rizika vezanih uz kupnju zemljišta, ograničenja korištenja zemljišta i nedobrovoljnog preseljenja koje se ne može isključiti. Uzimajući u obzir prethodno navedeno, tijekom cijelog životnog ciklusa potprojekata provodi se savjetovanje i angažman dionika.

Rizici povezani s kupnjom zemljišta, ograničenjima korištenja zemljišta i nedobrovoljnim preseljenjem.

Za dvije projektne lokacije (Rijeka, Velika Gorica), ne mogu se isključiti rizici vezani uz kupnju zemljišta, ograničeno korištenje zemljišta i nedobrovoljno preseljenje kako je definirano SB ESS5 jer točne lokacije budućih sudova još nisu definirane.

Projektom se neće financirati aktivnosti navedene na popisu isključenja Međunarodne financijske korporacije (IFC), kao niti bilo koji potprojekt ocijenjen značajnim ili visokim rizikom po okoliš i društvo.

Mjere upravljanja rizicima i ublažavanje rizika

Utvrđenim rizicima upravljat će se i ublažavati primjenom sljedećeg:

- Upitnik za provjeru okolišnih i društvenih rizika kojim se utvrđuju potencijalni rizici i problemi potprojekata te pružaju ključni podaci za utvrđivanje rizika i odgovarajući instrument za specifične potprojekte;

- Okvir za upravljanje okolišnim i društvenim rizicima (ESMF) instrument je kojim se ispituju rizici i učinci ako se projekt sastoji od niza potprojekata i/ili lokacija ili kada opseg intervencija nije poznat, a rizici i učinci se ne mogu utvrditi dok se ne utvrde pojedinosti o potprojektu. Budući da će se tijekom provedbe projekta odrediti neke od specifičnih lokacija potprojekta, utvrđeno je da je ESMF najprikladniji instrument dubinske analize u području okoliša i društva. Nacrt ESMP-a za poznate lokacije (u Bjelovaru i Novskoj) bit će pripremljen kao prilog projektnog ESMF-a te ažuriran i finaliziran tijekom provedbe Projekta (prije ugovaranja radova). ESMF osigurava da se utvrđeni potprojekti pravilno ocjenjuju i ublažavaju s okolišnog i društvenog stajališta kako bi se ispunili zahtjevi ESF-a SB-a i njegovih primjenjivih okolišnih i društvenih standarda (ESS) te nacionalnog zakonodavstva o okolišu i socijalnom zakonodavstvu. Njime se utvrđuju načela, pravila, smjernice, postupci i kodeksi prakse za upravljanje okolišnim i društvenim pitanjima koja bi se mogla pojaviti tijekom provedbe projekta te kao takav predstavlja skup mjera za razvoj okolišnih i društvenih instrumenata na razini potprojekta – planova upravljanja okolišnim i društvenim pitanjima (ESMP) i/ili kontrolne liste ESMP-a s/bez Planova upravljanja kulturnom baštinom.
- ESMP je instrument koji detaljno opisuje materijalne mjere koje treba poduzeti tijekom provedbe i rada projekta za uklanjanje, ublažavanje ili neutraliziranje štetnih učinaka na okoliš i društvo ili njihovo smanjenje na prihvatljivu razinu kao i mjere potrebne za provedbu tih mjera. Potprojektni ESMP-ovi ili kontrolne liste ESMP-a će se sastavljati tijekom faze projektiranja, ali uvijek prije početka faze izgradnje.
- CHMP se sastavlja na temelju prirode i razmjera rizika za kulturnu baštinu te utjecaja na kulturnu baštinu. Uključuje mjere za utvrđivanje i upravljanje kulturne baštine (u skladu s nacionalnim nadležnim tijelima i propisima, kao i dobre međunarodne industrijske prakse (GIIP) i ESF), zajedno s mehanizmima praćenja. Potprojektni CHMP-ovi će se pripremati tijekom faze projektiranja, ali uvijek prije ugovaranja faze izgradnje.
- Postupci uključivanja dionika, u skladu s planovima angažmana dionika na razini projekata i potprojekata koje provode i/ili pregledavaju stručnjaci za društvena pitanja u JPP-u. Plan angažmana dionika projekta (SEP) pripremljen je tijekom faze procjene projekta, na temelju Ekološkog i društvenog standarda Svjetske banke 10 o angažmanu dionika. SEP možete pronaći [ovdje](#). Potprojektni SEP-ovi će se pripremati tijekom procjene projekta ili u prvim fazama provedbe projekta, ovisno o specifičnoj situaciji na razini svake lokacije, ali uvijek prije početka faze projektiranja.
- Žalbeni mehanizam na projektu (GRM) postupak je za primanje, evaluaciju i rješavanje pritužbi, povratnih informacija, pitanja i prijedloga građana i lokalnih zajednica na koje utječe projekt na razini projekta. Žalbeni mehanizam je sastavni dio projektnog SEP-a i stoga je pripremljen tijekom faze procjene projekta.
Kontaktna točka u vezi sa žalbama je stručnjakinja za društvena pitanja, Marija Herceg Selandari, e-mail kontakt: marija.hercegselandari.ext@mpu.hr.
- Posebni žalbeni mehanizmi potprojekta sastavni su dio potprojektnih SEP-ova i pripremat će se ovisno o specifičnoj situaciji na razini svake lokacije.
Postupci upravljanja radom (LMP) kategoriziraju i razrađuju način na koji će se upravljati radnicima na projektu (izravno zaposleni radnici i radnicima kod trećih strana) u skladu sa zahtjevima

nacionalnog prava i ESS2. LMP je pripremljen tijekom faze procjene projekta. LMP možete pronaći ovdje.

Okvir politike preseljenja (RPF) alat je kojim se pojašnjavaju načela preseljenja, organizacijski aranžmani i kriteriji projektiranja koji će se primjenjivati na potprojekte u slučaju rizika povezanih s kupnjom zemljišta, ograničenim korištenjem zemljišta i nedobrovoljnim preseljenjem. Pripremljen je tijekom faze procjene projekta. Ako je potrebno, tijekom provedbe projekta predložene lokacije potprojekata mogle bi se provjeriti kako bi se procijenilo je li potrebna kupnja zemljišta i u kojoj mjeri. Ako se nakon postupka provjere ustanove povezani rizici i mogući učinci, potrebno je pripremiti akcijski plan za preseljenje kao dodatni alat kojim se osigurava da su sve projektne aktivnosti u skladu sa zahtjevima RPF-a. RPF možete pronaći [ovdje](#).

Provedbeni aranžmani.

Projektne aktivnosti koje se odnose na okolišni i društveni okvir upravljat će JPP za dvije provedbene agencije, MPU i DGU, a financirat će se putem Komponente E. Obje agencije imaju značajno iskustvo u provedbi projekata financiranih od strane SB-a. Jedan JPP će upravljati provedbom projektne aktivnosti, a predstavljat će i MPU i DGU. Ako aktivnosti zajednički provode MPU i DGU, obje institucije će imati ovlasti za potpisivanje. Ako su aktivnosti u nadležnosti jednog subjekta, samo će taj subjekt imati ovlasti za potpisivanje.

Praćenje

Napredak u provedbi Projekta pratit će se na temelju završenih nabava, isplata na projektu i postizanja pokazatelja rezultata. U okviru projekata ILAS-a i J4B-a, JPP je razvio sveobuhvatan okolišni i društveni sustav za praćenje napretka projektne aktivnosti. Taj će se sustav prema potrebi izmijeniti kako bi se osiguralo odgovarajuće praćenje razvojnih ciljeva projekta (RCP), ispunjavanje ciljeva i zahtjeva Plana obveza za okolišna i društvena pitanja (ESCP) te prijelaznih pokazatelja rezultata i redovito izvješćivanje. Osim misija za potporu u provedbi koje Banka provodi svakih šest mjeseci, JPP će morati podnositi polugodišnja izvješća o napretku svojoj upravi i Banci na pregled. Banka će sredinom provedbe projekta provesti srednjoročni pregled kako bi procijenila ukupni napredak projekta, identificirala kritična pitanja provedbe i izvršila sve potrebne revizije dizajna ili rasporeda projekta.

Izveštavanje je sastavni dio procesa praćenja jer pruža vrijedan uvid u projektne procese kao i informacije o donošenju odluka Jedinici za provedbu projekta (JPP) i timovima SB-a. Stoga omogućuje pravovremene intervencije i prilagodbu korektivnih mjera. Osim ako se drugačije ne dogovori sa stručnjacima za zaštitu okoliša i društvena pitanja SB-a, JPP će izvješćivati o provedbi razvijenih alata u okviru ESF-a u redovitim izvješćima o napretku i na zahtjev stručnjaka za zaštitu okoliša i društvena pitanja SB-a.

Na razini svakog potprojektnog SEP-a, poseban će se fokus kod praćenja i izvješćivanja dati:

- tijekom faze koja se odnosi na odabir točne lokacije nove integrirane infrastrukture, potencijalnim rizicima iz ESS5 i posebnim žalbenim mehanizmima,
- tijekom faze osmišljavanja uključenosti i prikupljanja potreba korisnika suda, sudskom i katastarskom osoblju i rukovodećem osoblju te posebnim žalbenim mehanizmima,

- tijekom faze provedbe/izgradnje, o uključivanju i prikupljanju potreba korisnika suda te sudskog i katastarskog osoblja i rukovodećeg osoblja i građevinskih radnika te o posebnim žalbenim mehanizmima vezanim uz rad,

Tijekom provedbe radova predviđeni su redoviti tjedni sastanci među dionicima zaduženim za "građevinske radove" (izvođači, nadzorni inženjer, voditelj građevinskih projekata (gdje je to relevantno), projektant; stručnjak za zaštitu na radu (ZNR) te mjesečni sastanci s predstavnicima JPP-a i provedbenih agencija. Nadzorni inženjer dužan je sastaviti zapisnik s održanih sastanaka i poslati ga svim dionicima na potvrdu. Praćenje provedbe podrazumijeva stalnu komunikaciju između izvođača, nadzornog inženjera, voditelja građevinskih projekata (gdje je to relevantno), projektanta; stručnjaka za zaštitu na radu (ZNR), predstavnika agencija za zaštitu podataka i provedbenih agencija te rukovodećeg osoblja katastra i pravosudnih tijela. Praćenje uključuje i kontrolu izvješća koja je podnio nadzorni inženjer i provjere na licu mjesta. JPP će provoditi provjere na licu mjesta u svim fazama projekta (ad hoc ili u vezi s plaćanjima). Tijekom provedbe ugovora moguće je održati dodatne ad hoc sastanke (bez obzira na stranku koja ga organizira) na kojima je JPP dužan sudjelovati ovisno o procjeni, pratiti provedbu i rješavati moguće poteškoće vezane uz provedbu ugovora.

Konkretnije, nadzorni inženjer ili imenovana odgovorna osoba će mjesečno izvješćivati JPP o relevantnim alatima ESF-a. U slučaju znatne neusklađenosti, JPP će bez odgode obavijestiti stručnjake za zaštitu okoliša i društvena pitanja SB-a o prirodi, veličini i opsegu učinka. Kao što je prethodno navedeno, osim ako nije drugačije dogovoreno sa stručnjacima za zaštitu okoliša i društvena pitanja SB-a, JPP će u redovitim izvješćima o napretku (pri izvješćivanju o SEP-u i ESMP-u) izvijestiti o usklađenosti s provedbom alata ESF-a u redovitim izvješćima o napretku (pri izvješćivanju o SEP-u i ESMP-u) i na zahtjev stručnjaka za zaštitu okoliša i društvena pitanja SB-a. U slučaju da je izvođač prekršio mjere definirane relevantnim alatima ESF-a i/ili primjenjivim nacionalnim propisima i/ili je zabilježena nesukladnost, JPP će predložiti korektivne mjere, kao i vremenski okvir (rok) za njihovu provedbu. Ako se korektivne mjere ne provedu, a kriteriji usklađenosti ne ispune u definiranom roku, JPP može razmotriti uskraćivanje plaćanja sve dok izvođač ne odgovori na te zahtjeve i ne ispuni usklađenost te je ponovno ne potvrdi (bilo inspekcijom lokacije ili pregledom dokumentacije).

Za projekt je pripremljen poseban **Plan angažmana dionika** (SEP), koji se temelji na Okolišnom i društvenom standardu Svjetske banke 10 o uključivanju dionika. SEP možete pronaći [ovdje](#).

2. Uvod

Ovaj Okvir za upravljanje okolišnim i društvenim rizicima (ESMF) sastavljen je kako bi podržao odredbe o dužnoj pažnji u području okoliša i društva za aktivnosti koje financira Svjetska banka u Projektu Integriranih zemljišnoknjižnih i pravosudnih usluga za građane. Projektom će se poduprijeti unaprjeđenje funkcionalne integracije hrvatskih zemljišnoknjižnih i pravosudnih institucija te unaprjeđenje usluga za građane diljem Hrvatske digitalizacijom i integracijom zemljišnoknjižnih podataka i usluga sudova; poboljšani geoprostorni podaci; poboljšana digitalna integracija zemljišnih knjiga i katastra; poboljšana isporuka usluga i uspostava nove strukture za rješavanje žalbi na zemljišnoknjižne sporove kroz obnovu sudske, matične i katastarske infrastrukture prema međunarodnim i EU standardima u Novskoj, Rijeci, Bjelovaru i Velikoj Gorici. Projektne aktivnosti provodit će Ministarstvo pravosuđa i uprave (MPU) i Državna geodetska uprava (DGU).

Ovaj ESMF sastavljen je u skladu s Okolišnim i društvenim okvirom Svjetske banke (ESF) i zakonima i propisima Republike Hrvatske. Cilj ESMF-a je procijeniti i ublažiti potencijalne negativne okolišne i društvene rizike i učinke projekta u skladu s okolišnim i društvenim standardima (ESS-ovi) sadržanim u Okolišnom i društvenom okviru Svjetske banke i nacionalnim propisima. Konkretnije, cilj je ESMF-a (a) procijeniti potencijalne okolišne i društvene rizike i učinke predloženog Projekta te predložiti mjere za ublažavanje; (b) uspostaviti postupke za provjeru okolišnih i društvenih pitanja, pregled, odobrenje i provedbu aktivnosti; (c) odrediti odgovarajuće uloge i odgovornosti te navesti potrebne postupke izvješćivanja, za upravljanje i praćenje okolišnih i društvenih pitanja povezanih s aktivnostima; (d) utvrditi zahtjeve u pogledu osoblja te osposobljavanje i izgradnju kapaciteta potrebnih za uspješnu provedbu odredaba ESMF-a; (e) baviti se mehanizmom za javno savjetovanje i objavljivanje projektnih dokumenata i pravnu zaštitu u slučaju žalbi; i (f) utvrditi proračunske potrebe za provedbu ESMF-a.

Ovaj ESMF se treba čitati zajedno s drugim planovima pripremljenima za projekt, uključujući Plan angažmana dionika (SEP), Plan obveza za okolišna i društvena pitanja (ESCP), Okvir politike preseljenja i Postupke upravljanja radom.

Skoro konačna verzija ESMF-a će biti objavljena na internetskim stranicama MPU i DGU prije procjene. Javna savjetovanja će trajati najmanje 15 dana. ESMF će biti dovršen, provest će se savjetovanje te će ga odobriti SB nakon čega će ponovno biti objavljen na internetskim stranicama MPU i DGU u skladu s datumom kada je Ugovor o zajmu stupio na snagu. Na sve relevantne komentare i pitanja će se odgovoriti.

Ciljevi javne objave su:

- Informirati javnost i dionike o ciljevima i razvoju projekata te očekivanim učincima po okoliš i društvo.
- Prikupiti informacija i podatke od javnosti i/ili lokalnih zajednica na koje projekt može utjecati.
- U skladu s tim izmijeniti projekt i ESMF kako bi se postigli ciljevi održivosti.
- Osigurati sudjelovanje javnosti i lokalnih zajednica u procesu i podršku projektu.

ESMF će se smatrati konačnim kada relevantne primjedbe i dostavljene povratne informacije, podnesene tijekom razdoblja objavljivanja, budu: (i) obrađene u ESMF-u i (ii) uključene u zasebno poglavlje ili prilog. Dovršena verzija ESMF-a će biti ponovno objavljen na mrežnim stranicama MPU-a.

3. Opis projekta

Svjetska će banka pružati potporu Ministarstvu pravosuđa i uprave (MPU) i Državnoj geodetskoj upravi (DGU) u provedbi Projekta integriranih digitalnih zemljišnoknjižnih i pravosudnih usluge za građane. Cilj projekta je (i) poboljšati funkcionalnu integraciju hrvatskih zemljišnoknjižnih i pravosudnih institucija; i (ii) poboljšati usluge za građane. Slijedi kratak opis komponenti projekta.

Komponenta A. Integrirane digitalne zemljišne knjige i sudske usluge Ova komponenta će financirati aktivnosti koje će podržati digitalizaciju i integraciju zemljišnoknjižnih i sudskih podataka i usluga. Nastavit će digitalizaciju papirnatih zemljišnoknjižnih i sudskih spisa, čime će isti biti otporniji na katastrofe te će se ih moći lakše dijeliti putem ZIS-a i drugih internetskih sustava. Donošenjem Zakona o sudskim pristojbama koji je stupio na snagu 1. siječnja 2019. godine, a koji smanjuje sudske pristojbe pri korištenju e-komunikacije, MPU radi na povećanju korištenja jedinstvenog sustava upravljanja sudskim predmetima (ICMS) i sustava za praćenje predmeta (CTS) u svrhu promicanja usvajanja e-komunikacije između korisnika sudova i sudova. MPU također nastoji osigurati interoperabilnost ICMS-a i CTS-a s odvojenim informacijskim sustavima i bazama podataka kojima upravljaju druga državna tijela. Aktivnosti će izravno doprinijeti digitalnoj transformaciji (skeniranje i digitalizacija zemljišnoknjižnih sudskih evidencija), boljem upravljanju poslovnim procesima, upravljanju imovinom i upravljanju IT ugovorima i sustavima. Dodatnim skeniranjem zemljišnoknjižnih evidencija i sudskih odluka povećat će se javni pristup podacima o zemljištu, dok će pravni stručnjaci imati veći pristup sudskim odlukama, a sudsko osoblje bolji pristup zemljišnim knjigama potrebnim za rješavanje sudskih predmeta.

Komponenta B: Integrirane digitalne usluge državnih registara i geoprostornih podataka Ova komponenta podržavat će poboljšane geoprostorne podatke. Podaci iz oko dvije trećine županija u Hrvatskoj još uvijek nisu uključeni u katastar infrastrukture. Kartiranje i bilježenje lokacije infrastrukture omogućava bolje planiranje korištenja zemljišta. Provodit će se i istraživanja LiDAR kako bi se generirali precizni, 3D topografski podaci koji su također potrebni za planiranje korištenja zemljišta i napore za upravljanje rizicima od katastrofa te oporavak. Hrvatski pozicijski sustav (CROPOS) će biti nadograđen kako bi se osigurao prijenos podataka o pozicioniranju (real-time) što će rezultirati točnijim geoprostornim podacima iz istraživanja zemljišta. Digitalna arhiva DGU-a će također biti dodatno unapređena kako bi se povećao broj dokumenata i poboljšala kvaliteta podataka. U okviru projekta ILAS više od dvije trećine zemljišnih transakcija preselilo se na internet, a prema nedavnim zakonskim izmjenama zemljišnih knjiga, sve zemljišne transakcije podnose se putem interneta. Razvoj i provedba predloženog virtualnog pomoćnika za DGU će pomoći građanima i poduzećima u navigaciji internetskim uslugama.

Komponenta C: Daljnja digitalna integracija zemljišnih knjiga i katastara u okviru komponente C uvest će se poboljšanja ZIS-a i OSS-a, kao što su : (i) bolja kvaliteta i održavanje podataka; (ii) evidentiranje cijena nekretnina; (iii) pojednostavljeni internetski pristup zemljišnim knjigama; (iv) nadogradnja mobilnih aplikacija (Moje nekretnine); (v) pojednostavljeni postupak evidentiranja prava na izgradnju; (vi) daljnja digitalizacija katastarskih procesa i (vii) proširenje pristupa ZIS-u za odvjetnike. U sklopu Višegodišnjeg plana katastarskih izmjera na građevinskim područjima za razdoblje 2021.-2030. provest će se nova katastarska izmjera i ustanova/obnova zemljišnih knjiga kako bi se poboljšala točnost i korekcije katastarskih i zemljišnoknjižnih knjiga, što će građanima i vlasnicima zemljišta omogućiti jasnija

prava na zemljište. Te će se aktivnosti nadovezati na bolju točnost sloja katastarskih podataka dostupnog putem ZIS-a te inicijative za bolju prilagodbu i planiranje ublažavanja posljedica klimatskih promjena. Kako bi se ubrzale potrebne korekcije podataka o zemljištu, MPU je razvio sustav za dodjelu određenih zadataka javnim bilježnicima kako bi se ubrao cjelokupni proces i smanjilo opterećenje sudskih službenika. Aktivnosti u okviru ove komponente će omogućiti korištenje interoperabilnih podataka radi poboljšanja usluga, kao što je bolji pristup predmetima koji uključuju imovinu za suce putem poveznica na ZIS i e-spis i automatske digitalne obavijesti koje pokreću izmjene zemljišnih knjiga na temelju sudskih odluka. Aktivnosti iz ove komponente će također podržati ažuriranja metodologije za izradu hrvatskog Registra zgrada, nadogradnje IT sustava, ako je potrebno, te njihovo pilotiranje i provedbu. Informacijski sustav registra zgrada interoperabilan je sa ZIS-om. Nastali podaci će se razmjenjivati s javnim institucijama za energetske analize, simulacije katastrofa i poplava, upravljanje resursima i sveobuhvatno donošenje odluka za zeleni i održivi razvoj koje uključuje svjesnost o klimi, uključujući energetske učinkovite zgrade s niskom razinom emisija ugljika. E-usluge će građanima i poduzećima omogućiti bolji pristup te će se poduprijeti prelazak na obvezne internetske prijave za zemljišne transakcije. Istražit će se dodatni načini razmjene podataka o zemljištu i pravosuđu, kao što su pitanja koja se odnose na nasljeđivanje nekretnina, obiteljsko pravo (razvod, alimentacija i dječji doplat), zaduženje i rodno uvjetovano nasilje (nalozi za zaštitu).

Komponenta D: Integrirana infrastruktura sudova, ZKU i KU Ova komponenta može omogućiti izgradnju nove sudske, zemljišnoknjižne i katastarske infrastrukture u skladu s međunarodnim standardima i standardima EU-a kojima se podupire bolje pružanje usluga. Komponenta se nadovezuje na uspješno iskustvo projekta J4B u sklopu kojega su obnovljene zgrada Općinskog građanskog suda u Zagrebu i pravosudni objekti u Vinkovcima, Kutini i Varaždinu te projekta ILAS u sklopu kojega je obnovljen ZKO Zagreb. Ova komponenta poduprijet će izgradnju infrastrukture u područjima koja bi mogla uključivati Novsku, Rijeku, Bjelovar i Veliku Goricu. Lokacije bi uključivale katastar i ZKO-e, omogućile funkcionalnu integraciju sa sudovima i pružile model izgradnje budućih novih objekata ili obnovu sudskih i katastarskih objekata. Prelazak na podnošenje zemljišnih transakcija putem interneta i povećani broj sudskih rasprava na daljinu može značiti da se prilikom projektiranja zgrada može uzeti u obzir smanjena potreba za uredskim prostorima zbog smanjene potrebu za kontaktom licem u lice. Dizajn će odražavati i globalne trendove izgradnje prostora koji su prilagođeni korisnicima, među ostalim sudova koji će moći lakše raditi na predmetima koji uključuju obitelji i djecu. U trenutku procjene projekta još nisu poznate točne lokacije planirane nove integrirane infrastrukture u Rijeci i Velikoj Gorici. Moguća lokacija u Rijeci mogla bi pokrivati oko 42 ha u javnom vlasništvu za koju Grad Rijeka izrađuje novi Urbanistički plan. Grad Rijeka iznajmljuje dio prostora građanima za njihove gradske vrtove, poljoprivredna i rekreacijska namjena. Javna savjetovanja o novom urbanističkom planu planirana su do kraja 2023.

Ovom će se komponentom također podržati pružanje novih ICT kablova za bolje digitalne usluge u trideset KU.

Komponenta E: Izgradnja institucionalnih kapaciteta, analiza politika i upravljanje Projektom Ova će komponenta podržavati operacije Jedinice za provedbu projekata (JPP) i aktivnosti praćenja i procjene

(M&E). Također će financirati programe izgradnje kapaciteta i provedbu kampanja podizanja svijesti javnosti i anketa o zadovoljstvu građana. Zajednički JPP već podržava provedbu ILAS-a i J4B-a, a isti tim će podržati i provedbu ovog projekta, uz prilagodbe osoblja po potrebi. JPP će najmanje uključivati voditelja projekta, stručnjaka za praćenje i procjenu, stručnjaka za nabavu, stručnjaka za financijsko upravljanje (FM), stručnjaka za informacijske tehnologije, građevinskog inženjera, arhitekta i stručnjaka za društvena pitanja. Programi izgradnje kapaciteta koji će se financirati putem komponente E uključivat će teme kao što su (i) zakoni o katastru i zemljišnim knjigama; (ii) pojedinačno usklađivanje katastarskih i zemljišnoknjižnih podataka; (iii) obnova katastra; (iv) zajednički katastarski i zemljišnoknjižni postupci; (v) korištenje e-usluga MPU i DGU od strane javnih i profesionalnih korisnika; i (vi) obuka uprave. Aktivnosti podizanja svijesti javnosti u okviru komponente D će biti usmjerene na informiranje profesionalnih korisnika i javnosti o e-uslugama koje su uveli MPU i DGU te prednostima poboljšanja kvalitete podataka kao rezultata projektnih aktivnosti. MPU i DGU će također provoditi ankete o zadovoljstvu korisnika u vezi s korištenjem novih e-usluga u sklopu svojih aktivnosti praćenja i procjene projekta.

Ministarstvo pravosuđa i uprave (MPU) i Državna geodetska uprava (DGU) koordinirat će projektne aktivnosti, uključujući svakodnevnu provedbu, koordinaciju, nadzor i cjelokupno upravljanje projektnim aktivnostima.

Komponentu A provodit će isključivo MPU jer se odnosi na Integrirane digitalne zemljišne knjige i sudske usluge te predviđa provedbu aktivnosti koje su u nadležnosti Ministarstva i koje uključuju, između ostalog, skeniranje i digitalizaciju zemljišnoknjižnih i sudskih spisa, poboljšanje e-usluga na sudovima, zemljišnim knjigama i katastrima.

Komponentu B provodit će isključivo DGU jer se odnosi na Integrirane digitalne usluge službenih registara i prostornih podataka te predviđa provedbu aktivnosti koje su u nadležnosti DGU-a, kao što su poboljšanje infrastrukturnog katastra, provođenje istraživanja Lidar, poboljšanja CROPOS-a i digitalnu arhivu DGU-a.

Komponente C, D i E provodit će se zajedno.

Komponenta C podržava daljnju digitalnu integraciju zemljišnih knjiga i katastara. Odgovornost za svaku podkomponentu ovisi o prirodi predviđenih aktivnosti i različitim kompetencijama tih dviju institucija.

Komponentu D će zajednički provoditi DGU i MPU jer se odnosi na infrastrukturnu integraciju zemljišnih knjiga i katastara. Budući da se komponenta D odnosi na izgradnju novih zgrada cijelih sudova, a ne samo usluga zemljišnoknjižne administracije (ZKO i KU), MPU će preuzeti vodeću ulogu u provedbi, dok će DGU osigurati dodatne informacije i nadzirati pitanja prostora za KU-ove. DGU će biti odgovoran za provedbu potkomponente koja uključuje poboljšanje (kabliranje) 30 lokacija KU.

Komponentu E "Izgradnja institucionalnih kapaciteta, analiza politika i upravljanje projektima" će DGU i MPU provoditi zajednički.

Projektne aktivnosti (potprojekti) koje mogu imati rizike i učinke na okoliš.

Utjecaj na okoliš se očekuje kod izvođenja građevinskih radova tijekom provedbe komponente D: Integrirani sud, ZKU-i i infrastruktura KU. Ova komponenta će poduprijeti izgradnju infrastrukture u područjima koja bi mogla uključivati gradove Novsku, Rijeku, Bjelovar i Veliku Goricu. Ovom će se komponentom također podržati pružanje novih ICT kablova za bolje digitalne usluge u trideset KU. Neki manji radovi na obnovi mogući su i u okviru komponente D. Rizici povezani s komponentom A uključuju i. generiranje velikih količina otpadnih dokumenata (potencijalno recikliranje) i njihovu preradu ili odlaganje otpada; rizike ZNR-a oko upravljanja starim dokumentima i rad u nedovoljno prozračenim, prašnjavim i potencijalno kontaminiranim objektima (npr. podrumskim repozitorijima/arhivima). U skladu s komponentom D (a možda i A) može biti potrebna kupnja i ugradnja većih količina informatičke opreme (npr. poslužitelja), s mogućim posljedicama povezanim s električnim i elektroničkim otpadom (EEW), proizvodnjom topline u fazi uporabe i potrošnjom energije (za rad, hlađenje, itd.).

Očekivani utjecaji na okoliš u okviru komponente D tipični su za građevinske radove i uključuju: Onečišćenje zraka - emisija prašine uslijed iskapanja i izgradnje/rekonstrukcije; Emisija buke – zbog iskapanja i izgradnje/rekonstrukcije; Onečišćenje površinskih ili podzemnih voda (uključujući slučajno izlivanje strojnog ulja, maziva); Onečišćenje tla i/ili erozija; Stvaranje i gospodarenje otpadom (komunalni otpad, male količine građevinskog i opasnog otpada, npr. azbest); Poremećaji u prometu; Kulturna i povijesna baština (slučajni nalazi i utjecaj na zaštićenu kulturno-povijesnu cjelinu); Utjecaj na prirodu – nema utjecaja na biološku raznolikost u okviru građevinskih aktivnosti. Potencijalni rizici i učinci u okviru ovog Projekta mogu biti ocijenjeni kao predvidljivi, privremeni i pretežno reverzibilni; niske do umjerene veličine; specifične za lokaciju te imaju malu vjerojatnost ozbiljnih štetnih učinaka na ljudsko zdravlje i/ili okoliš, mogu se lako ublažiti i njima upravljati. Ne očekuju se utjecaji na okoliš u okviru drugih komponenti jer su usmjerene na potporu digitalizaciji i integraciji podataka i usluga zemljišnoknjižnih odjela i sudova; bolje geoprostorne podatke; unaprijeđenje ZIS-a i OSS-a. Mogući učinci vezani uz građevinske radove mogu se lako ukloniti ili ublažiti primjenom dobre građevinske prakse i pravilnom organizacijom gradilišta.

Projektne aktivnosti (potprojekti) koje imaju društvene rizike i učinke.

Rizici za društvo utvrđeni za komponentu A, B i C uključuju prepreke pristupu zemljišnoknjižnim uslugama s kojima se suočavaju određene ranjive skupine. Te bi se prepreke mogle dodatno pogoršati prelaskom na digitalnu dostavu (posebno za starije osobe ili druge skupine koje imaju smanjene digitalne vještine).

Daljnji rizik za društvo mogao bi se odnositi na potencijalne sporove tijekom katastarske izmjere i zemljišnoknjižnih aktivnosti (komponenta C) ako dođe do preklapanja potraživanja imovine i zemljišta, posebno u slučaju nasljeđivanja, obiteljskih sporova, pitanja zemljišnoknjižnih zahtjeva bez prava vlasništva i neriješenih zemljišnih potraživanja od imovine oduzete tijekom komunističke Jugoslavije. Ipak, katastarska istraživanja poboljšavaju pravnu sigurnost vlasništva nad zemljištem i besplatna su za sve stanovnike, dok su eventualna potraživanja od nekretnina zbog povrata iz doba Jugoslavije, obiteljskih sporova, nasljedstva i svih drugih pitanja vezanih uz zemljišne knjige zasebni postupci koji se uzimaju u obzir i bilježe tijekom procesa.

Većina rizika za društvo utvrđena je u komponenti D koja se sastoji od izgradnje nove integrirane sudske i zemljišnoknjižne infrastrukture i KU. To su sljedeći:

- nenamjerno stjecanje zemljišta i promjene u korištenju zemljišta u slučajevima kada nije poznata točna lokacija buduće infrastrukture (Rijeka i Velika Gorica)
- Zdravstveni i sigurnosni rizici za lokalnu zajednicu povezani s građevinskim radovima.
- Rizici vezani za rad za izravno zaposlene, ugovorene i radnike na primarnoj opskrbi koji se odnose na uvjete zaposlenja, ZNR i potencijalno zapošljavanje radnika migranata koji su manje svjesni svojih prava, ne mogu komunicirati i mogli bi biti suočeni s diskriminirajućim postupanjem zaposlenika iz lokalnih zajednica.
- Moguće preklapanje u korištenju ulaza/izlaza i hodnika između zatvorenika i stranaka na sudu u Bjelovaru ako se predloženi radovi ne promjene.

4. Okolišne i društvene politike, propisi i zakoni

4.1 Pravni okvir Republike Hrvatske

Zakoni i delegirani i provedbeni akti koji se odnose na katastar, geodetske djelatnosti i zemljišne knjige relevantni su za provedbu komponenti A, B i C jer propisuju osnivanje, reguliranje, upravljanje i provedbu zemljišnih knjiga, katastra, državne izmjere, nacionalnih prostornih podataka i digitalizacije.

- Zakon o državnoj izmjeri i katastru nekretnina (Narodne novine 112/18, 39/22)
- Zakon o Nacionalnoj infrastrukturi prostornih podataka (Narodne novine 56/13, 52/18, 50/20)
- Zakon o geodetskoj djelatnosti (Narodne novine 25/18)
- Zakon o zemljišnim knjigama (NN 63/19, 128/22)
- Zakon o nadoknadi imovine oduzete za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine (NN 92/96, 39/99, 92/99, 92/99, 131/00, 27/00, 65/01, 118/01, 80/01, 81/02, 98/02 i 98/19)

Zakoni i delegirani provedbeni akt koji se odnosi na zaštitu okoliša i prirode, zaštitu vodnih resursa, zaštitu od požara kao i gospodarenje otpadom relevantni su za provedbu komponente D (ali i A i C, a možda i drugih) jer propisuju zahtjeve koje je potrebno ispuniti pri odabiru lokacije, projektiranju i izgradnji infrastrukture i osigurati usklađenost s ESF-om. To uključuje, ali nije ograničeno na:

- Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18),
- Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19),
- Zakon o vodama (NN 66/19, 84/21),
- Zakon o gospodarenju otpadom (NN 84/21),
- Zakon o zaštiti od požara (NN 92/10, 114/22),
- Zakon o prijevozu opasnih tvari (NN 79/07),
- Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22),
- Zakon o zaštiti zraka (NN 127/19, 57/22),
- Zakon o energetske učinkovitosti (NN 127/14, 116/18, 25/20, 32/21, 41/21),
- Zakon o zaštiti od buke (NN 30/09, 55/13, 153/13, 41/16, 114/18, 14/21),
- Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog omotača (NN 127/19),
- Pravilnik o građevinskom otpadu i otpadu koji sadrži azbest (NN 69/16),

- Zakon o vodi za ljudsku potrošnju (NN 30/23).

Zakoni i delegirani i provedbeni akti koji se odnose na prostorno planiranje, izgradnju, zaštitu i očuvanje kulturne baštine relevantni su za provedbu komponente D jer utvrđuju zahtjeve koji se moraju ispuniti pri odabiru lokacije, projektiranju i izgradnji infrastrukture te osiguravaju usklađenost s ESF-om u dijelu koji se odnosi na zaštitu okoliša.

- Zakon o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22),
- Zakon o zaštiti i očuvanju kulturne baštine (NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22),
- Zakon o gradnji (NN 153/13, 20/17, 39/19, 125/19),
- Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19),
- Zakon o cestama (NN 84/11, 22/13, 54/13, 148/13, 92/14, 110/19, 144/21, 114/22, 114/22, 04/23),
- Zakon o standardizaciji (NN 80/13).

Zakoni i delegirani i provedbeni akti koji se odnose na sigurnost na radu, rad, rodnu jednakost, borbu protiv diskriminacije i strance te pravo na pristup informacijama relevantni su za provedbu komponente D i svih ostalih komponenti Projekta jer se njima utvrđuju odredbe koje je potrebno ispuniti pri odabiru lokacije, projektiranju i izgradnji infrastrukture, kao i u svakodnevnim radovima provedbenih agencija i/ili pružatelja usluga, radova i oprema te kako bi se osigurala usklađenost s ESF-om.

- Zakon o zaštiti na radu (NN 71/14, 118/14, 94/18, 96/18),
- Zakon o radu (NN 93/14, 127/17, 98/19, 151/22, 64/23),
- Zakon o ravnopravnosti spolova (NN 82/08, 69/17),
- Zakon o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08, 112/12),
- Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina (NN 155/02, 47/10, 80/10, 93/11, 93/11),
- Zakon o reprezentativnosti udruga poslodavaca i sindikata (NN 93/14, 26/15),
- Zakon o mirovinskom osiguranju (NN 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18, 102/19, 84/21, 119/22),
- Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (NN 70/15, 127/17),
- Zakon o strancima (NN 133/20, 114/22, 151/22),
- Zakon o državljanima država članica Europskog gospodarskog prostora i članovima njihovih obitelji (NN 66/19, 53/20, 144/20 i 114/22),
- Pravilnik o prebivalištu državljana trećih zemalja u Republici Hrvatskoj (NN 20/22, 155/22),
- Odluka Vlade Republike Hrvatske o uvođenju privremene zaštite u Republici Hrvatskoj za prognanike iz Ukrajine, ožujak 2022.

Glavno hrvatsko zakonodavstvo o pravu na pristup informacijama:

- Zakon o pravu na pristup informacijama (NN 25/13, 85/15, 69/22)
- Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u donošenju odluka i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša (Aarhuška konvencija)
- Opća uredba o zaštiti osobnih podataka (GDPR)

4.2 Nacionalna procjena i dopuštanje utjecaja na okoliš i društvo

Procjena utjecaja na okoliš

Procjena utjecaja na okoliš je postupak procjene prihvatljivosti predviđene intervencije s obzirom na okoliš i određivanje potrebnih mjera zaštite okoliša kako bi se utjecaji u najmanjoj mogućoj mjeri smanjili i postiglo najveće moguće očuvanje kvalitete okoliša. Postupak procjene provodi se već u ranim fazama planiranja projekta, prije izdavanja lokacijske dozvole ili drugog odobrenja za projekt za koji izdavanje lokacijske dozvole nije obvezno.

Zakon o zaštiti okoliša i Uredba o procjeni utjecaja na okoliš (NN 61/14 i 3/17) (Uredba) propisuju provedbu postupka procjene utjecaja na okoliš. U Zakonu i Uredbi je postupak sustavno reguliran i usklađen s relevantnim direktivama EU. Osim toga, doneseni propisi temelje se na odredbama međunarodnog sporazuma kojemu je Republika Hrvatska pristupila te usvojila Zakon o ratifikaciji Konvencije o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (Narodne novine - Međunarodni sporazumi, 6/96).

Na Popisu intervencija iz Priloga I., koji je sastavni dio Uredbe, navedene su intervencije za koje se mora provesti postupak procjene utjecaja na okoliš. Na Popisu intervencija iz Priloga II. navedene su intervencije za koje je naveden postupak procjene utjecaja na okoliš za koji je nadležno Ministarstvo. U Prilogu III. navedene su intervencije za koje je procjena potrebe procjene utjecaja na okoliš za koji je nadležno upravno tijelo u Županiji ili Gradu Zagrebu. Kriteriji na temelju kojih se odlučuje o potrebi procjene učinka intervencije na okoliš navedeni su u Prilogu V. koji je sastavni dio Uredbe.

Postupak ocjenjivanja se pokreće na pisani zahtjev investitora projekta, a sadržaj tog zahtjeva propisan je člankom 80. Zakona o zaštiti okoliša. Obvezni sadržaj Studije utjecaja na okoliš, koja je sastavni dio zahtjeva, detaljno je propisan u Prilogu IV. Uredbe. Utjecaj intervencije na okoliš, njezinu evaluaciju i prihvatljivost ocjenjuje povjerenstvo koje imenuje Ministarstvo za intervencije navedene u Popisima intervencija u Prilogu I. i II. Uredbe te upravno tijelo u županiji, odnosno u Gradu Zagrebu, za intervencije iz Priloga III. Kada nadležno tijelo zaprimi zahtjev za procjenu utjecaja na okoliš o tome obavještuje javnost. Informacije sadrže osnovne informacije o intervenciji, lokaciji, provoditelju intervencije, nadležnom tijelu, ostalim sudionicima postupka, načinu provedbe postupka procjene, načinu sudjelovanja javnosti i zainteresirane javnosti te načinu informiranja o ishodu postupka.

Niti jedna aktivnost ili komponenta projekta, projektna aktivnost ili planirani potprojekt nije opisana u Prilozima I., II. i III. Uredbe o procjeni utjecaja na okoliš te ne podliježe Studiji okoliša pa se stoga ne primjenjuje rečena Uredba. Kasnije i ako se bude smatralo prihvatljivom mjerom opreza kod ulaganja u integriranu infrastrukturu unutar komponente D (ili bilo koje druge komponente) mogla bi se provesti procjena potrebe za procjenom utjecaja na okoliš (probir). Tijekom ovog postupka nadležno tijelo (Ministarstvo ili upravno tijelo u županiji ili Gradu Zagrebu) na temelju pojedinačnih ispitivanja u skladu s utvrđenim kriterijima utvrđuje može li planirani projekt imati značajan utjecaj na okoliš te odlučuje o potrebi procjene.

Postupak izdavanja lokacijskih i građevinskih dozvola

U Republici Hrvatskoj je projektiranje, građenje i provođenje nadzora radova propisano Zakonom o gradnji i Zakonom o prostornom uređenju te pripadajućim podzakonskim aktima¹.

U skladu sa Zakonom o prostornom uređenju, provedbeni dokument za intervencije/projekte definirane prostornim planovima je lokacijska dozvola, dok je u skladu sa Zakonom o gradnji to građevinska dozvola. Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine nadležno je tijelo za izdavanje: lokacijske dozvole za intervencije planirane nacionalnim prostornim planom (osim u parku prirode za koji dozvolu izdaje nadležno upravno tijelo u županiji), intervencije definirane posebnim Pravilnikom i intervencije koje se odvijaju na području dviju ili više županija i Grada Zagreba. Za izdavanje lokacijskih dozvola za druge intervencije nadležno je županijsko upravno tijelo. Zakon o gradnji uređuje projektiranje, izgradnju, uporabu i održavanje građevinskih radova te postupak i uvjete za ishođenje građevinske i uporabne dozvole. Ovim Zakonom definirani su propisi koji se odnose na zaštitu na radu, zaštitu okoliša i energetska učinkovitost građevinskih radova. Svi građevinski radovi moraju se izvoditi na način da udovoljavaju tim zahtjevima. Građevinske i uporabne dozvole izdaju Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, upravna tijela velikih gradova (preko 35.000 stanovnika), Grad Zagreb i Županija. Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine može delegirati ovlasti za izdavanje pojedinačne dozvole upravnom tijelu većeg grada, Grada Zagreba ili županije. Uklanjanje zgrade ili njenog dijela može se provesti bez građevinske dozvole (članak 153. Zakona o gradnji), no potrebno je pripremiti projekt o uklanjanju zgrade. To se odnosi samo na građevine i radove za koje nije potrebno ishođenje građevinske dozvole, kako je definirano Pravilnikom o jednostavnim i drugim građevinskim radovima i radovima (NN 112/17, 334/18, 36/19, 98/19, 31/20, 74/22). Ovaj Pravilnik definira jednostavne i druge građevine i radove koji se mogu provoditi bez građevinske dozvole u skladu s glavnim projektom i bez glavnog projekta, zgrade koje se mogu ukloniti bez projekta uklanjanja. Također, ovim Pravilnikom definirana je obveza izvješćivanja o početku građevinskih radova i stručnog nadzora nad tim zgradama. Pravilnikom o održavanju zgrada (NN 122/14, 98/19) uređuje se održavanje zgrada. Ovim Pravilnikom su propisani uvjeti za održavanje i ispunjavanje osnovnih zahtjeva za gradnju, energetska svojstva zgrada te neometan pristup i kretanje u građevinarstvu, kao i način ispunjavanja i dokumentiranja ispunjavanja ovih zahtjeva i nekretnina.

Opasne tvari

Glavni propisi koji definiraju uvjete za prijevoz opasnih tvari, uključujući opasni otpad u određenim granama prijevoza, su: Zakon o prijevozu opasnih tvari (NN 79/07) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2008. i kojim se provodi Europski sporazum o međunarodnom cestovnom prijevozu opasnih tvari (ADR), kao i odgovarajući prilozi A i B, koji se mijenjaju svake druge godine. Ovim Zakonom propisane su obveze osoba koje sudjeluju u prijevozu, uvjeti za pakiranje i vozila, uvjeti za imenovanje savjetnika za sigurnost, prava i obveze, stručnost i uvjeti za osposobljavanje osoba koje sudjeluju u prijevozu; nadležna državna tijela i nadzor provedbe zakona. Zakonom se propisuju preventivne sigurnosne mjere i postupak u slučaju nesreće, mjere u slučaju izlijevanja ili curenja opasnih tvari, dokumentacija koja se mora

¹ Detaljni popis zakonodavstva dostupan je na: <https://mgipu.gov.hr/pristup-informacijama/zakoni-i-ostali-propisi/88>

posjedovati tijekom prijevoza opasnih tvari i drugi zahtjevi koji moraju biti ispunjeni tijekom prijevoza opasnih tvari.

Protupožarna zaštita

Zakon o zaštiti od požara (NN 92/10,114/22) krovni je regulatorni akt o prevenciji i zaštiti od požara. Zakonom se definiraju dionici, odgovornosti i odgovorne osobe, pravila i postupci koji organiziraju sustav prevencije požara u Hrvatskoj, uključujući obrazovanje, certificiranje, organizacijske jedinice i zahtjeve itd. Između ostalog, Zakonom je definirano da je (i) svaka fizička i pravna osoba, državno tijelo i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave dužna postupati na način koji ne može izazvati požar; (ii) svaka fizička i pravna osoba, državna tijela te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave odgovorne su za provedbu mjera zaštite od požara utvrđenih odredbama ovog Zakona i njegovih podzakonskih akata donesenih na temelju skrbi, planova i procjena rizika od požara, odluka jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i drugih općih akata u području zaštite od požara. Zakonom se definiraju posljedice i odgovornost za neprovođenje protupožarnih mjera, izazivanje požara, kao i posljedice koje iz njega proizlaze u skladu s odredbama zakona i odlukama jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Osim propisa navedenih u prethodnom odjeljku (3.1.2) kojima se definira odgovornost za održavanje postrojenja, uređaja i instalacija električnih, plinskih, ventilacijskih i drugih namjena, dimnjaka i kamina, kao i drugih uređaja i instalacija koji mogu uzrokovati nastanak i širenje požara te moraju imati dokumentaciju o održavanju, Zakon o zaštiti od požara propisuje da su vlasnici i korisnici zgrada, građevinskih dijelova i drugih nekretnina i prostora, npr. upravitelji zgrada, dužni posjedovati uređaje, opremu i sredstva za gašenje požara. Nadalje, prema Zakonu, svaka zgrada ili njezin dio, ovisno o namjeni, mora se održavati tijekom njezina trajanja tako da ispunjava bitne uvjete zaštite od požara. Svaki prostor ili njegov dio, ovisno o namjeni, mora se održavati na način koji zadovoljava propisane mjere zaštite od požara. Gašenje požara se organizira u skladu sa Zakonom o gašenju požara (NN 125/19,114/22).

Postupak ishođenja potrebnih posebnih uvjeta, dozvola i odobrenja za zaštitu od požara

U Republici Hrvatskoj projektiranje, građenje i nadzor nad izvođenjem radova reguliran je Zakonom o gradnji i Zakonom o prostornom uređenju te pripadajućim podzakonskim aktima.

Zakonom o gradnji propisano je da je protupožarna sigurnost osnovni uvjet za zgrade. Zahtjevi požarne sigurnosti i zaštite od požara dodatno su razrađeni u gore navedenom i u Zakonu o zaštiti od požara. Elaborat zaštite od požara u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara služi kao osnova za izradu glavnog projekta iz kojeg se dobivaju podaci za projektiranje protupožarnih mjera u glavnom projektu.

Sukladno Zakonu o gradnji, prije podnošenja zahtjeva upravnom tijelu za izdavanje građevinske dozvole, investitor je dužan od javnopravnih tijela pribaviti posebne uvjete, koje je u slučaju zaštite od požara Ministarstvo unutarnjih poslova, Uprava za zaštitu od požara, a sukladno primarnom propisu, odnosno Uredbe o otpornosti na požar, i druge zahtjeve koje zgrade moraju ispuniti u slučaju požara (NN 29/13, 87/15). Na aspekte kao što su izračun područja protupožarnog prostora, protupožarno opterećenje, potreba za uvođenjem određenih sustava (npr. ugradnja i tehnička specifikacija prskalica) i drugi koji nisu regulirani Pravilnikom o otpornosti na požar(...) ili drugim hrvatskim propisima, na dio koji nije definiran hrvatskim propisima potrebno je primijeniti strane smjernice i druge propise koji se koriste kao priznata pravila tehničke prakse (Österreichisches Institut für Bautechnik OIB, Britanski standard (BS),

Nacionalno udruženje za zaštitu od požara (NFPA) itd.). Ako se primjenjuju strane smjernice, može se koristiti samo jedna smjernica, a ne kombinacija različitih smjernica, a to se mora učiniti uz obveznu primjenu relevantnih standarda EU-a koji su prihvaćeni kao nacionalni standardi.

Uz zahtjev za utvrđivanje posebnih uvjeta ili potvrde (suglasnosti) koji je podnio investitor, potrebno je priložiti Elaborat zaštite od požara (ako postoji obveza propisana posebnim propisom) i jedan primjerak svih knjiga Glavnog projekta.

Nakon pregleda Elaborata zaštite od požara i knjiga Glavnog projekta u području zaštite od požara, MUP će:

izdati potvrdu ako su sve potrebne i propisane mjere zaštite od požara definirane i primijenjene u Elaboratu zaštite od požara, što je osnova za izradu Glavnog projekta (tj. sadrže sve mjere zaštite od požara koje bi inače bile propisane posebnim uvjetima), a Glavni projekt je u potpunosti u skladu s Elaboratom zaštite od požara;

ili

Utvrditi posebne uvjete gradnje u području zaštite od požara i pisanim putem zatražiti podnositelja zahtjeva da u roku od 15 dana Elaborat zaštite od požara i glavni projekt usklade s utvrđenim posebnim uvjetima koji nisu definirani u Elaboratu zaštite od požara ili nisu primijenjene sve potrebne i propisane mjere zaštite od požara koje predmetna zgrada mora zadovoljiti. Ako podnositelj zahtjeva podnese usklađeno izvješće o zaštiti od požara i glavni projekt u roku, izdaje se potvrda, a ako izvješće o zaštiti od požara i glavni projekt nisu podneseni ili i dalje nisu usklađeni s propisanim mjerama zaštite od požara, zahtjev će biti odbijen putem Odluke

ili

zahtjev će biti odbijen putem Odluke ako su primijenjene sve potrebne i propisane mjere zaštite od požara definirane u Elaboratu zaštite od požara (sadrže sve potrebne propisane posebne uvjete), ali Glavni projekt nije usklađen s Elaboratom zaštite od požara.

Provedba uvjeta i odluka MUP-a, Uprave za zaštitu od požara, obvezna je i ne može se mijenjati. Ako postoje hrvatski propisi i/ili zakoni za određeno pitanje koje se odnosi na zaštitu od požara, njihova je primjena obvezna, bez obzira na to jesu li stroži ili blaži u odnosu na strane smjernice. Ako to nije slučaj, a projektant se umjesto postojećih hrvatskih propisa oslanja na strane smjernice, Ministarstvo neće izdati potvrdu glavnog projekta i uvjeti za ishodaenje građevinske dozvole neće biti ispunjeni.

Nakon završenih radova, koji su izvedeni na temelju građevinske dozvole i posebnih uvjeta koje je izdalo Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo unutarnjih poslova pregledava dovršene radove tijekom tehničkog pregleda. Ako se radovi izvode prema Elaboratu zaštite od požara i glavnom projektu, Ministarstvo unutarnjih poslova izdaje potvrdu na temelju koje se izdaje uporabna dozvola.

Kao članica Europske unije, Republika Hrvatska uskladila je svoje propise i standarde zaštite od požara s direktivama EU-a. Ako neki dijelovi uredbe o zaštiti od požara ne sadrže jasno definirane smjernice o određenim tehničkim elementima, uzimaju se dobre prakse iz međunarodno priznatih smjernica, kao što su Američko udruženje za zaštitu od požara (Nacionalno udruženje za zaštitu od požara - NFPA), smjernice Austrijskog građevinskog instituta (Österreichisches Institut für Bautechnik - OIB) ili slično.

Zaštita kulturne baštine

Povijesne građevine, kulturno-povijesne cjeline i krajolici zaštićeni su kao kulturna baština Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22) - dalje u tekstu Zakon o kulturnoj baštini. Nadležno tijelo je Ministarstvo kulture i medija. Između ostalog, ovim se Zakonom definiraju vrste kulturnih dobara te zaštita i očuvanje kulturne baštine. Ministarstvo kulture i medija na temelju službene odluke utvrđuje kulturnu baštinu te definira mjere zaštite i obvezu upisa u Registar kulturne baštine. U Registru kulturne baštine Ministarstva kulture i medija moguće je provjeriti je li određena zgrada/površina/stavka zaštićena kao kulturna baština: <https://registar.kulturnadobra.hr/> Te informacije možete zatražiti i od Konzervatorskog odjela Ministarstva kulture i medija (konzervatorske odjele organiziraju županije). U slučaju da određena imovina lokalnog značaja nije zaštićena kao kulturno dobro (na način definiran Zakonom o kulturnoj baštini), predstavničko tijelo županije, Grada Zagreba ili općine može je proglasiti zaštićenom, ako se nalazi na njihovom području. Zaštita kulturne baštine također je dio procesa prostornog uređenja i izdavanja građevinske dozvole u skladu sa Zakonom o gradnji i Zakonom o prostornom uređenju. Prema Zakonu o kulturnoj baštini za rad na kulturnoj baštini, potrebno je dobiti prethodno odobrenje nadležnog tijela (Ministarstvo kulture ili Odjel za kulturnu baštinu u županiji/gradu). Dobivanje prethodnog odobrenja propisano je Pravilnikom o dokumentaciji za izdavanje prethodnog odobrenja za radove na kulturnom dobru (NN 134/15). Dobivanje ovog odobrenja sastavni je dio procesa izdavanja građevinskih i lokacijskih dozvola. Odobrenje je također potrebno za intervencije koje se mogu izvoditi samo na temelju glavnog projekta ili bez glavnog projekta. Za projekte/intervencije za koje je potrebna lokacijska dozvola, u svrhu pripreme idejnog rješenja, nadležno tijelo na zahtjev nadležnog tijela za izdavanje lokacijske dozvole određuje posebne uvjete za zaštitu kulturne baštine. Posebni uvjeti utvrđeni u svrhu izrade idejnog projekta mogu se koristiti za pripremu glavnog projekta koji je potreban za izdavanje građevinske dozvole. Tijekom postupka izdavanja građevinske dozvole provjerava se usklađenost glavnog projekta s posebnim uvjetima (tj. posebnim uvjetima zaštite kulturne baštine utvrđenim lokacijskom dozvolom) te se mora izdati potvrda da je glavni projekt pripremljen u skladu s posebnim uvjetima za zaštitu kulturne baštine. Za složene intervencije na kulturnu baštinu za koje je potrebno provesti preliminarna istraživanja i/ili procjenu utjecaja na kulturnu baštinu, nadležno tijelo ovlašteno je odrediti posebne uvjete u obliku konzervatorskog studija. Za izgradnju jednostavnih i drugih građevina i radova unutar kulturno-povijesne cjeline/područja na pojedinom kulturnom dobru, kao i radova na području unutar granica kulturnog dobra koji se mogu izvoditi bez lokacijske/građevinske dozvole, a u skladu s glavnim projektom, prije početka radova potrebno je ishoditi posebne uvjete za zaštitu kulturne baštine. Za projekte/intervencije koje se mogu provesti bez lokacijske/građevinske dozvole i bez glavnog projekta potrebno je dobiti prethodno odobrenje nadležnog tijela (ako je potrebno, nadležno tijelo će odrediti posebne uvjete). Prethodno odobrenje izdaje se i za: konzervaciju, restauraciju, preseljenje kulturne baštine i druge slične radove, konzervatorski odjel Ministarstva kulture i medija, a za Grad Zagreb Gradski Zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode. Složenija intervencija je intervencija koja se odnosi na nekoliko razvojnih povijesnih slojeva zgrade (građevinske i stilske) koji nisu vidljivi u postojećem stanju ili se radi o intervenciji na zgradu složenom primjenom nekoliko različitih materijala, a koja nije dokumentirana za zaštitu i očuvanje kulturne baštine prema Zakonu o kulturnoj baštini. Jednostavni i drugi građevinski

radovi i radovi definirani Pravilnikom o jednostavnim i drugim građevinskim radovima i radovima (NN 112/17, 34/18, 36/19, 98/19, 31/20). Radovi koji se mogu izvoditi: a) bez lokacijske/gr građevinske dozvole i bez glavnog projekta, b) bez lokacijske/gr građevinske dozvole, u skladu s glavnim projektom/standardnim projektom, c) u slučaju građevinskih oštećenja kada su ljudi i imovina izravno u opasnosti, bez građevinske dozvole gradnja se može vratiti u prvobitno stanje u skladu s aktom prema kojem je izgrađena ili projektom postojećeg stanja industrijskog rada i druge sadržaje i lokalitete, sanaciju i prilagodbu kulturne baštine, itd.

Zaštita krajobraza

U Hrvatskoj nije donesen poseban zakon ili propis/pravilnik kojim se uređuju krajobrazna pitanja. Neki sektorski pristupi, kao što su zaštita kulturne baštine i zaštita prirode i okoliša, djelomično uključuju krajobrazna pitanja dok je prostorno planiranje prepoznato kao zajednički i integrativni instrument njegove zaštite. Integrirani pristup i važan stupanj zaštite krajobraza u Hrvatskoj formalno je uspostavljen prihvaćanjem Zakona o potvrđivanju Konvencije o europskim krajobrazima (NN 12/2002). Pravna zaštita krajobraza, usklađena s pravnom stečevinom EU-a u području okoliša kao i ostatku nacionalnog zakonodavstva, također je obuhvaćena u: Zakonu o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19), Zakonu o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18), Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19), Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22). Za nju su zadužena tri ministarstva: Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Ministarstvo kulture i medija i Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine. Sustav prostornog planiranja glavni je alat za očuvanje krajobraza. Prostorno-planska dokumentacija uključuje krajobrazna pitanja.

Glavne obveze koje proizlaze iz nacionalnog socijalnog zakonodavstva.

Pravo na ravnopravnost i nediskriminaciju temeljno je ljudsko pravo zaštićeno Ustavom Republike Hrvatske i drugim pravnim aktima kao što su Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina, Zakon o radu, Zakon o ravnopravnosti spolova, Zakon o suzbijanju diskriminacije i Zakon o strancima. Temeljne obveze i prava koja proizlaze iz radnih odnosa i načela prevencije te pravila zaštite na radu propisana su Zakonom o radu i Zakonom o zaštiti na radu. Zakon o radu upravlja odnosom između strana uključenih u proces zapošljavanja. ZOR štiti i primjenjuje se na svaku fizičku osobu koja je sklopila ugovor o radu s poslodavcem. Temeljne obveze i prava koja proizlaze iz radnih odnosa propisana su člankom 7. Ovim se člankom definira da je poslodavac dužan osigurati rad zaposlenom radniku i platiti naknadu za obavljeni posao, a radnik je dužan dovršiti posao prema uputama poslodavca u skladu s prirodom i vrstom posla. Nadalje, u skladu sa stavkom 2., poslodavac ima pravo odrediti mjesto i način obavljanja posla te poštuje prava i dostojanstvo radnika. U stavku 3. navodi se da je poslodavac dužan osigurati sigurne radne uvjete bez štetnih učinaka na zdravlje radnika, u skladu s posebnim zakonom i drugim propisima.

Nacionalna politika, načela prevencije i pravila zaštite na radu, obveze poslodavca, prava i obveze radnika, uključujući nadzor i prekršajnu odgovornost u Republici Hrvatskoj su regulirani Zakonom o zaštiti na radu. Zakonom su definirane mjere zaštite radnika od psihosocijalnih rizika (stresa) i psihofiziološkog napora na radu s ciljem prevencije i edukacije svih dionika. Zakonom se utvrđuju opća načela prevencije rizika na radu i zaštite zdravlja, pravila za uklanjanje faktora rizika, postupke

osposobljavanja radnika te postupke informiranja i savjetovanja radnika i njihovog predstavnika s poslodavcima i njihovim ovlaštenim osobama. Namjera je podići svijest i potaknuti preventivno djelovanje ne samo poslodavaca već i zaposlenika. Poslodavac je dužan provoditi mjere zaštite na radu koje se temelje na općim načelima prevencije. To uključuje izbjegavanje, procjenu i sprečavanje rizika na njihovom izvoru, prilagodbu rada zaposlenicima u odnosu na izgled radnog mjesta, izbor radne opreme, način rada i radne procese za ublažavanje monotonog rada. Poslodavci moraju razmatrati pitanja kao što su prilagodba tehničkom napretku, zamjena opasnih tvari ili postupaka neopasnim ili manje opasnim tvarima. Također su dužni razviti dosljednu i sveobuhvatnu politiku prevencije povezivanjem tehnologije, organizacije rada, radnih uvjeta, ljudskih odnosa i utjecaja radnog okruženja. Moraju dati prednost kolektivnim zaštitnim mjerama u odnosu na pojedinačne, odgovarajuće osposobiti i informirati zaposlenike te svu zaštitnu opremu učiniti dostupnom besplatno. Pravilnikom o zaštiti na radu na privremenim gradilištima (NN 48/18) definirane su mjere i aktivnosti zaštite radnika na privremenim gradilištima. Primjerice, ovim Pravilnikom definirani su zahtjevi za evakuacijske ceste i izlaze za slučaj opasnosti, otkrivanje požara, sanitarnu opremu, prvu pomoć, itd. Pravila o zaštiti na radu primjenjuju se na sve faze projekta od projektiranja do provedbe. Investitor je prvi dionik sustava zaštite na radu kada je riječ o projektiranju, izgradnji i korištenju konstrukcija. Zbog toga je dužan primjenjivati opća načela prevencije i pravila zaštite na radu u svim fazama projektiranja i pripreme. U skladu s tim, tijekom projektiranja treba pripremiti studiju o zaštiti na radu. Ovom bi se studijom trebao razraditi način primjene pravila zaštite na radu pri uporabi zgrada namijenjenih za rad. Prilikom pripreme glavnog projekta i tijekom građevinskih radova mora se imenovati odgovorna osoba za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu (investitor, vlasnik zgrade, koncesionar itd.). Sukladno članku 74. stavku 3. Zakona o zaštiti na radu, izvođač radova na privremenom gradilištu dužan je podnijeti prijavu gradilišta tijelu nadležnom za inspekciju rada (Državni inspektorat), najkasnije dan prije početka radova (za privremeno gradilište je svako radno mjesto na kojem se izvode građevinski i drugi radovi i čiji je nepotpuni popis naveden u Prilogu I. Pravilnika 71 posebno opasni radovi definirani u Prilogu II. Pravilnika i ako je trajanje radova dulje od 10 dana). Sadržaj prijave definiran je u Prilogu III. Preslika prijave gradilišta mora biti dostupna na gradilištu na vidljivom mjestu. Prijava gradilišta na kojemu će radove izvoditi dva ili više izvođača, obveza je investitora, koncesionara ili druge osobe za koju se izvode građevinski radovi. Izvođač radova koji izvodi građevinske radove dužan je urediti gradilište i osigurati da se radovi izvode u skladu s propisima o zaštiti na radu. Stoga je potrebno izraditi Plan izvođenja radova. Sadržaj Plana definiran je u Prilogu IV. Plan izvođenja radova mora biti dostupan na gradilištu, a njegova priprema obveza je investitora, koncesionara ili druge osobe za koju se izvode građevinski radovi. Ako samo jedan izvođač izvodi građevinske radove, tada nije dužan izraditi Plan izvođenja radova te je samo dužan obavijestiti Državni inspektorat.

Republika Hrvatska ratificirala je i Konvenciju MOR-a o najnižoj dobi za zapošljavanje (C138) i Konvenciju MOR-a o zabrani i trenutnim djelovanjima za ukidanje najgorih oblika dječjeg rada (C182). Zakon o radu u poglavlju 8. definira radno vrijeme, počevši od definicije radnog vremena (članak 60.), a članak 61. propisuje da puno radno vrijeme ne smije biti dulje od 40 sati tjedno. Članci 66. i 67. definiraju fleksibilnost radnog vremena. Stoga trajanje radnog vremena radnika može biti ravnomjerno ili neravnomjerno raspoređeno tijekom dana, tjedana ili mjeseci. Stoga, ako je radno vrijeme neravnomjerno raspoređeno, njegovo trajanje može u jednom razdoblju biti dulje od punog radnog

vremena ili rada s nepunim radnim vremenom, a kraće u drugom. Zakoni i propisi definiraju načine organiziranja radnog vremena, kolektivne ugovore, ugovore između radničkog vijeća i poslodavca, pravila rada i ugovor o radu. Dnevni i godišnji odmori također su definirani Zakonom o radu. Dnevna stanka definirana je člancima 73. i 74., dok se člankom 75. uređuje tjedni odmor. Prema tim člancima radnik koji radi najmanje šest sati dnevno ima pravo na dnevni odmor (stanku) od najmanje 30 minuta. Radnik s nepunim radnim vremenom ili kod dva ili više poslodavaca s ukupnim dnevnom radnim vremenom kod svih poslodavaca u trajanju od najmanje 6 ili 4,5 sata ima pravo na stanku kod svakog poslodavca razmjerno ugovorenom radu na nepuno radno vrijeme. Odmor se uračunava u radno vrijeme. Radnik ima pravo na najmanji dnevni odmor u trajanju od 12 uzastopnih sati unutar razdoblja od 24 sata; tjedni najmanji neprekinuti odmor u trajanju od 24 sata povrh sati redovitog odmora; a maloljetnik ima pravo na tjedni najmanji neprekinuti odmor u trajanju od 48 sati. Odmor radnik mora koristiti nedjeljom ili dan prije ili dan nakon nedjelje. Ako radnik ne može koristiti odmor u trajanju kao što je prethodno navedeno, mora mu se za svaki radni tjedan omogućiti korištenje zamjenskog tjednog odmora odmah po okončanju razdoblja koje je proveo na radu, zbog kojeg tjedni odmor nije koristio ili ga je koristio u kraćem trajanju. Iznimno, radnicima koji zbog obavljanja posla u različitim smjenama ili objektivno nužnih tehničkih razloga ili zbog organizacije rada ne mogu iskoristiti odmor, pravo na tjedni odmor može biti određeno u neprekidnom trajanju od najmanje dvadeset četiri sata, kojem se ne pribraja dnevni odmor. Plaće i naknade propisane su člancima 90.-97. Zakona o radu. Prema članku 90. poslodavac je dužan radniku obračunati i isplatiti plaću u visini utvrđenoj zakonom, kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu. Člankom 91. uređena je jednakost u plaćama za žene i muškarce, a člankom 94. propisano je da radnik ima pravo na uvećanu naknadu za rad u teškim uvjetima, prekovremeni i noćni rad te za rad nedjeljom, blagdanom i drugim danima koji su neradni dani prema zakonu.

Zakon o radu u članku 7. stavku 4. zabranjuje bilo kakvu izravnu ili neizravnu diskriminaciju u području rada i uvjeta rada, uključujući kriterije izbora i uvjete pri zapošljavanju, napredovanju u zapošljavanju, profesionalnom usmjeravanju, obrazovanju, osposobljavanju i prekvalifikaciji. Poslodavac je također dužan štiti dostojanstvo radnika tijekom rada u slučaju nepotrebnog i protivnog Zakonu o radu i posebnim zakonskim odredbama postupanja nadređenih, suradnika i osoba s kojima radnik redovito kontaktira tijekom obavljanja svojih poslova. Člancima 31. i 32. je definirana zabrana diskriminacije trudnica, žena koje su nedavno rodile ili doje, a članak 39. zabranjuje diskriminaciju pri napredovanju kod zapošljavanja ili ostvarivanja nekih drugih prava. Zakonom o radu zabranjeni su i neki drugi oblici diskriminacije: diskriminacija članova radničkog vijeća (čl. 157. - 158.) i diskriminacija na temelju članstva ili nečlanstva u određenoj udruzi ili sudjelovanja ili nesudjelovanja u različitim aktivnostima (članak 166.).

Zakon o radu uključuje odredbe koje omogućuju radnicima rješavanje sporova u slučajevima kada postoji neslaganje između poslodavca i zaposlenika oko bitnih uvjeta ugovora o radu i drugih aspekata rada. Takvo neslaganje bit će riješeno u skladu s postupcima. Referentni Kolektivni ugovor za graditeljstvo (NN 115/15, 26/18, 93/20, 104/20, 94/22) u odjeljku o zaštiti radnika (članak 70.) propisuje da radnik koji smatra da je poslodavac povrijedio njegovo pravo na radni odnos može u roku od 15 dana od dostave odluke kojom je povrijeđeno njegovo pravo odnosno od dana saznanja za povredu prava,

zahtijevati od poslodavca ostvarenje tog prava. Pisane odluke o ostvarivanju prava i obveza radnika neposredno se uručuju radniku ili dostavljaju preporučenom poštom na posljednju adresu koju je radnik prijavio poslodavcu. Radnik se obvezuje u slučaju promjene adrese stanovanja odmah o tome obavijestiti poslodavca. Ukoliko se pismeno poslodavca upućeno radniku na adresu prijavljenu poslodavcu od strane radnika vrati nedostavljeno zbog odbitka primitka ili nepoznate odnosno netočno prijavljene adrese, pismeno će se objaviti na oglasnoj ploči u prostorijama poslodavca, a ugovorne stranke su suglasne da se time smatra da je dostava radniku uredno obavljena. Neovisno od postupka za zaštitu prava iz članka 70. ovog Ugovora radnik koji smatra da je prema njemu nepravedno postupljeno od strane nadređenog radnika, suradnika ili uprave društva, može se na postupanje prema njemu žaliti nadređenom djelatniku ili upravi društva, a može se obratiti za posredovanje i radničkom vijeću.

Rodna ravnopravnost

Rodna ravnopravnost je zajamčena Ustavom Republike Hrvatske i Zakonom o ravnopravnosti spolova. Odredbe o rodnoj ravnopravnosti nalaze se i u drugim zakonima, kao što su Zakon o suzbijanju diskriminacije (2009.), Zakon o radu (od 1995.), Zakon o istospolnim zajednicama (2003.) (stavljen izvan snage Zakonom o životnom partnerstvu osoba istog spola (2014.)), Zakon o izboru zastupnika u Hrvatski sabor, Zakon o lokalnim izborima i Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (od 2003.).

Na prijedlog Vlade Republike Hrvatske, Hrvatski sabor je 2003. po prvi put imenovao pravobranitelja za ravnopravnost spolova sukladno Zakonu o ravnopravnosti spolova (Narodne novine 116/03).

Zakon o suzbijanju diskriminacije

Na nacionalnoj razini Zakon o suzbijanju diskriminacije osigurava zaštitu i promicanje jednakosti kao najviše vrijednosti ustavnog poretka Republike Hrvatske. Zakonom se, među ostalim, definira pojam diskriminacije, oblike (izravna i neizravna diskriminacija, uznemiravanje i spolno uznemiravanje, poticanje na diskriminaciju, propuštanje razumne prilagodbe i segregacija), područje primjene, mehanizme sudske zaštite, nadležnost pravobranitelja kao središnjeg tijela za borbu protiv diskriminacije i posebnih pravobranitelja te značajan instrument prebacivanja tereta dokazivanja s tužitelja na tuženika. Zakon definira diskriminaciju kao stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe, kao i osobe povezane s njom rodbinskim ili drugim vezama na temelju nekih izričito navedenih diskriminirajućih razloga, kao i na temelju pogrešne predodžbe o postojanju osnove za diskriminaciju a da to nije jedna od situacija obuhvaćena iznimkama navedenim u Zakonu. Osim institucionalnih i postupovnih oblika zaštite, kako je propisano Zakonom, posebno se ističe da je u Republici Hrvatskoj diskriminacija zabranjena u svim područjima života te da je zabranjeno po bilo kojoj osnovi. Navedeni Zakon pruža zaštitu od viktimizacije te nitko ne smije biti doveden u nepovoljan položaj jer je prijavio diskriminaciju u dobroj vjeri, prisustvovao diskriminaciji, odbio nalog za diskriminatorno postupanje ili na bilo koji način sudjelovao u postupku koji se provodi zbog diskriminacije.

Pravo na pristup informacijama

Zakonom o pravu na pristup informacijama (NN 25/13, 85/15, 69/22) uređuje se pravo na pristup informacijama i ponovna uporaba informacija u posjedu tijela javne vlasti. Ovim se Zakonom, među ostalim, definiraju načela prava na pristup informacijama i njihova ponovna uporaba, ograničenja prava

na pristup informacijama, postupak ostvarivanja i zaštite prava na pristup informacijama o opsegu. Pravo na pristup informacijama temelji se na načelima javnog i slobodnog pristupa, pravovremenim, potpunim i točnim informacijama, načelu jednakosti, načelu dostupnosti informacija i, sukladno članku 5. stavku 1., točki 5. *kao i obvezu tijela javne vlasti da omoguće pristup traženim informacijama, odnosno da objave informacije čak i kada nije podnesen poseban zahtjev, kada objava proizlazi iz njihove obveze propisane zakonom ili nekim drugim općim propisima*².

Aarhuška konvencija

Hrvatska je stranka UNECE Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša koja je potpisana u danskom gradu Aarhusu 25. lipnja 1998., a temelji se na tri stupa:

- **Pravo na pristup informacijama:** građani imaju pravo na zahtjev pristupiti informacijama o okolišu koje posjeduju javna tijela;
- **Pravo sudjelovanja** u donošenju odluka tijekom pripreme planova, programa, politika i zakonodavstva koje se odnosi na okoliš;
- **Pravo na pristup pravosuđu:** građani imaju pravo na pristup pravosuđu u vezi s pitanjima okoliša i osporiti odbijanje ili neadekvatan odgovor na zahtjev za pristup informacijama kao i osporiti zakonitost plana ili osporiti radnje ili propuste koji su u suprotnosti s nacionalnim zakonom o okolišu.

Svaki građanin ili građanka ima pravo podnijeti priopćenje Odboru za pridržavanje Aarhuške konvencije u vezi s navodnim nepridržavanjem Konvencije određene stranke.

Opća uredba o zaštiti osobnih podataka (GDPR)

Hrvatska je zajamčila provedbu Uredbe (EU) 2016/679 donošenjem Zakona o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka (NN 42/2018) u svibnju 2018. koji nalaže organizacijama zaštitu osobnih podataka fizičkih osoba (pojedinci) i poštivanje prava na privatnost fizičkih osoba na području EU-a.

GDPR uključuje sedam načela zaštite podataka koja se moraju implementirati i osam prava na privatnost koja se moraju omogućiti. Također ovlašćuje tijela za zaštitu podataka na razini država članica da provode GDPR uz primjenu sankcija i novčanih kazni. Vlasti mogu nametnuti oštre kazne protiv onih koji krše standarde privatnosti i sigurnosti propisane GDPR-om, a kazne sežu i do desetaka milijuna eura. Službenik za zaštitu podataka, kao zaposlenik unutar organizacije, odgovoran je za informiranje i savjetovanje organizacije te za praćenje usklađenosti organizacija s GDPR-om.

Osim toga, u skladu s propisima o zaštiti okoliša svi projekti koji podliježu postupku prethodne provjere i procjeni utjecaja na okoliš moraju proći postupak javne rasprave. Osim toga, Zakon o ocjeni propisa (NN 44/17) propisuje obvezno savjetovanje sa zainteresiranima u javnosti kod donošenja novih propisa i procjene njihovih potencijalnih koristi i troškova za građane Republike Hrvatske.

4.3 Standardi Svjetske banke i ključni nedostaci u nacionalnom okviru

Projekt će slijediti okolišne i društvene standarde Svjetske banke (ESS), kao i Smjernice Grupe Svjetske banke za zaštitu okoliša, zdravlja i sigurnosti. Na temelju tih politika, razvoja formalnog sustava zaštite E&S-a i kapaciteta za upravljanje Projektom, rizici za okoliš i društvo projekta ocijenjeni su kao umjereni.

² <https://vlada.gov.hr/access-to-information/15017>

Kategorija rizika za okoliš kategorizirana je kao umjerena. Potencijalni štetni rizici i učinci na ljude i/ili okoliš vjerojatno neće biti znatni. Tomu je tako zato što projektne aktivnosti nisu složene i velike, ne uključuju aktivnosti koje imaju visoki potencijal za nanošenje štete ljudima ili okolišu, a očekuje se da će odabrana lokacija biti daleko od ekološki osjetljivih područja. Kao takvi, potencijalni rizici i učinci su (i) predvidljivi i očekuje se da će biti privremeni i/ili reverzibilni; (ii) male veličine; (iii) specifično prilagođeni lokaciji, bez vjerojatnog utjecaja koji nadilazi stvarni otisak projekta; i imaju (iv) malu vjerojatnost ozbiljnih štetnih učinaka na ljudsko zdravlje i/ili okoliš. Očekuje se da će rutinske sigurnosne mjere opreza biti dovoljne za sprečavanje utjecaja na ljudsku populaciju i/ili okoliš.

Društveni rizik na Projektu ocjenjuje se kao umjeren. Primarni rizik za društvo Projekta odnosi se na potencijalne sporove koji bi mogli nastati pri obavljanju katastarskih i zemljišnoknjižnih aktivnosti ako dođe do preklapanja potraživanja imovine i zemljišta, nedobrovoljnog stjecanja zemljišta i promjena u korištenju zemljišta za izgradnju pravosudne infrastrukture u Novskoj, Rijeci, Velikoj Gorici i Bjelovaru, prepreka pristupu zemljišnopравnim službama s kojima se suočavaju određene ranjive skupine, a koje bi se mogle dodatno pogoršati prelaskom na digitalnu dostavu, mogućeg preklapanja kod korištenja ulaza/izlaza i hodnika za zatvorenike i korisnike pravosudnih usluga na sudu u Bjelovaru, zdravstvenih i sigurnosnih rizika za zajednicu zbog građevinskih radova, rizika vezanih uz rad za izravno zaposlene, ugovorene i primarne radnike u opskrbi koji se odnose na ZNR, uvjete zaposlenja i potencijalnu diskriminaciju radnika migranata

Kao članica Europske unije, Republika Hrvatska uskladila je svoje okolišne propise i standarde s direktivama EU-a. Može se zaključiti da su propisi o okolišu općenito u skladu sa zaštitnim mjerama i politikama SB-a. Utvrđeno je nekoliko razlika između nacionalnog zakonodavstva i ESS-a u pogledu ESS1, ESS3, ESS5 i ESS10. U odnosu na društvene utjecaje, hrvatsko zakonodavstvo je usklađeno sa zaštitnim mjerama i zahtjevima SB-a u pogledu zdravlja i sigurnosti ljudi, javnog savjetovanja i odredbi za rješavanje odnosa i utjecaja projekta na susjedne nekretnine i zajednice. Nacionalno zakonodavstvo je usklađeno sa svim uputama ESS2 te nisu utvrđene nikakve razlike. U nastavku su navedene detaljne informacije o odnosu između ESS-ova i nacionalnog zakonodavstva.

Tablica 1. Relevantni ESS Svjetske banke i ključni nedostaci u odnosu na nacionalni okvir – preliminarni pregled

Standard E&S	Relevantnost
ESS1: Procjena i upravljanje okolišnim i društvenim rizicima i učincima	Prema ESS1, Zajmoprimac mora provesti procjenu rizika za okoliš i društvo procjenu svih projekata koji se predlažu Banci za financiranje kako bi osiguralo da projekti budu okolišno i društveno prihvatljivi i održivi. Hrvatsko zakonodavstvo definira različite mehanizme za procjenu utjecaja projekata na okoliš. Okolišno pravni, regulatorni i politički okvir u Hrvatskoj osiguran je sljedećim glavnim instrumentima: Postupak procjene utjecaja na okoliš, izdavanja lokacijskih i građevinskih dozvola (mišljenje nadležnih tijela o ispunjavanju okolišnih uvjeta mora se izdati u okviru postupka izdavanja dozvola, npr. za zaštitu voda, zaštitu kulturne baštine, itd.), prostorno planiranje (izrada prostornog plana podliježe strateškoj procjeni utjecaja na okoliš). Iako za određene projekte/intervencije

	<p>zakonski nije izričito potrebno provesti postupak procjene utjecaja na okoliš, procjena se barem djelomično osigurava primjenom navedenih mehanizama (osigurano je uklanjanje i/ili ublažavanje mogućih negativnih utjecaja planiranog projekta na okoliš i društvo). Međutim, navedeni instrumenti ne obuhvaćaju sva područja koja su u fokusu ESF-a (npr. kvaliteta zraka u zatvorenim prostorima), dok instrumenti kao što su kontrolne liste ESMP-a i ESMP-a nisu potrebni u okviru nacionalnog sustava E&S. Vjerojatno najslabija točka nacionalne regulative je praćenje i izvješćivanje koje nije unaprijed određeno/redovito planirano, već je odvija ad hoc (posebice u praksi).</p> <p>Nacionalni i instrumenti SB-a za procjenu rizika za okoliš i društvo se ne mogu izravno uspoređivati, a usklađivanje i primjena tih instrumenata moraju se provjeriti za svaki projekt/potprojekt.</p> <p>ESS1 se temelji na riziku, za razliku od Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš, koja se u velikoj mjeri temelji na procesima i uglavnom je vođena pragovima i vrstama intervencija.</p>
ESS2: Rad i radni uvjeti	Nema nedostataka na razini politike rada.
ESS3: Učinkovitost resursa, sprječavanje i upravljanje onečišćenjem	<p>Prema ESS3, kod gospodarenja opasnog otpada, vlasnik otpada mora pribaviti dokumentaciju o predaji otpada do krajnjeg odredišta. Ta obveza nije definirana nacionalnim zakonodavstvom. Vlasnik otpada dobrovoljno odlučuje hoće li mu se pružiti informacije o konačnom odredištu.</p> <p>U skladu s nacionalnim zakonodavstvom, odgovornost vlasnika prestaje kada se otpad preda ovlaštenom trgovačkom društvu. Ako je ovlašteno poduzeće sakupljač otpada, što je čest slučaj, i ako vlasnik otpada ne zatraži te podatke, konačno odredište ostaje nepoznato. Međutim, zakon nalaže da ovlaštena poduzeća na odgovarajući način skladište/odlažu/obrađuju opasni otpad. Moguće su i razlike u zahtjevima Smjernica SB-a za EHS-a te nacionalnim i nadnacionalnim (npr. EU BREFS) zahtjevima za upravljanje emisijama i upravljanjem E&S-om. Stoga je potrebno konzultirati sve relevantne smjernice SB-a kao i nacionalne smjernice, a primjenjuju se one strože.</p>
ESS4: Zdravlje i sigurnost zajednice	<p>Mogu postojati razlike u zahtjevima Smjernica SB za EHS te onim nacionalnim i nadnacionalnim (npr. EU BREFS) u pogledu emisija i upravljanja E&S-om. Stoga je potrebno konzultirati sve relevantne smjernice SB-a kao i nacionalne smjernice, a primjenjuju se one strože.</p> <p>Nije provedena procjena usklađivanja životne i protupožarne sigurnosti.</p>
ESS5: Kupnja zemljišta, ograničenja korištenja zemljišta i nedobrovoljno preseljenje	<p>Općenito, nacionalno zakonodavstvo odražava odredbe ESS5 Banke, međutim, treba ukazati na određene razlike. U skladu s nacionalnim zakonodavstvom, naglasak se stavlja na definiranje formalnih imovinskih prava i na načina na koji se stjecanje imovine u javne svrhe treba provesti i nadoknaditi, dok kod ESS5 nedostatak vlasništva ne bi trebao biti prepreka kompenzacijskim mjerama i mjerama rehabilitacije jer je potrebno riješiti pitanje gospodarske rehabilitacije svih pogođenih osoba (uključujući one koje nemaju formalna zakonska prava na imovinu i one koji nemaju priznato zakonsko pravo). Također, zahtjevi nacionalnog zakonodavstva o javnim savjetovanjima i sudjelovanju države pri stjecanju zemljišta u privatnom vlasništvu od javnog interesa zahtijevaju samo obavješćivanje</p>

	<p>pogođenih zemljoposjednika. Samo u slučaju izvlaštenja brojnih nekretnina (više od deset) i nekoliko vlasnika nekretnina (više od deset), korisnik izvlaštenja dužan je vlasnicima nekretnine dostaviti dokaz o objavi ponude. U skladu s odredbama ESS-a 5 Zajmoprimac bi trebao surađivati s pogođenim zajednicama kroz postupak uključivanja dionika opisan u ESS10. Objavljivanje relevantnih informacija i smisljeno sudjelovanje pogođenih zajednica i osoba trebalo bi se odvijati tijekom razmatranja alternativnih projekata i nakon toga tijekom planiranja, provedbe, praćenja i evaluacije postupka naknade, aktivnosti obnove sredstava za život i postupka premještanja.</p>
<p>ESS6: Očuvanje bioraznolikosti i održivo upravljanje živim prirodnim resursima</p>	<p>Ovaj standard nije relevantan jer projektne aktivnosti neće imati negativan učinak na očuvanje bioraznolikosti ili zaštićena područja.</p>
<p>ESS7: AUTOHTONO STANOVNIŠTVO/ ZAPOSTAVLJENE TRADICIONALNE LOKALNE ZAJEDNICE SUBSAHARSKE AFRIKE</p>	<p>Ovaj standard nije relevantan. Hrvatska nema različite etničke, društvene i/ili kulturne skupine obuhvaćene ESS7. Stoga ovaj standard nije relevantan</p>
<p>ESS8: Kulturna baština</p>	<p>Na razini politike nema nedostataka. Preliminarna procjena ukazuje da postoji nesrazmjer u postupanju prema nematerijalnoj kulturnoj baštini. Također može postojati nesrazmjer u zahtjevima za praćenje i izvješćivanje.</p>
<p>ESS9: Financijski posrednici</p>	<p>Ovaj standard nije relevantan. Ovaj standard nije primjenjiv jer projekt ne predviđa sudjelovanje financijskih posrednika.</p>
<p>ESS10: Angažman dionika i objavljivanje informacija</p>	<p>Prema nacionalnom zakonodavstvu, priprema SEP-a nije potrebna. Iako su postupci povezani s mehanizmom objavljivanja javnih informacija i pritužbi u postupku PUO-a sveobuhvatno i detaljno obuhvaćeni nacionalnim zakonodavstvom i u skladu sa zahtjevima ESS10, priprema programa poput SEP-a za određeni projekt nije propisana nacionalnim zakonodavstvom.</p> <p>Kao što je navedeno, javno savjetovanje i angažman obuhvaćeni su nacionalnim zakonodavstvom, uključujući pravo na podnošenje predstavi, traženje informacija o projektima koje provode javna tijela, savjetovanje sa susjedima i zajednicama, itd. Međutim, procesi za pristupanje potencijalno pogođenih osoba i zajednica se mogu poboljšati tako da uključe načela SB-a, aktivnom suradnjom s tim osobama/skupinama, posebno s ranjivim skupinama među kojima će se takve situacije pojaviti. U skladu s nacionalnim zakonodavstvom postupak javnog savjetovanja dio je postupka PUO-a i ne provodi se za svaki projekt/potprojekt. Javna savjetovanja o drugim instrumentima E&S nisu regulirana niti potrebna.</p>

5. Mogući rizici i utjecaji na okoliš društvo i standardne mjere za ublažavanje

5.3 Rizici i utjecaji na okoliš

Utjecaj na okoliš se očekuje kod izvođenja građevinskih radova tijekom provedbe komponente D: Integrirana infrastruktura sudova, ZKO i KO. Tijekom provedbe komponente D osigurat će se izgradnja infrastruktura za sudove, registre i katastre u skladu s međunarodnim standardima i standardima EU-a kako bi se poduprlo poboljšano pružanje usluga i uspostava nove strukture za rješavanje žalbi na zemljišne sporove. Ova bi komponenta pridonijela izgradnji nove infrastrukture koje ja potrebna za integraciju katastarskih, zemljišnoknjižnih i sudskih usluga te osnivanje suda koji će odlučivati o žalbama u zemljišno-knjižnim postupcima. Ova komponenta poduprijet će izgradnju infrastrukture u područjima koja bi mogla uključivati Novsku, Rijeku, Bjelovar i Veliku Goricu. Ovom će se komponentom također podržati pružanje novih ICT kablova za bolje digitalne usluge u trideset KU.

Rizici povezani s komponentom A uključuju: (i) stvaranje velikih količina otpadnih dokumenata (koji se potencijalno mogu reciklirati) i njihovu preradu ili odlaganje otpada; rizici ZNR-a zbog obrade starih dokumenata i rada u nedovoljno prozračenim i prašnjavim objektima te objektima koji su potencijalno kontaminirani plijesni (npr. podrumskim repozitorijima/arhivima). U skladu s komponentom C (a možda i A), može će biti potrebna kupnja i ugradnja većih količina informatičke opreme (npr. poslužitelja), s mogućim posljedicama povezanim s električnim i elektroničkim otpadom (EEW), proizvodnjom topline u fazi uporabe i potrošnjom energije (za rad, hlađenje, itd.).

Očekivani utjecaji na okoliš u okviru **komponente D** tipični su za građevinske radove i uključuju:

- **Onečišćenje zraka** - emisija prašine uslijed iskopa i izgradnje/rekonstrukcije;
- **Emisija buke** – zbog iskopa i izgradnje/rekonstrukcije;
- **Onečišćenje površinskih ili podzemnih voda** (uključujući slučajno izlivanje strojnog ulja, maziva);
- **Onečišćenje tla i/ili erozija** (uključujući tlo kontaminirano pesticidima), **seizmičnost**;
- **Stvaranje i gospodarenje otpadom** (komunalni otpad, male količine građevinskog i opasnog otpada, npr. azbest);
- **Prometni poremećaji**.
- Kulturna i povijesna baština (slučajni nalazi i utjecaj na zaštićenu kulturno-povijesnu cjelinu);
- **Utjecaj na prirodu** – nema utjecaja na biološku raznolikost u okviru građevinskih aktivnosti.
- **Rizici povezani sa ZNR-om**
- **Rizici povezani s klimatskim promjenama i otpornošću** na klimatske promjene.

Očekivani utjecaji na okoliš u okviru komponente A i C su:

- Stvaranje i gospodarenje otpadom (električni i elektronički otpad i odloženi dokumenti).

Potencijalni rizici i učinci u okviru ovog Projekta mogu biti ocijenjeni kao predvidljivi, privremeni i pretežno reverzibilni; niske do umjerene veličine; specifične za lokaciju te imaju malu vjerojatnost ozbiljnih štetnih učinaka na ljudsko zdravlje i/ili okoliš, mogu se lako ublažiti i njima upravljati.

Ne očekuju se utjecaji na okoliš u okviru drugih komponenti jer su usmjerene na potporu digitalizaciji i integraciji podataka i usluga zemljišnoknjižnih odjela i sudova; bolje geoprostorne podatke; unaprijeđenje ZIS-a i OSS-a.

Mogući utjecaji utvrđeni za građevinske radove mogu se lako ukloniti ili ublažiti primjenom dobre građevinske prakse i pravilnom organizacijom gradilišta, kako je objašnjeno u tekstu u nastavku.

Pregled ključnih mjera za ublažavanje u fazi projektiranja

U skladu s nacionalnim zakonodavstvom svi građevinski radovi moraju biti projektirani i izgrađeni tako da tijekom svog životnog ciklusa ne ugrožavaju higijenu, zdravlje i sigurnost radnika ili susjeda; nemaju iznimno velik utjecaj na kvalitetu okoliša ili klimu tijekom njezine izgradnje; ne dopustiti istjecanje otrovnih plinova, emisije opasnih tvari, hlapljivih organskih spojeva, stakleničkih plinova ili opasnih čestica u zrak, emisiju opasnog zračenja; ne smiju ispuštati opasne tvari u podzemne vode, morske vode, površinske vode ili tlo, ispuštati opasne tvari u pitku vodu ili tvari koje inače negativno utječu na pitku vodu, ispuštanje neobrađenih otpadnih voda, emisije dimnih plinova ili neispravno odlaganje krutog ili tekućeg otpada; ne dopuštaju nedostatke u dijelovima građevinskih radova ili na površinama unutar građevinskih radova.

To znači da svi građevinski radovi moraju biti projektirani i izvedeni tako da ne predstavljaju neprihvatljiv rizik od nesreća ili oštećenja u službi ili u pogonu kao što su klizanje, pad, sudar, opekline, strujni udar, ozljede od eksplozije, provale, itd. Posebice je potrebno projektirati uzimajući u obzir pristupačnost i mogućnost korištenja za osobe s invaliditetom. Što se tiče zaštite od buke, buka koju percipiraju radnici ili osobe u blizini mora se držati na razini koja neće ugroziti njihovo zdravlje i omogućiti im spavanje, odmor i rad u zadovoljavajućim uvjetima. Osim toga, građevinski radovi moraju biti energetske učinkoviti, koristiti što manje energije i provoditi se na takav način da je korištenje prirodnih resursa održivo. U dizajn će biti uključene odgovarajuće mjere ZNR-a za sprečavanje i zaštitu radnika od ozljeda i bolesti na radu.

Protupožarna zaštita u Hrvatskoj osmišljena je i provedena u okviru snažnog institucionalnog i regulatornog okvira koji predano provode MUP, Uprava za zaštitu od požara, a u skladu s primarnim propisom, odnosno Pravilnikom o otpornosti na požar i drugim zahtjevima koje zgrade moraju ispunjavati u slučaju požara (NN 29/13, 87/15). Za aspekte kao što su izračun područja požarnih odjeljaka, protupožarno opterećenje, potreba za uvođenjem određenih sustava i drugi koji nisu regulirani Pravilnikom o otpornosti na požar(...) ili drugim hrvatskim propisima, primjenjuju se priznati i prihvaćeni međunarodni standardi (kao što su Österreichisches Institut für Bautechnik OIB, Britanski standard (BS), Nacionalna udruga za zaštitu od požara (NFPA), itd.), a u skladu s EHSG-om SB-a. Projektiranje i provedba primijenjenih normi moraju biti usklađeni sa standardima EU-a za zaštitu od požara, koji su ujedno i nacionalni standardi.

U potprojektima izgradnje komponente D razmotrit će se i sljedeći okolišni rizici u fazi pripreme (projektiranja):

- **energetska učinkovitost** - povećanje energetske učinkovitosti zgrada u skladu s Tehničkim propisima o racionalnom korištenju energije i toplinske zaštite u zgradama (NN 128/15, 70/18, 73/18, 86/1, 102/20) i odabiru energetske učinkovitih uređaja (minimalno kategorija B u skladu s Direktivom EU 92/75/EZ uspostavila je sustav označavanja potrošnje energije),
- **učinkovitost korištenja vode** - povećanje učinkovitosti vode u skladu sa zahtjevima Odluke o Hrvatskih voda, npr. korištenjem aeratora slavina, senzora, dvostrukog ispiranja, prikupljanja i korištenja

oborinskih voda, također GIIP SB-a za upravljanje vodama. Ako je moguće, voda će se prikupljati i koristiti u odgovarajuće svrhe (ispiranje, čišćenje vanjskih površina, zalijevanje biljaka i travnjaka, itd.),

- **svjetlosno onečišćenje** – taj će se rizik svesti na najmanju moguću mjeru slijedeći Zakon o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja (NN 14/19) kojim se uređuju načela zaštite, subjekti koji provode zaštitu, način uspostavljanja standarda upravljanja rasvjetom u svrhu smanjenja potrošnje električne i druge energije te obvezne metode rasvjete, te se utvrđuju mjere zaštite od prekomjerne rasvjete, ograničenja i zabrane vezane uz svjetlosno onečišćenje, planiranje gradnje, održavanje i rekonstrukciju rasvjete te odgovornost proizvođača rasvjetnih proizvoda. Rasvjeta će biti dizajnirana tako da bude u skladu s najboljim praksama i minimizira svjetlosno onečišćenje, kako u dizajnu uređaja, tako i u broju instaliranih uređaja, mikro lokacija, itd.

– **ublažavanja klimatskih promjena i otpornost** odabirom energetski učinkovitih sustava grijanja i hlađenja s niskom potrošnjom ugljika, primjenom načela DNSH-a (ne nanosi znatnu štetu): ublažavanje klimatskih promjena, prilagodba klimatskim promjenama, održiva uporaba i zaštita vodnih i morskih resursa, prijelaz na kružno gospodarstvo, uključujući sprečavanje nastanka otpada i recikliranje, sprečavanje i smanjenje zraka, zagađenje vode i tla. Osim toga, dizajn zgrade, ozelenjavanje i oblikovanje krajolika će dati i druge mogućnosti za pronalaženje rješenja za otpornost na klimatske promjene, kao što su izbor boja građevinskih elemenata (posebno fasade), raspored prostorija i tehničkih prostorija, postavljanje sjenica, vrsta i visina zelenila, način prikupljanja vode, itd. Sve ove radnje neće ugroziti sigurnost.

- **otpornost zgrada na potrese** rješavat će se primjenom norme EU-a Eurokod 8: Projektiranje konstrukcija za otpornost na potrese. EN 1998 Eurokod 8 primjenjuje se na projektiranje i izgradnju zgrada i drugih građevinskih radova u seizmičkim regijama. Njegova je svrha osigurati da u slučaju potresa (i) ljudski životi budu zaštićeni; (ii) šteta bude ograničena; i (iii) strukture važne za civilnu zaštitu ostanu operativne.

Pregled ključnih mjera za ublažavanja u fazi implementacije

Onečišćenje zraka

Emisije u zrak se mogu smanjiti na manje razine ili eliminirati standardnim praksama dobrog upravljanja gradilištem, kao što je prskanje vodom kako bi se ograničile emisije prašine u području u blizini građevinskog materijala i neasfaltiranih cesta, pokrivanjem površina plastičnim oblogama tijekom skladištenja i prijevoza materijala, ograničavanjem brzine vozila na tom području i pristupnim cestama, redovitim čišćenjem lokalnih i pristupnih cesta, učinkovitim korištenjem suvremenih građevinskih strojeva koji su opremljeni prigušivačima i održavani u dobrom i učinkovitom radnom stanju kako bi se smanjile emisije. Kako bi se prašina (uglavnom PM10) svela na najmanju moguću mjeru, potrebno je uspostaviti odgovarajuća mjesta za skladištenje, miješanje i utovar građevinskog materijala. Prikupljanje materijala i vrijeme zadržavanja materijala na gradilištu treba smanjiti na minimum, a kako bi se smanjila izloženost vjetru. Tijekom upravljanja dokumentacijom može doći do emisija prašine, u ovom slučaju potencijalni učinak može se ublažiti temeljitom primjenom mjera ZNR-a.

Emisija buke

Za uklanjanje/ublažavanje onečišćenja bukom emisija buke mora biti u skladu sa zakonom definiranim ograničenjima iz Zakona o zaštiti od buke (NN 30/09, 55/13, 153/13, 41/16, 114/18, 14/21). Dopuštena

ekvivalentna razina buke na gradilištu je 65 dB(A). U razdoblju od 08:00 do 18:00 sati dopušteno je prekoračenje ekvivalentne razine buke od dodatnih 5 dB (A). Poželjno je izvoditi radove u razdoblju od 8:00 do 18:00 sati i ne provoditi radove tijekom noći. Zajednicu/javnost treba unaprijed obavijestiti o svim radnim aktivnostima koje se odvijaju izvan uobičajenog radnog vremena ili vikendom. Oprema je potrebno održavati u dobrom stanju i atestirati. Tijekom rada poklopci motora generatora, kompresori zraka i druga mehanička opreme treba biti zaustavljena, a oprema spremljena što dalje od stambenih područja.

Onečišćenje površinskih ili podzemnih voda

Onečišćenje površinskih ili podzemnih voda se može spriječiti pravilnom organizacijom gradilišta, redovitim održavanjem vozila i strojeva u servisnim centrima izvan lokacija gradilišta te odgovornim rukovanjem tekućim otpadom. Dodavanje ulja treba provoditi na dijelu gradilišta koje je izvedeno iz nepropusne radne površine. U slučaju nesreće, bilo koju opasnu tekućinu treba ukloniti iz tla pomoću adsorpcijskih materijala kao što su pijesak, piljevina ili mineralni adsorbenti. Takav otpadni materijal treba prikupljati u spremnicima, skladištiti u prostoru predviđenom za skladištenje opasnog otpada i predati ovlaštenim poduzećima. Vjerojatnost ovog negativnog utjecaja se može smanjiti i sprečavanjem opasnog izlijevanja iz spremnika (obvezni sekundarni sustav za spremanje, npr. kontejneri s dvostrukim zidovima ili vezanim spremnicima), građevinske opreme i vozila (redovito održavanje i pregledi spremnika nafte i plina), parkiranjem (manipulacijom) strojevima i vozilima samo na asfaltiranim ili betonskim površinama s površinskim otjecanjem sustava za prikupljanje vode. Projektno rješenje mora omogućiti otjecanje površine na način koji sprječava lokalne poplave.

Onečišćenje tla i/ili erozija

Mogućnost onečišćenja tla ili erozije se mogu smanjiti redovitim održavanjem i servisiranjem strojeva, izbjegavanjem skladištenja goriva i maziva na licu mjesta te pridržavanjem mjera i standarda za građevinske strojeve. Ako će biti potrebna ugradnja spremnika za gorivo, potrebni su sekundarni spremnici s dovoljnim volumenom da zadrže izlijevanje iz najvećeg spremnika za gorivo unutar građevine. Područje zadržavanja imat će uređaj (pumpu) za uklanjanje nakupljene vode. Ako se ustanove, erozija tla i klizišta spriječit će se upotrebom zaslona, geoneta, ograda od gabiona, zelenila, apliciranjem betona, itd. Upravljanje tlom kontaminiranim pesticidima mora se obaviti u skladu s nacionalnim zakonodavstvom **o zdravlju i sigurnosti te gospodarenju otpadom**, EHSO-om Svjetske banke i GIIP-om. Također je potrebno odrediti ograničenja daljnjeg korištenja onečišćenog mjesta.

Stvaranje otpada i gospodarenje otpadom

Sve vrste otpada nastalog na lokaciji moraju se privremeno skladištiti u zasebnom spremniku za otpad koji mora biti označen nazivom vrste otpada i oznakom otpada te se nalaziti na krutoj površini predviđenoj za tu svrhu na gradilištu. Građevinski se otpad mora odlagati isključivo na za to predviđenim lokacijama (ovlaštena odlagališta). Odredit će se i zabilježiti konačno odredište svih otpada dok se vodi evidencija o svakom protoku otpada.

Zbrinjavanje opasnih materijala, EE otpad i odbačena dokumentacija

Gospodarenje opasnim otpadom (azbestni otpad, otpadna električna i elektronička oprema) mora se obavljati u skladu s nacionalnim zakonodavstvom o zdravlju i sigurnosti te gospodarenju otpadom, EHSG-om SB-a i GIIP-om. Konačno zbrinjavanje otpada moraju obaviti poduzeća ovlaštena za gospodarenje otpadom o kojima će se voditi evidencija. EE otpad treba odvojiti od miješanog komunalnog otpada i od drugih vrsta otpada te njime gospodariti u skladu s Pravilnikom o gospodarenju otpadnom električnom i elektroničkom opremom (NN 42/14, 48/14, 107/14, 139/14, 11/19, 7/20).

Odbačenom dokumentacijom bi trebalo upravljati u skladu s nacionalnim zakonodavstvom o zdravlju i sigurnosti te gospodarenju otpadom. Takvu je dokumentaciju potrebno odvojiti od miješanog komunalnog otpada i drugih vrsta otpada s ciljem recikliranja, ako je moguće. Gospodarenje prašnjavim otpadnim papirom u objektima koji su potencijalno kontaminirani plijesni mora se provoditi u skladu s nacionalnim zakonodavstvom o zdravlju i sigurnosti te gospodarenju otpadom, EHSG-om SB-a i GIIP-om.

Poremećaji u prometu

Upravljanje prometom je potrebno provoditi u skladu s odredbama prometnog zakonodavstva (npr. odgovarajuća rasvjeta, prometni znakovi sigurnosti, prepreke i osobe koje se lako vide ili ih je lako slijediti, brzinu na cestama treba jasno označiti, osigurati sigurne pješačke koridore). Potrebno je izbjegavati promet na pristupnim cestama u vrijeme prometnih gužvi.

Kulturno-povijesna baština

Postupak slučajnih nalaza i zaštite kulturno-povijesne baštine zakonski je definiran u regulatornom okviru i pod nadzorom nadležnih tijela (Ministarstvo kulture i njegovi regionalni i lokalni odjeli, županijski i općinski uredi) te se mora provoditi. Ako se tijekom građevinskih radova nađu arheološki nalazi, radovi se moraju odmah zaustaviti i o tome obavijestiti nadležno tijelo. Radovi će se nastaviti tek nakon što nadležno tijelo poduzme odgovarajuće mjere i nakon što potvrdi da se radovi mogu nastaviti. U slučaju da se potprojekt provodi u zaštićenom objektu ili zaštićenoj kulturnoj zoni, Plan upravljanja kulturnom baštinom koji zadovoljava SB će biti pripremljen kao dio dokumentacije za procjenu utjecaja na okoliš (kontrolne liste ESMP-a ili ESMP-a) ili kao samostalni dokument. Upravljanje kulturno baštinom se vodi u skladu ESS8 i GIIP-om.

Utjecaj na prirodu

Kako bi se zaštitila bioraznolikost, kretanje teških strojeva mora biti ograničeno na cestovni koridor. Opremom i strojevima je potrebno rukovati profesionalno i pažljivo kako bi se pokušale izbiti nesreće poput požara ili izlivanja velikih količina štetnih tvari u okoliš, a time i negativno utjecati na sadašnju floru i faunu.

Radovi uz vodotoke i na vodotocima i kanalima trebaju biti ograničen na što manje područje. Treba izbjegavati, gdje je to moguće, sječu stabala i druge prirodne vegetacije. U slučaju uklanjanja vegetacije, kako bi se spriječio nepotreban gubitak vegetacije na području na kojemu se provodi projekt, potrebno je jasno označiti područja na kojima će se uklanjati vegetacija. Za obnovu uklonjenog pokrova prirodne vegetacije treba koristiti samo autohtone biljne vrste koje se javljaju u vegetacijskim zajednicama prisutnim na širem području potprojekta.

Poželjno je da se potencijalno uklanjanje vegetacije planira za razdoblje kada se ptice ne gnijezde. Potrebno je zaštititi ptice koje se gnijezde sve dok ptići ne mogu letjeti. U slučaju pronalaska gnijezda ugroženih vrsta ptica treba spriječiti njihovo uznemiravanje, a o tome obavijestiti središnje državno tijelo odgovorno za zaštitu prirode.

Ako je moguće, područje u izgradnji/obnovi mora biti ograđeno kako bi se smanjili čak i povremeni poremećaji bioraznolikosti i prašina na staništima. Ako je potrebno postaviti ogradu za zaštitu od buke, ista treba biti neprozirna, odnosno dizajnirana s dovoljnom gustoćom naljepnica da bi se moglo spriječiti ptice da ulaze u ogradu. U procjenama utjecaja na okoliš i propisivanju mjera za ublažavanje utjecaja konzultirat će se i u obzir uzeti planovi upravljanja ekološke mreže Natura 2000. Ako se utvrdi rizik, radovi će biti planirani tako da se izbjegne vrijeme razmnožavanja osjetljivih i ugroženih divljih vrsta životinja ako takvih ima na području projekta. Mjere zaštite bioraznolikosti će se baviti pitanjima specifičnim za pojedina područja i integrirati se u kontrolne liste ESMP-ova i ESMP-ova za potprojekte.

Rizici povezani s ZNR-om

Očekuju se rizici ZNR-a tipični za građevinske radove, a ako se njima pravilno upravlja (u skladu s pozitivnim nacionalnim zakonodavstvom, EHSG-om SB-a i GIIP-om), ne bi trebali stvarati značajne rizike. Mjere koje se odnose na ZNR usmjerene su na zaštitu radnika na projektima od ozljeda, bolesti ili utjecaja povezanih s izloženošću opasnostima na koje nailazi na radnom mjestu ili tijekom radova. Odgovarajuće mjere ZNR-a će biti uključene u osmišljavanje i provedbu projekta za sprečavanje i zaštitu radnika od ozljeda i bolesti na radu.

5.4 Rizici i utjecaj na društvo

Rizici i utjecaj na društvo te mjere ublažavanja za komponente A, B i C

Kada je riječ o komponentama A, B i C, eventualni rizici za društvo mogu biti povezani s provedbom katastarskih izmjera, preprekama pristupu uslugama zemljišne pravde s kojima se suočavaju određene ranjive skupine. Te bi se prepreke mogle dodatno pogoršati prelaskom na digitalnu dostavu (posebno za starije osobe ili druge skupine koje imaju smanjene digitalne vještine). Preklapanje potraživanja na imovinu i zemljište mogu nastati u slučaju nasljeđivanja, obiteljskih sporova, pitanja zemljišnoknjižnih knjiga podnositelja zahtjeva bez prava vlasništva i neriješenih zemljišnih potraživanja od imovine oduzete tijekom komunističke Jugoslavije.

Ti se rizici mogu izbjeći, svesti na najmanju moguću mjeru i smanjiti alatima koji su već uspostavljeni u relevantnom nacionalnom zakonodavstvu koje se odnosi na geodetske aktivnosti, kao što su Zakon o državnom nadzoru i katastru nekretnina. Rizici se također mogu ublažiti instrumentima ESF-a i aktivnostima na Projektu kao što je provedba aktivnosti uključivanja dionika kako su definirane projektom i relevantnim potprojektnim SEP-ovima, kao i uspostavom i operacionalizacijom žalbenog mehanizma.

Mjere ublažavanja predviđene relevantnim nacionalnim zakonodavstvom

Pitanje naknade imovine oduzete za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine u Republici Hrvatskoj uređeno je Zakonom o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine. U

slučajevima u kojima se zahtjevi za naknadu štete nalaze na područjima u okviru katastarske izmjere vjerojatno neće doći do negativnih utjecaja i ublaženi su činjenicom da se radi o zasebnim postupcima definiranim zakonima i podzakonskim aktima (tj. tijekom ankete napominje se da je nekretnina u postupku naknade štete). Katastarski podaci koji opisuju katastarske čestice mogu se mijenjati samo na temelju geodetske studije i upravne odluke KU-a. Odluka se donosi prema pravilima upravnog postupka, a za svaku promjenu podataka koja mijenja podatke o katastarskim česticama, upisani nositelji prava moraju biti obaviješteni dostavom te odluke, a tek nakon što stupi na snagu, KU može promijeniti podatke u katastru. KU za upis vlasnika u zemljišne knjige donosi i upravnu odluku, a promjena će se izvršiti prema pravilima navedenim u slučaju promjene podataka o katastarskim česticama. Vlasnici se mogu upisati u vlasničke listove i na temelju rješenja zemljišnoknjižnog odjela po službenoj dužnosti. KU o tome neće zasebno obavijestiti jer su zainteresirane strane već zaprimile rješenje od zemljišnoknjižnog odjela. Zgrade i drugi objekti upisani su u katastarsku česticu. Bilježenje i mijenjanje podataka o zgradama i drugim građevinama u KU može se obaviti samo na temelju geodetskog plana i upravne odluke koju je donio KU na prethodno opisani način. Izvješću se može priložiti odgovarajući akt. Za promjenu načina korištenja katastarske čestice, osim ovlaštenih geodetskih poduzeća, moguće je kontaktirati KU, a službenici katastra izlaze na terenski pregled i pripremaju odgovarajuću geodetsku studiju.

Ako nekretnine (čestice zemljišta, katastarske čestice) upisane u katastar i zemljišne knjige ne odgovaraju stvarnom stanju na terenu, taj se uvjet može promijeniti na temelju odgovarajuće geodetske studije. S obzirom da je zbog različitih društvenih i povijesnih razloga neusklađenost prisutna na većim područjima, Državna geodetska uprava i Ministarstvo pravosuđa i uprave pokrenuli su opsežan program uređenja katastra i usklađivanja sa stvarnim stanjem na terenu. Osnova ovog programa su katastarske izmjere. S obzirom na to da se katastarska izmjera provodi za neko područje, sve zainteresirane strane u tom području moraju biti obaviještene o provedbi. Odluku o katastarskoj izmjeri donosi ravnatelj Državne geodetske uprave, a odluka mora biti objavljena u Narodnim novinama. Osim navedenog, informacije o provedbi katastarske izmjere objavljuju se i u lokalnim novinama. U svim jedinicama lokalne samouprave, na području na kojem se provodi izvid, održavaju se javni skupovi građana na kojima se zainteresiranim osobama objašnjava postupak nove katastarske izmjere te se daju upute za označavanje granica zemljišta vidljivim trajnim (graničnim) oznakama. Na glavnim cestovnim prilazima u područje koje se nadzire postavljaju se ploče za označavanje gradilišta. Kada se u katastarskoj općini provodi katastarska izmjera, nositelji prava na zemljište dužni su u roku utvrđenom Odlukom o katastarskoj izmjeri obilježiti, s vidljivim trajnim oznakama i o svom trošku, granice zemljišta na koje imaju pravo vlasništva, neka druga prava ili kojima upravljaju. Nositelji prava na komemoraciju pozivaju se u pisanom obliku. Kada katastarska izmjera prikupi i obradi sve potrebne podatke, priprema se izvješće o katastarskoj izmjeri. Prikupljeni i obrađeni podaci daju se na uvid javnosti. Javni uvid u katastarske podatke istodobno provodi povjerenstvo Državne geodetske uprave i odnosi se na osnivanje ili obnovu zemljišnih knjiga što obavlja povjerenstvo zemljišnoknjižnog odjela nadležnog općinskog suda. Katastarski podaci prikupljeni i obrađeni u okviru katastarske izmjere, uz pisani poziv, predočuju se osobama koje su u izradi katastarske izmjere navedene kao nositelji prava na nekretnine, a te osobe potpisom tijekom postupka predstavljanja potvrđuju da su im predočeni podaci katastarske izmjere i da su suglasni sa stanjem prikupljenih podataka. Osobe koje se ne slažu sa stanjem prikupljenih podataka

moгу uložiti prigovor na to stanje. Neutemeljene pritužbe odbit će se odlukom donesenom u upravnom postupku, a na tu se odluku može žaliti. Nakon što su katastarski podaci predloženi stranci i stranka se složi s njima, stranka se obraća povjerenstvu zemljišnoknjižnog odjela, koje, na temelju dostupnih dokumenata i izjava zainteresiranih strana, sastavlja (?). Nakon što povjerenstvo Državne geodetske uprave izloži sve katastarske čestice javnosti na uvid, a povjerenstvo zemljišnoknjižnog odjela općinskog suda sastavi sve zemljišnoknjižne upise za katastarsku općinu, odlukom ministra nadležnog za pravosuđe otvara se katastar, a tim se činom pokreće postupak u skladu sa Zakonom o zemljišnim knjigama. Obvezni postupci koji se odnose na informiranje nositelja prava o katastarskoj izmjeri i informiranje javnosti o podacima prikupljenim katastarskom izmjerom s mogućnošću podnošenja prigovora definirani su odredbama članka 45. Zakona o državnoj izmjeri i katastru nekretnina i Pravilnika o izlaganju na javni uvid elaborata katastarske izmjere (NN 59/2020).

Katastarskim izmjerama osigurava se besplatan javni postupak za rješavanje prethodnih sporova i poboljšava se pravna sigurnost vlasništva nad zemljištem. Ostala eventualna potraživanja od nekretnina (kao što su potraživanja koja se odnose na povrat zemljišta iz jugoslavenskog doba, obiteljski sporovi, nasljedstvo i sva druga zemljišnoknjižna pitanja koja nisu riješena u okviru katastarske izmjere) ostaju zaseban postupak za građane.

Gore opisani mehanizmi, koji su dio relevantnog nacionalnog zakonodavstva, dovode do relativno malog broja pritužbi i sporova tijekom postupaka vezanih uz katastar i zemljišne knjige. U 2022. godini od ukupnog broja zemljišnoknjižnih predmeta zaprimljenih u RH samo 0,27 % su bile žalbe/prigovori. Tijekom 2022. godine na javno savjetovanje bilo je stavljeno 62.808 čestica, a protiv katastarskih izmjera/izloženosti podneseno je 146 prigovora. Broj prigovora je nizak jer se u okviru postupaka katastarske izmjere prvostupanjski prigovori izražavaju pred povjerenstvom sastavljenim, među ostalim, predstavnika lokalnih KU i sudova, a obično se rješavaju odmah i na licu mjesta. Dakle, podneseni prigovori su oni koji nisu bili riješeni u prvom stupnju.

Zaključno, u ovoj fazi nisu poznate točne lokacije katastarske izmjere koje će se provoditi u okviru Projekta. Potencijalni rizici za društvo koji bi mogli nastati bit će ograničeni i ublaženi prethodno opisanim mehanizmima koji postoje u relevantnim nacionalnim zakonima. Nadalje, u okviru Projekta će se uspostaviti žalbeni mehanizam i provoditi povezani procesi tijekom cijelog životnog ciklusa, s ciljem zaprimanja i lakšeg rješavanja nedoumica i prigovora od strana pogođenih projektom. Time će se, zajedno s provedbom postupaka uključivanja dionika, u skladu s planovima sudjelovanja dionika na razini projekata i potprojekata koje provode i/ili pregledavaju stručnjaci za društvena pitanja iz JPP-a, poboljšati dostupnost informacija, povećati razina osviještenosti među dionicima i uspostaviti dvosmjerni dijalog između pogođenih i zainteresiranih dionika, a time će se doprinijeti njihovu osnaživanju, izgradnji povjerenja i odvratanju od budućih sukoba.

Rizici i utjecaji na društvo te mjere ublažavanja za komponentu D

Rizici utvrđeni u vezi s građevinskim radovima u komponenti D (izgradnja nove integrirane infrastrukture u Novskoj, Velikoj Gorici, Gradu Rijeci i Bjelovaru, uključujući i neke manje radove obnove moguće za 30 KU), tipični su za građevinske aktivnosti: zaštita na radu (ZNR) te zdravstveni i sigurnosni rizici za lokalne

zajednice, rizici upravljanja radnom snagom. Osim toga, ne mogu se isključiti potencijalna pitanja korištenja zemljišta i pitanja vezana uz nedobrovoljna preseljenja. Građevinski radovi koji će se izvoditi male su do srednje veličine, a utjecaji se mogu lako i predvidljivo ublažiti pravilnom organizacijom gradilišta i kontinuiranom komunikacijom sa svim dionicima te razvojem posebnih alata predviđenih u ESF-u.

Zdravstveni i sigurnosni rizici zajednice tipični su za građevinske radove:

- Povećana buka i vibracije uzrokovane povećanim prometom, korištenjem strojeva i opreme na gradilištu.
- Prometne nesreće za pješake uzrokovane povećanim i neadekvatno organiziranim prometom (prijevoz materijala, opreme i radnika);
- Privremeno zatvaranje cesta bez osiguravanja odgovarajućih prometnih puteva može lokalnom stanovništvu uzrokovati smetnje.
- Poremećaji komunalnih usluga zbog nesreća ili planiranih intervencija (voda, plin, struja);
- Loše prakse zaštite zdravlja i sigurnosti na radu
- Neadekvatno zbrinjavanje otpada s gradilišta koje zagađuje okoliš zajednice (uključujući neadekvatno gospodarenje azbestnim otpadom i izloženost lokalne zajednice azbestom - ako se dokaže prisutnost azbesta na bilo kojoj od lokacija).

Osim toga, prisutni su potencijalni rizici za lokalne zajednice povezani s priljevom strane radne snage. Iako će izvođači radova i radnici zaposleni u građevinskim djelatnostima vjerojatno biti lokalni, postoji mogućnost priljeva radne snage te izvođač može angažirati strane radnike (lokalne radnike izvan područja potprojekta ili strance). U Hrvatskoj se povećava broj stranih radnika, posebice u građevinskom sektoru. Većina radnika i dalje dolazi iz zemalja regije sa sličnim kulturnim obrascima i za koje jezik ne predstavlja prepreku, Njih se lako može integrirati u zajednicu (npr. Srbija, Bosna i Hercegovina). Međutim, značajno se povećava broj stranih radnika iz udaljenih zemalja (npr. Nepal, Indija, Filipini, Bangladeš itd.) koji imaju drugačiju kulturu i jezik. Prisutni su potencijalni rizici i utjecaj na zajednicu povezani sa stranim radnicima zbog poteškoća vezanih uz njihovu integraciju u zajednicu (npr. osjećaj tjeskobe i straha među lokalnim stanovništvom kada strani radnici žive u istoj zgradi ili u blizini).

Rizici upravljanja radom

Ovaj će projekt najvjerojatnije uključivati sve kategorije projektnih radnika definiranih ESS2, osim radnika u lokalnoj zajednici (izravno zaposleni radnici, ugovorni radnici i radnici primarne opskrbe). Kod infrastrukturnih aktivnosti, osim izravno zaposlenih radnika (osobe zaposlene ili izravno angažirane od strane MPU - savjetnici za obavljanje specijaliziranih zadataka (npr. stručnjaci za društvena i okolišna pitanja, arhitekti, građevinski inženjeri, stručnjaci za nabavu ili financijsko upravljanje zaposleni u okviru JPP-a, itd.) očekuje se da će izvođači i podizvođači (građevinsko poduzeće, nadzorno društvo i poduzeće zaduženo za upravljanje projektima) angažirati i nisko i visokokvalificirane radnike. Osim rizika vezanih uz ZNR, potencijalni rizici u vezi s građevinskim radovima odnose se također na radne uvjete i tretman projektnih radnika (npr. uvjeti zapošljavanja i radni uvjeti, članstvo i sudjelovanje u organizacijama radnika ili poslodavaca ili u nekoj drugoj strukovnoj organizaciji, itd.). Može se očekivati da će biti angažiran veći broj niskokvalificiranih radnika, uključujući strane radnike kao što je prethodno opisano.

Strani se radnici mogu smatrati ranjivom skupinom jer nemaju društvene mreže, suočeni su s preprekama u ostvarivanju svih socijalnih prava te su izloženi potencijalnoj diskriminaciji.

Seksualno iskorištavanje i zlostavljanje/seksualno uznemiravanje (SEA/SH)

Što se tiče rodno uvjetovanog nasilja, rizik je nizak jer će biti samo malih do srednjih građevinskih radova.

Dječji ili prisilni rad

Vjerojatno se neće dogoditi niti jedan slučaj dječjeg ili prisilnog rada u okviru projekta jer je radno zakonodavstvo u potpunosti usklađeno s konvencijama Međunarodne organizacije rada (MOR) (posebno Konvencijom MOR-a o prisilnom radu br. 29 koju je ratificirala Republika Hrvatska) i direktivama Europske unije koje uključuju Konvenciju o prisilnom radu i Konvenciju o uklanjanju dječjeg rada i zaštitu djece i mladih. Stoga osobe mlađe od 18 godina neće biti zaposlene u okviru Projekta. Osim toga, u Hrvatskoj postoji davno uspostavljena praksa i tradicija koja sprječava te rizike.

Nedostatak odgovarajuće komunikacije i razmjene informacija

Postoje potencijalni rizici zbog loše ili nedostatne komunikacije i razmjene informacija među relevantnim dionicima, uključujući lokalnu zajednicu. Za sve građevinske radove osigurat će se kontinuirani angažman dionika kroz cijeli projektni ciklus, kao i lako dostupni žalbeni mehanizmi, kako za javne službenike tako i za projektne radnike. U tom smislu posebnu pozornost treba posvetiti potprojektima u Rijeci i Velikoj Gorici jer nisu poznate točne lokacije nove infrastrukture.

Rizici povezani s kupnjom zemljišta, ograničenjima korištenja zemljišta i nedobrovoljnim preseljenjem.

Za dvije projektne lokacije (Rijeka, Velika Gorica), ne mogu se isključiti rizici vezani uz kupnju zemljišta, ograničeno korištenje zemljišta i nedobrovoljno preseljenje kako je definirano SB ESS5 jer točne lokacije budućih sudova još nisu definirane. Tijekom odabira točne lokacije usvojit će se pristup hijerarhije ublažavanja i to predviđanjem i izbjegavanjem rizika i utjecaja (uključujući pri odabiru/određivanju točne lokacije). Ako neće biti moguće izbjeći rizike, oni će se svesti na najmanju moguću mjeru ili smanjiti, a zatim ublažiti. Što se tiče lokacije u Novskoj, rizik koji se odnosi na kupnju zemljišta, ograničenja korištenja zemljišta i prisilno preseljenje kako je definirano u ESS5 SB-a nije visok jer su sadašnji korisnici prostora upoznati s planovima lokacije i trenutno mu se ne protive. Lokacija u Bjelovaru je zemljište u javnom vlasništvu u neposrednoj blizini postojećeg suda (trenutno dvorište i parkirno zemljište suda) tako da nema rizika vezanih uz kupnju zemljišta.

Zaključak

Većina rizika za društvo utvrđenih za komponentu D tipična je za građevinske radove. Građevinski radovi koji će se izvoditi malih su do srednjih razmjera i kao takvi utjecaji se mogu lako i predvidljivo izbjeći, svesti na najmanju moguću mjeru i ublažiti pravilnom organizacijom gradilišta, kontinuiranom komunikacijom sa svim dionicima i primjenom instrumenata ESF-a i smjernica za okoliš, zdravlje i sigurnost (EHS), smjernica SZO-a i druge dobre međunarodne industrijske prakse (GIIP). Nakon provjere E&S, razvit će se proporcionalni instrumenti na temelju odgovarajuće procjene društvenih rizika. Postupci upravljanja radom (LMP) u skladu sa zahtjevima nacionalnog zakonodavstva i ESS2 osigurat će

odgovarajuće rješavanje svih potencijalnih rizika u vezi sa zapošljavanjem radnika na projektima, uključujući potencijalne rizike od seksualnog uznemiravanja (SEA/SH). Uspostavit će se žalbeni mehanizam (GRM), za primanje, evaluaciju i rješavanje prigovora, povratnih informacija, pitanja i prijedloga povezanih s projektom, kako na razini projekta tako i na razini odgovarajućih potprojekata. Žalbeni mehanizam će biti uspostavljen na način da se osigura siguran mehanizam za podnošenje pritužbi iz SEA/SH. Također će se uspostaviti poseban žalbeni mehanizam za prigovore projektnih radnika, uključujući zaposlenike izvođača / podizvođača. Daljnji alati predviđeni u EES4 će se razvijati prema potrebi, s obzirom da nije poznata točna lokacija planiranih infrastrukturnih ulaganja u Rijeci i Velikoj Gorici. Za te se dvije lokacije u ovom trenutku ne mogu definirati rizici povezani s kupnjom zemljišta, ograničenjima korištenja zemljišta i nedobrovoljnim preseljenjem, ali se također ne mogu isključiti pa se priprema okvir politike preseljenja(RPF) i, ako je potrebno, slijede planovi politike preseljenja specifični za lokaciju kako bi se zadovoljile odredbe ESS5 i zahtjevi nacionalnog zakonodavstva. Uz projekt SEP za svaki potprojekt s ulaganjima u infrastrukturu, pripremit će se, objaviti i organizirati savjetovanje o posebnom akcijskom planu za uključivanje dionika.

4.1. Rizici i mjere za ublažavanje rizika specifičnih za skupine u nepovoljnom položaju i ranjive skupine Žrtve i svjedoci

Žrtve i svjedoci imat će koristi od projekta (komponenta D) da se dizajn novih sudskih objekata uskladi s međunarodnim standardima usluge koji omogućuju bolje rezultate suda i bolje iskustvo stranaka. To uključuje, ako je primjenjivo, najbolja rješenja za pristup korisnika i javne prostore putem odvojenog kretanja gdje je to izvedivo i čekaonica za žrtve, svjedoke i sudsko osoblje; Uključivi dizajn usmjeren na rodne aspekte, sigurnost i sigurnosne standarde i postupke za unutarnja i vanjska područja te, prema potrebi, upotreba opreme za sigurnost. Nadalje, novom infrastrukturom poboljšat će se radni uvjeti organizacija civilnog društva uključenih u "Mrežu podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela" ili stvoriti preduvjeti za osnivanje odjela za podršku žrtvama i svjedocima na županijskim sudovima.

Unutar ove ranjive skupine poseban se naglasak stavlja na sljedeće podskupine koje se smatraju specifičnim ranjivim skupinama

- Žrtve i svjedoci koji su žene
- Žrtve i svjedoci koji su djeca i maloljetnici
- Žrtve i svjedoci koji su osobe s niskim primanjima
- Žrtve i svjedoci koji su manjine

Grupa će biti angažirana kroz aktivnosti predviđene SEP-om za projekt i SEP-ovima za potprojekte koji će se provoditi tijekom cijelog životnog ciklusa s ciljem osiguranja dostupnosti informacija, osvještavanja ranjive skupine, prikupljanja njihovih potreba i doprinosa njihovom osnaživanju.

5.5 Osobe s invaliditetom

U ovom kontekstu osobe s invaliditetom su osobe s trajnim ili privremenim tjelesnim, mentalnim, intelektualnim i/ili osjetilnim oštećenjima, što u interakciji s različitim preprekama u prostoru može spriječiti njihovo ravnopravno sudjelovanje u društvu. Ova će skupina imati koristi od izgradnje sudskih objekata (komponenta D) jer će se detaljni projekt (a time i radovi) izraditi u skladu s "Pravilnikom o

osiguravanju pristupačnosti zgrada za osobe s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću" (NN 78/2013) koji propisuje uvjete i način osiguravanja neometanog pristupa, kretanja, boravka i rada za osobe s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću. Nadalje, dizajn sudskih objekata zadovoljit će međunarodne standarde pružanja usluga koji omogućuju bolje rezultate suda i iskustvo stranaka, uključujući osobe s invaliditetom.

Osobe s invaliditetom imat će koristi od aktivnosti predviđenih komponentama A, B i C. Digitalizacija i integracija katastarskih, zemljišnoknjižnih i sudskih podataka provodit će se uzimajući u obzir dostupnost web stranica za slabovidne osobe u skladu s onim što je već u provedbi. Primjer je OSS portal koji omogućuje prilagodbu vizualnih sadržaja za slabovidna i/ili osjetilna oštećenja (veći font ili podešavanje kontrasta) te za osobe s disleksijom. Poboľšanjem digitalnih usluga smanjuje se potreba za fizičkim posjetom sudovima ili KU-ima jer se izbjegava interakcija osoba s invaliditetom s različitim preprekama u prostoru te se poboljšava njihova sposobnosti za ravnopravno sudjelovanje u društvu. Provest će se nove katastarske izmjere i osnovati/obnoviti zemljišne knjige kako bi se poboljšala točnost i unijele korekcije u katastar i zemljišne knjige u područjima gdje će se provoditi građevinski radovi što će građanima i vlasnicima zemljišta omogućiti bolji uvid u zemljišna prava bez negativnih učinaka za osobe s invaliditetom.

Žene

Žrtve i svjedoci koji su žene: i žene i muškarci mogu biti žrtve ili svjedoci, ali poseban fokus je na ženama jer su one najviše žrtve u slučajevima rodno uvjetovanog nasilja / kaznenih djela. One će imati koristi od projektnog nastojanja (komponente D) da projektiranje novih sudskih objekata bude vođeno međunarodnim standardima. To uključuje najbolja rješenja za pristup stranaka i javne prostore putem odvojenog kretanje gdje je to izvedivo i čekaonica za žrtve, svjedoke i sudsko osoblje, kao i uključiv dizajn usmjeren na rodne aspekte, sigurnost i sigurnosne standarde, postupke za unutarnja i vanjska područja te korištenje opreme za sigurnost prema potrebi. Ova će skupina biti uključena putem aktivnosti u okviru projektnog SEP-a koje će se provoditi tijekom cijelog životnog ciklusa kako bi se zajamčila dostupnost informacija, povećala svjesnost unutar ranjive skupine, prikupilo informacije o njihovim potrebama te doprinijelo njihovom osnaživanju.

Obrada slučajeva za koje je vjerojatnije da će utjecati na ranjive žene: U vezi s potporom vezama između sudova i sustava zemljišne administracije u slučajevima koji utječu na žene (podjela imovine nakon razvoda i nasljeđivanje, procjena imovine za alimentaciju, alimentacija i pristup informacijama o stanovanju i adresama) socijalne službe i sudovi su "moćni korisnici" Zajedničkog informacijskog sustava zemljišnih knjiga i katastra (ZIS) jer mogu pristupiti informacijama o ukupnoj registriranoj imovini osobe putem osobnih podataka (što nije moguće "običnim" korisnicima / građanima).

Zaključno, aktivnosti vezane uz digitalizaciju zemljišnih i sudskih evidencija, integracije digitalnih usluga službenih registara i prostornih podataka te daljnje digitalne integracije zemljišnih knjiga i katastra imaju potencijalno višestruke pozitivne učinke za žene i druge ranjive skupine kao što su: ušteda vremena, a time i potencijalni gubitak zarade zbog izostanka s posla jer nije potrebno putovati, papirnati dokumenti i dugi redovi u vladinim uredima; ubrzanje postupka podjele imovine tijekom, na primjer, brakorazvodne parnice ili podjele imovine od nasljedstva, čime se smanjuje rizik od ekonomskog

siromaštva, rodno uvjetovanog nasilja i jača njihova ekonomska neovisnost i uključenost. Osim toga, usklađivanjem čestica zemljišta i katastarskih čestica koje se upisuju u katastar i zemljišne knjige sa stvarnim stanjem na terenu značajno se poboljšava pravna sigurnost vlasništva nad zemljištem i time povećava vrijednost zemljišta. Dodatna prednost digitalne zemljišne administracije i sudskih usluga je otvaranje prostora za poboljšanje drugih državnih sektora relevantnih za društvena pitanja putem povezivanja digitalizirane zemljišne administracije i sudskih usluga s drugim institucijama, npr. Ministarstvom rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike.

Djeca i maloljetnici

Djeca mogu sudjelovati u sudskim postupcima, izravno kao optuženici, žrtve ili svjedoci, ili neizravno ako odluke značajno utječu na njihov život. To može biti slučaj u postupku razvoda braka ili odlučivanja o skrbništvu. One će imati koristi od projektnog nastojanja (komponente D) da projektiranje novih sudskih objekata bude vođeno međunarodnim standardima. To uključuje posebne prostore i sudsku opremu koje je usklađena s odredbama nacionalnog zakonodavstva koje će djeci omogućiti da se osjećaju ugodno i sigurno kako bi mogli sudjelovati u sudskim postupcima. Komponente A, B i C neće imati negativan utjecaj na ovu ranjivu skupinu.

Osobe s niskim primanjima

Žrtve i svjedoci koji su osobe s niskim primanjima: Osobe s niskim prihodima u Republici Hrvatskoj imaju pravo na besplatnu pravnu pomoć. Svrha besplatne pravne pomoći je postizanje jednakosti svih pred zakonom, osiguravanje učinkovitog ostvarivanja pravne zaštite i pristupa sudovima i drugim javnim tijelima. Općenito će ova ranjiva skupina imati koristi od izgradnje nove infrastrukture D, odnosno od poboljšanih radnih uvjeta organizacija civilnog društva uključenih u "Mrežu podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela" ili od novostvorenih preduvjeta za osnivanje/unapređenje odjela za podršku žrtvama i svjedocima na županijskim sudovima. Komponente A, B i C pozitivno će utjecati na ovu ranjivu skupinu, za stanovnike s niskim primanjima na područjima u kojima će se provoditi katastarske izmjere. Usklađivanje čestica zemljišta i katastarskih čestica koje se upisuju u katastar i zemljišne knjige u skladu sa stvarnim stanjem na terenu značajno poboljšava pravnu sigurnost vlasništva nad zemljištem i time povećava vrijednost zemljišta. Nadalje, besplatno je za sve stanovnike područja obuhvaćenog istraživanjem i stoga ne predstavlja diskriminaciju na temelju dohotka.

Manjine

Općenito, ova ranjiva skupina imat će koristi od izgradnje nove infrastrukture u komponenti D, odnosno od poboljšanih radnih uvjeta organizacija civilnog društva uključenih u "Mrežu podrške i suradnje za žrtve i svjedoke kaznenih djela" ili novostvorenih preduvjeta za osnivanje/unapređenje odjela za podršku žrtvama i svjedocima na županijskim sudovima. Komponenta C, koja uključuje katastarsku izmjeru, pozitivno utječe na ove ranjive skupine. Primjer su katastarska istraživanja koja su se provodila u Međimurskoj županiji. U proteklih dvadesetak godina uložena su velika financijska sredstva, kako iz Svjetske banke, tako i iz proračuna Županije s ciljem istraživanja prostornog rasporeda lokacija naseljenih Romima, razvoja urbanističkog planiranja lokacija naseljenih Romima i razvoja županijskog programa legalizacije lokacija naseljenih Romima. Stvaranje uvjeta za urbanističko planiranje područja naseljenih Romima i urbanizaciju rezultiralo je boljom kvalitetom stanovanja za Rome. Uzimajući u obzir trenutnu

situaciju i polazište za razvoj konkretnih, učinkovitih i odgovarajućih mjera za njegovo sustavno poboljšanje KU u Čakovcu i ovlaštena geodetska društva kao prvi korak i nužan preduvjet proveli su istraživanje prostornog uređenja i stanja lokacija, veličine, broja i stanja objekata, opreme, itd. Situacijski nacrti i elaborati su izrađeni u skladu sa županijskim programima djelovanja i urbanističkim osnovama s ciljem poboljšanja stanja prostora i okoliša lokacija naseljenih romskom populacijom. Daljnji koraci uključuju rješavanje imovinsko-pravnih odnosa na zemljištu. U slučaju rješavanja navedenog na zemljištu u državnom vlasništvu, isto se, ako nema prepreka, rješava prodajom, izravnim pregovorima, ustupanjem bez naknade, dodjelom na korištenje, prijenosom vlasništva na jedinice lokalne samouprave ili na neki drugi odgovarajući način, ovisno o mogućnostima. U posljednje vrijeme u KU Čakovec dolazi više Roma prikupiti dokumentaciju vezanu uz izdavanje prostorne dokumentacije (građevinske dozvole) i uređivanje vlasničkih odnosa. Također je primijećeno da se novonastale parcele poštuju u smislu granica, oblika, namjena. Pozitivni događaji vezani uz stanovanje, korištenje prostora, poštivanje prostornog uređenja, izdavanje potrebnih dozvola odnose se uglavnom mlađi dio romskog stanovništva, no ukupni pozitivan učinak katastra je opipljiv.

5.6 Starije osobe i osobe s ograničenim pristupom digitalnim tehnologijama

Digitalizacija usluga, prvenstveno zemljišnih knjiga i katastra, mogla bi otežati pristup pravosuđu osobama koje nemaju pristup digitalnim tehnologijama. Nova infrastruktura u okviru komponente D uključivat će fizičke informacijske točke i alate pomoću kojih će osobe koje nemaju pristup digitalnim tehnologijama moći dobiti informacije, dokumentaciju i smjernice.

5.7 Strani radnici

S obzirom na trenutačni nedostatak radnika u građevinskom sektoru, na projektu bi mogli biti raspoređeni strani radnici (komponenta D). Izvođači mogu angažirati radnike migrante koji podliježu ispunjavanju nacionalnih zahtjeva za radne dozvole ili potvrde o prijavi rada. Svaka osoba koja nije hrvatski državljanin (nema hrvatsko državljanstvo) smatra se strancem. Uvjeti boravka i rada državljana trećih zemalja u Republici Hrvatskoj regulirani su odredbama Zakona o strancima (NN 133/20, 114/22, 151/22) i Pravilnika o prebivalištu državljana trećih zemalja u Republici Hrvatskoj (NN 20/22). Od 1. siječnja 2021. ne postoji ograničenje broja stranih radnika koji se mogu zaposliti u Hrvatskoj. Ako hrvatski poslodavac želi zaposliti državljanina treće zemlje EU, mora zatražiti dopuštenje Hrvatskog zavoda za zapošljavanje prije nego što može zatražiti radnu i boravišnu dozvolu za stranog radnika. Prema Nacionalnom izvješću za Hrvatsku, integracija radnika migranata u hrvatsko društvo predstavlja veliki izazov budući da Hrvatska nema dosljednu i prema budućnosti usmjerenu migracijsku i integracijsku politiku. Stoga se čini da radnici migranti iz trećih zemalja uživaju osnovna prava i sigurnost u Hrvatskoj, ali nemaju jednake mogućnosti. Radnici migranti nemaju pristup profesionalnom razvoju, a poznavanje jezika je zahtjev koji u potpunosti ovisi o kapacitetima pojedinačnih poslodavaca. Projekt je razvio postupke upravljanja radom (LMP) u skladu sa zahtjevima EES2. Odredbe LMP-a uključuju, između ostalog, zahtjev da izvođač pripremi i provede Kodeks ponašanja za radnike i funkcionalni žalbeni mehanizam (GRM). Svi izvođači će morati sastaviti pisani ugovor sa svojim radnicima koji je materijalno usklađen s ciljevima ESS2. Radni uvjeti i uvjeti zapošljavanja radnika migranata trebali bi biti jednaki ili značajno jednaki uvjetima koje imaju radnici na projektu koji nisu migranti i koji obavljaju istu

vrstu posla. To se odnosi na radnike migrante koje izravno zapošljava ili angažira Zajmoprimac ili koji su zaposleni i angažirani preko treće strane.

5.8 Osobe bez vlasništva

Osobe bez vlasništva mogu biti beskućnici ili osobe koje nemaju stabilan smještaj, a koje se suočavaju sa značajnim poteškoćama, uključujući socijalnu isključenost. Osobe bez vlasništva mogu biti osobe koje koriste zemljište (ili nekretninu), ali na njemu nemaju službeno upisano pravo. Te ranjive skupine posebno su osjetljive na rizike povezane s kupnjom zemljišta, ograničenjima korištenja zemljišta i nedobrovoljnim preseljenjem. Budući da točna lokacija planiranih infrastrukturnih ulaganja u gradovima Rijeci i Velikoj Gorici nije poznata, povezani rizici za ovu ranjivu skupinu ne mogu se definirati, ali se također ne mogu isključiti. Komponenta C koja uključuje katastarsku izmjeru mogla bi pozitivno utjecati na ovu ranjivu skupinu jer usklađivanje čestica zemljišta i katastarskih čestica koje se upisuju u katastre i zemljišne knjige sa stvarnim stanjem na terenu značajno poboljšava pravnu sigurnost vlasništva nad zemljištem i time povećava vrijednost zemljišta. Nadalje, besplatna je za sve stanovnike područja obuhvaćenog izmjerom s pozitivnim učincima za osobe s niskim primanjima (kao što je većina osoba bez vlasništva).

6. Postupci i provedbeni aranžmani

6.1 Pregled projektnih aktivnosti s aspekta okolišnih i društvenih pitanja (potprojekti)

Postupci upravljanja okolišnim rizicima i rizicima za društvo provodit će se u sklopu postupka odabira potprojekta na Projektu. Bilo koji potprojekt na IFC popisu isključenih aktivnosti ili za koji se provjerava da bi mogao imati značajne ili visokorizične aktivnosti neće biti prihvatljiv za financiranje. Postupak pregleda E&S započinje pregledom usklađenosti s E&S. Ukratko, postupci za projektne aktivnosti imaju za cilj postići sljedeće:

Tablica Projektni ciklus i postupci upravljanja E&S-om

Faza projekta	Faza E&S	Postupci upravljanja E&S
a. Procjena i analiza: Identifikacija potprojekta	Praćenje	<ul style="list-style-type: none"> - Tijekom utvrđivanja potprojekta osigurajte njegovu prihvatljivost upućivanjem na Popis isključenja u tablici navedenoj u nastavku. - Za sve aktivnosti koristite upitnik za provjeru usklađenosti i obrazac za izvješćivanje u Prilogu 1. kako biste utvrdili i procijenili potencijalne okolišne i društvene rizike i utjecaje te proveli prethodnu identifikaciju mjera ublažavanja za potprojekt. Utvrditi instrumente za upravljanje rizicima E&S koje treba pripremiti/usvojiti i provesti za potprojekt - Identificirati dokumentaciju, dozvole i odobrenja potrebna u skladu s Uredbom o okolišu. - podnijeti na pregled i potvrdu da nema prigovora od strane Svjetske banke rezultate pregleda E&S-a (izvješće o preglesu usklađenosti s E&S u dogovorenom obliku) s predloženom

		ocjenom rizika i instrumentom E&S
b. Formulacija i planiranje: Procjena E&S-a, planiranje potprojektnih aktivnosti, uključujući ljudske i proračunske resurse te mjere praćenja	Planiranje	<ul style="list-style-type: none"> - Na temelju izvješća o provjeri usklađenosti usvojiti i/ili pripremiti relevantne postupke i planove za upravljanje okolišnim i društvenim pitanjima. – provesti procjenu E&S-a za aktivnosti koje zahtijevaju Planovi za upravljanje okolišnim i društvenim pitanjima (ESMP) ili kontrolni popis ESMP-a, dostaviti prve ESMP-ove ili kontrolni popis ESMP-a na prethodni pregled i potvrdu da Svjetska banka nema prigovora prije pokretanja postupaka prikupljanja ponuda (za potprojekte koji uključuju postupke prikupljanja ponuda) i/ili pokretanja aktivnosti (za aktivnosti potprojekta koje ne podliježu prikupljanju ponuda). - Za aktivnosti koje zahtijevaju izradu ESMP/kontrolne liste ESMP-a/CHMP-a, JPP će izraditi potprojektni SEP i podnijeti ga na pregled i odobrenje Svjetske banke prije pokretanja natječajnih postupaka za projektiranje infrastrukture. – osigurati da se sadržaj ESMP-ova, kontrolnih lista ESMP-a i LMP-a komunicira relevantnim dionicima na pristupačan način i da se održe savjetovanja s pogođenim zajednicama u skladu s projektnim SEP-om ili, bude li potrebno, s potprojektnim SEP-ovima. - ispuniti svu dokumentaciju, dozvole i odobrenja potrebna u skladu s Uredbom o okolišu. - Osposobiti osoblje odgovorno za provedbu i praćenje planova. - uključiti relevantne instrumente i planove za upravljanje okolišnim i društvenim pitanjima u natječajnu dokumentaciju izvođača; osposobiti izvođače za provođenje relevantnih postupaka i planova.
c. Implementacija i praćenje: Podrška provedbi i kontinuirano praćenje projekata	Implementacija	<ul style="list-style-type: none"> – osigurati provedbu ESMP-ova, kontrolnih lista ESMP-ova, LMP-a i drugih planova putem posjeta lokacijama, redovitog izvješćivanja s terena i drugog planiranog praćenja. - Po potrebi definirati korektivne mjere i osigurati njihovu provedbu. - Pratiti žalbe/povratne informacije korisnika. - Nastaviti s osvježavanjem i/ili osposobljavanjem relevantnog osoblja, volontera, izvođača, zajednica i drugih zainteresiranih dionika u skladu s projektnim i potprojektnim SEP-ovima. – izvještavati u skladu s ESCP-om i instrumentima E&S koji su specifični za pojedine lokacije.
d. Pregled i evaluacija:	Završetak	<ul style="list-style-type: none"> - procijeniti jesu li planovi učinkovito provedeni. - Osigurati pravilnu obnovu fizičkih lokacija.- Provoditi

Kvalitativno, kvantitativno i/ili participativno prikupljanje podataka na temelju uzorka		aktivnosti dionika i prikupljati povratne informacije u skladu sa SEP-ovima specifičnim za Projekt i svaku lokaciju
--	--	---

Više detalja o svakoj fazi nalazi se u daljnjem tekstu.

a. Procjena i analiza potprojekata – pregled E&S-a

U prvom koraku bi trebalo provjeriti usklađenost predloženih aktivnosti kako bi se osiguralo da su unutar prihvatljivih aktivnosti na Projektu, a ne smatraju se aktivnostima navedenima na popisu isključenja E&S u tablici koja slijedi.

Tablica 5. Popis isključenja

<ul style="list-style-type: none"> • Oružje, uključujući, ali ne ograničavajući se na mine, revolvare, streljivo i eksplozive • Potpora proizvodnji bilo kojeg opasnog dobra, uključujući alkohol, duhan i kontrolirane tvari • Svaka izgradnja u zaštićenim područjima ili prioritetnim područjima za očuvanje bioraznolikosti, kako je definirano nacionalnim pravom • Aktivnosti koje mogu uzrokovati bilo kakav značajan gubitak ili degradaciju kritičnih prirodnih staništa, bilo izravno ili neizravno, ili koje bi dovele do štetnih učinaka na prirodna staništa • Djelatnosti koje uključuju opsežnu berbu i prodaju/trgovinu šumskim resursima (drvo, bambus, drveni ugljen, biljni i životinjski svijet, itd.) u komercijalne svrhe velikih razmjera • Aktivnosti koje uključuju promjenu šumskog zemljišta u poljoprivredno zemljište ili sječu u primarnoj šumi • Kupnja ili uporaba zabranjenih/ograničenih pesticida, insekticida, herbicida i drugih opasnih kemikalija (zabranjenih nacionalnim pravom i pesticidima kategorije 1.A i 1B Svjetske zdravstvene organizacije (WHO)) • Izgradnja novih brana ili sanacija postojećih brana, uključujući strukturne i operativne promjene; ili potprojekte navodnjavanja ili vodoopskrbe koji će ovisiti o skladištenju i radu postojeće brane ili brane u izgradnji za opskrbu vodom • Aktivnosti koje uključuju korištenje međunarodnih plovnih putova • Svaka aktivnost koja utječe na fizičku kulturnu baštinu, kao što su grobovi, hramovi, crkve, povijesne relikvije, arheološka nalazišta ili druge kulturne strukture • Aktivnosti koje mogu uzrokovati ili dovesti do prisilnog rada ili zlostavljanja djece, iskorištavanja dječjeg rada ili trgovine ljudima ili potprojekti koji zapošljavaju ili uključuju djecu stariju od 14 godina i mlađu od 18 godina, u vezi s projektom na način koji bi mogao biti opasan ili ometati obrazovanje djeteta ili biti štetan za djetetovo zdravlje ili fizički, mentalni, duhovni, moralni ili društveni razvoj • Svaka djelatnost na zemljištu sa spornim pravom vlasništva ili posjeda • Bilo koja aktivnost koja će uzrokovati fizičko preseljenje kućanstava ili će zahtijevati izvlaštenje

- Svaka aktivnost sa znatnim rizicima i učincima na okoliš i društvo za koje je potrebna procjena utjecaja na okoliš i društvo (ESIA)
- Bilo koja aktivnost koja će zahtijevati slobodan, prethodni i informirani pristanak (FPIC) kako je definirano u ESS7.

U drugom će koraku MPU i DGU uz potporu okolišnih stručnjaka i stručnjaka za društvena pitanja iz JPP-a koristiti *Izvešće o provjeri usklađenosti s E&S-a u Prilogu 1.* kako bi utvrdili i procijenili relevantne okolišne i društvene rizike specifične za aktivnosti te utvrdili odgovarajuće instrumente E&S-a. *Izvešće o usklađenosti* također navodi različite mjere ublažavanja i predlaže instrumente koji se odnose na određene aktivnosti (kao što su Plan upravljanja okolišnim i društvenim rizicima (ESMP), Kontrolna lista ESMP-a, Plan upravljanja kulturnom baštinom (CHMP), postupci upravljanja radom (LMP), itd.)

MPU i DGU, uz potporu stručnjaka za okolišna i društvena pitanja iz JPP-a, će također utvrditi potrebnu dokumentaciju, dozvole i odobrenja u skladu s Uredbom o okolišu. Konačna odluka o klasifikaciji rizika potprojekta i utvrđenim mjerama te instrumentima upravljanja rizicima i E&S-a koje treba pripremiti/donijeti i provesti zahtijeva odobrenje stručnjaka za okolišna i društvena pitanja SB-a, koji potvrđuju rizik i instrumente upravljanja rizicima. Za potprojekte koji mogu utjecati na zajednice ili druge dionike kako bi se dobile smislene povratne informacije za utvrđivanje odgovarajućih mjera, provede će se razmjerna razina angažmana dionika tijekom provjere rizika potprojekta.

b. Oblikovanje i planiranje potprojekta – Procjena E&S-a

Temeljem navedenog postupka i izvješća o provjeri usklađenosti, MPU i DGU, uz potporu stručnjaka za okolišna i društvena pitanja JPP-a, donose potrebne predloške instrumenata za upravljanje okolišnim i društvenim pitanjima koji su već uključeni u priloge ovog ESMF-a (kao što je ESMP).

Ako su potrebni ESMP-ovi za specifične lokacije, MPU i DGU, uz potporu stručnjaka za okolišna i društvena pitanja iz JPP-a, priprema te ESMP-ove i drugu dokumentaciju po potrebi. MPU i DGU sastavljaju ESMP-ove i drugu primjenjivu dokumentaciju. Sadržaj ESMP-ova ili drugog instrumenta E&S, ovisno o postupku provjere usklađenosti, bit će komuniciran relevantnim dionicima na pristupačan način, a s pogođenim zajednicama će se održati savjetovanja o okolišnim i društvenim rizicima i mjerama ublažavanja. Ako se istovremeno ili unutar određene lokacije pokreće više potprojekata ili ugovora, može se pripremiti sveobuhvatni ESMP koji obuhvaća više potprojekata ili ugovora.

Procjena i priprema instrumenata E&S temeljit će se na povratnim informacijama dobivenima kroz uključivanje dionika na način definiran u projektnom SEP-u ili potprojektnim SEP-ovima.

Ako bi se mogli pojaviti rizici povezani sa stjecanjem zemljišta, ograničenjima korištenja zemljišta i nedobrovoljnim preseljenjem (posebno za lokacije u Rijeci i Velikoj Gorici), okvir politike preseljenja (RPF) usmjerava pripremu skraćenih akcijskih planova za preseljenje. Jedinica za provedbu projekta (JPP) pažljivo provjerava predložene lokacije potprojekata kako bi procijenila je li potrebna kupnja zemljišta i u kojoj mjeri. Primjer potencijalnog predloška za kupnju zemljišta, ograničenja korištenja zemljišta i

provjera nedobrovoljnog preseljenja naveden je u Prilogu I. RPF-a. Nakon postupka provjere usklađenosti i utvrđivanja mogućih utjecaja, JPP izvješćuje SB o nalazima postupka provjere usklađenosti i priprema RAP-ove specifične za lokaciju, osiguravajući da su sve projektne aktivnosti u skladu sa zahtjevima ovog RPF-a. RAP-ovi će se podnijeti SB-u na odobrenje prije objave i nakon što se sklope sporazumi s osobama pogođenim projektom (PAP). Projektne aktivnosti koje će uzrokovati fizičko i/ili ekonomsko raseljavanje neće započeti sve dok takvi posebni planovi ne budu imali internetske stranice na MPU i DGU.

Instrumenti E&S-a se moraju pripremiti prije natječaja i dostaviti Svjetskoj banci na prethodni pregled i odobrenje. Nakon odobrenja se instrumenti E&S-a javno objavljuju i provodi se savjetovanje. Dvršeni instrumenti E&S-a odražavat će relevantne primjedbe prikupljene tijekom javnih savjetovanja i uključivat će zapisnike s javnih savjetovanja.

MPU i DGU će, uz potporu stručnjaka za okolišna i društvena pitanja JPP-a, također ispuniti potrebnu dokumentaciju, dozvole i odobrenja u skladu s ESF-om prije početka projektnih aktivnosti.

U ovoj fazi osoblje koje će raditi na različitim potprojektnim aktivnostima treba biti osposobljeno za planove upravljanja okolišnim i društvenim rizicima koji se odnose na za aktivnosti na kojima rade. Stručnjaci za okolišna i društvena pitanja iz JPP-a trebaju omogućiti takvo osposobljavanje terenskom osoblju.

Stručnjaci za okolišna i društvena pitanja iz JPP-a također trebaju osigurati da svi odabrani ugovaratelji, podizvođači i dobavljači razumiju i uključe mjere ublažavanja okolišnih i društvenih rizika koje se odnose na njih kao standardne operativne postupke kod građevinskih radova. Stručnjaci za okolišna i društvena pitanja iz JPP-a organiziraju osposobljavanje za odabrane izvođače kako bi se osiguralo da razumiju i uključuju mjere za ublažavanje rizika za okoliš i društvo i planiraju postupnu obuku koju će izvođači organizirati za podizvođače i dobavljače. Stručnjaci za okolišna i društvena pitanja iz JPP-a dodatno trebaju osigurati da subjekti ili zajednice odgovorne za redovito djelovanje i održavanje ulaganja prođu osposobljavanje o mjerama za upravljanje okolišnim i socijalnim pitanjima, po potrebi.

c. Implementacija i praćenje – Implementacija E&S-a

MPU će voditi i koordinirati projektne aktivnosti te će biti odgovorno za cjelokupnu provedbu ESS-ova. Upravljanje okolišnim i društvenim rizicima na projektu preuzima postojeća JPP pri MPU. Taj je JPP iskusan i osposobljen za provedbu zaštitnih mjera i ESF-a. JPP uključuje iskusnog stručnjaka za okolišna pitanja i stručnjaka za društvena pitanja koji je blisko surađivao s timom Banke u okviru projekta J4B. Budući da je stručnjak za okolišna pitanja trenutno angažiran na nepuno radno vrijeme za upravljanje okolišnim rizicima (a istovremeno djeluje kao nadzorni inženjer), tijekom provedbe Projekta angažirat će se dodatni stručnjaci za upravljanje okolišnim rizicima ako se i kada to bude smatralo potrebnim. Stručnjak za društvena pitanja će možda morati angažirati dodatnu pomoć za upravljanje društvenim rizicima i promicanje aktivnosti socijalne uključenosti za oba projekta istovremeno. Za potprojekte koji pokreću ESS8, ako tako budu savjetovala nadležna/lokalna tijela, JPP dobiva interno ili eksternalizirano stručno znanje vezano uz kulturnu baštinu kako bi se pravilno provodio Plana upravljanja kulturnom

baštinom. Bez obzira na iskustvo i prethodne provedene zaštitne mjere i obuke ESF-a, Svjetska će banka organizirati osposobljavanja za projektni ESF za cijeli tim JPP-a i relevantno osoblje MPU-a i DGU-a.

Napredak u provedbi Projekta pratit će se na temelju završenih nabava, isplata na projektu i postizanja pokazatelja rezultata. Osim misija za potporu u provedbi koje Banka provodi svakih šest mjeseci, JPP će morati podnositi polugodišnja izvješća o napretku svojoj upravi i Banci na pregled. Banka će sredinom provedbe projekta provesti srednjoročni pregled kako bi procijenila ukupni napredak projekta, identificirala kritična pitanja provedbe i izvršila sve potrebne revizije dizajna ili rasporeda projekta.

Tijekom provedbe, MPU i DGU, uz potporu stručnjaka za okolišna i društvena pitanja iz JPP-a provodi redovite nadzorne posjete. Ako neke aktivnosti potprojekta provode izvođači, oni snose odgovornost za provedbu mjera ublažavanja u dokumentaciji o upravljanju okolišnim i društvenim rizicima E&S zajedno s MPU i DGU, a uz podršku stručnjaka za okolišna i društvena pitanja iz JPP-a.

MPU i DGU, uz potporu stručnjaka za okolišna i društvena pitanja iz JPP-a koji rade na provedbi projekta, osiguravaju da praćenje rizika za okoliš i društvo u ESMF-u te će pratiti provedbu planova za ublažavanje rizika u okviru redovitog praćenja projekta.

Izvrješćivanje će uključivati najmanje i. cjelokupnu provedbu instrumenata i mjera za upravljanje okolišnim i društvenim rizicima, ii. sve rizike za okoliš i društvo koji proizlaze iz projektnih aktivnosti i način na koji će se ta pitanja otkloniti ili ublažiti, uključujući vremenske rokove, iii. uspješnost u području zaštite na radu (uključujući incidente i nesreće), iv. zdravlje i sigurnost zajednice, v. najnovije informacije o uključivanju dionika u skladu sa SEP-om, (vi) javne obavijesti i komunikacije, vii. postignuti napredak u provedbi i završetku projektnih radova i (viii) sažetak zaprimljenih žalbi/ povratnih informacija korisnika, poduzete mjere i zaključene žalbe, a u skladu sa SEP-om. Izvješća se dostavljaju Svjetskoj banci svake dvije godine.

Tijekom provedbe Projekta, MPU i DGU, uz potporu stručnjaka za okolišna i društvena pitanja iz JPP-a, nastavlja organizirati osposobljavanje i osvješćivanje relevantnih dionika, kao što su osoblje, odabrani izvođači i zajednice, kako bi podržali provedbu mjera za ublažavanje okolišnih i društvenih rizika.

Stručnjaci za društvena pitanja iz JPP-a će također pratiti žalbe/ povratne informacije korisnika (u skladu sa SEP-om) tijekom provedbe projekta kako bi ih koristili kao alat za praćenje za provedbu projektnih aktivnosti i mjera za ublažavanje utjecaja na okoliš i društvo.

Ako stručnjak za okoliš ili stručnjak za društvena pitanja ili bilo koji član JPP-a sazna za ozbiljan incident u vezi s projektom koji se odnosi na ljudsko zdravlje i sigurnost, okoliš, kulturnu baštinu i slično) koji može imati znatne štetne utjecaje na okoliš, zajednice, javnost ili radnike, treba obavijestiti Svjetsku banku u roku od 48 sati od saznanja o takvom incidentu. Smrtni slučaj, gubitak udova, ozljeđivanje unutarnjih organa i slične nesreće koje ugrožavaju život automatski se klasificiraju kao ozbiljan incident, kao i slučajevi prisilnog ili dječjeg rada, zlostavljanja članova zajednice od strane projektnih radnika (uključujući incidente s rodno uvjetovanim nasiljem), nasilnih prosvjeda u zajednici ili otmica.

Tijekom provedbe radova predviđeni su redoviti tjedni sastanci među dionicima zaduženim za "građevinske radove" (izvođači, nadzorni inženjer, voditelj građevinskih projekata (gdje je to relevantno), projektant; stručnjak za zaštitu na radu (ZNR) te mjesečni sastanci s predstavnicima JPP-a i provedbenih agencija.

Nadzorni inženjer dužan je sastaviti zapisnik s održanih sastanaka i poslati ga svim dionicima na potvrdu. Praćenje provedbe podrazumijeva stalnu komunikaciju između izvođača, nadzornog inženjera, voditelja građevinskih projekata (gdje je to relevantno), projektanta; stručnjaka za zaštitu na radu (ZNR), predstavnika agencija za zaštitu podataka i provedbenih agencija te rukovodećeg osoblja katastra i pravosudnih tijela. Praćenje uključuje i kontrolu izvješća koja je podnio nadzorni inženjer i provjere na licu mjesta. JPP će provoditi provjere na licu mjesta u svim fazama projekta (ad hoc ili u vezi s plaćanjima). Tijekom provedbe ugovora moguće je održati dodatne ad hoc sastanke (bez obzira na stranku koja ga organizira) na kojima je JPP dužan sudjelovati ovisno o procjeni, pratiti provedbu i rješavati moguće poteškoće vezane uz provedbu ugovora.

Konkretnije, nadzorni inženjer ili imenovana odgovorna osoba će mjesečno izvješćivati JPP o relevantnim alatima ESF-a. U slučaju znatne neusklađenosti, JPP će bez odgode obavijestiti stručnjake za zaštitu okoliša i društvena pitanja SB-a o prirodi, veličini i opsegu učinka. Kao što je prethodno navedeno, osim ako nije drugačije dogovoreno sa stručnjacima za zaštitu okoliša i društvena pitanja SB-a, JPP će u redovitim izvješćima o napretku (pri izvješćivanju o SEP-u i ESMP-u) izvijestiti o usklađenosti s provedbom alata ESF-a u redovitim izvješćima o napretku (pri izvješćivanju o SEP-u i ESMP-u) i na zahtjev stručnjaka za zaštitu okoliša i društvena pitanja SB-a. U slučaju da je izvođač prekršio mjere definirane relevantnim alatima ESF-a i/ili primjenjivim nacionalnim propisima, a neusklađenost je potvrđena, JPP predlaže korektivne mjere kao i vremenski okvir (rok) za njihovu provedbu. Ako se korektivne mjere ne provedu, a kriteriji usklađenosti ne ispune u definiranom roku, JPP može razmotriti uskraćivanje plaćanja sve dok izvođač ne odgovori na te zahtjeve i ne ispuni usklađenost te je ponovno ne potvrdi (bilo inspekcijom lokacije ili pregledom dokumentacije).

d. Pregled i procjena – Dovršetak E&S-a

Po završetku projektnih aktivnosti MPU i DGU, uz potporu stručnjaka za za okolišna i društvena pitanja iz JPP-am pregledava i ocjenjuje napredak i završetak projektnih aktivnosti te sve potrebne mjere za ublažavanje utjecaja na okoliš i društvo. Posebice kada je riječ o građevinskim radovima, stručnjaci za okolišna pitanja iz JPP-a prate aktivnosti u pogledu obnove gradilišta i uređenja okoliša u pogođenim područjima kako bi se osiguralo da se aktivnosti obavljaju prema odgovarajućem i prihvatljivom standardu prije sklapanja ugovora i u skladu s mjerama utvrđenima u ESMP-ovima i drugim planovima. Lokacije se moraju vratiti barem u isto stanje uz standard koji je postojao prije početka radova. Svi neriješeni problemi moraju se riješiti prije nego što se potprojekt bude smatrao potpuno dovršenim. MPU i DGU, uz potporu stručnjaka za okolišna i društvena pitanja iz JPP-a, priprema izvješće o dovršetku u kojem će opisati konačni status usklađenosti s mjerama upravljanja okolišnim i društvenim rizicima te ga dostavlja Svjetskoj banci.

6.2 Provedbeni aranžmani

Projektom će upravljati dvije provedbene agencije, MPU i DGU, a financirat će se putem komponente E. Obje agencije imaju značajno iskustvo u provedbi projekata financiranih od strane SB-a. Jedan JPP će upravljati provedbom projektnih aktivnosti, a predstavljat će i MPU i DGU. Ako aktivnosti zajednički provode MPU i DGU, obje institucije će imati ovlasti za potpisivanje. Ako su aktivnosti u nadležnosti jednog subjekta, samo će taj subjekt imati ovlasti za potpisivanje.

JPP će uključivati voditelja projekta uz potporu tehničkog tima i administrativnog osoblja. Tehnički tim uključivat će najmanje jednog stručnjaka za upravljanje i procjenu odgovornog za opću koordinaciju i praćenje, stručnjaka za financijsko upravljanje, stručnjaka za nabavu, stručnjaka za okoliš, stručnjaka za društvena pitanja i arhitekta. Administrativno osoblje će uključivati administrativne asistente i prevoditelje. JPP će također pomoći u koordinaciji i nadzoru provedbenih timova te će surađivati s drugim timovima koji rade na komplementarnim projektima/tehničkoj pomoći koja se financira izvan projekta. Bit će odgovoran za pripremu Opisa poslova za tehničke stručnjake koji će biti angažirani za provedbene timove. Također će biti odgovorna za pripremu, ažuriranje i objavljivanje instrumenata ESF-a, kao i za opću usklađenost ESF-a i nacionalnog zakonodavstva tijekom provedbe projekta.

U tablici u nastavku sažete su uloge i odgovornosti u pogledu provedbenih mehanizama za upravljanje okolišnim i društvenim pitanjima.

Tablica 1. Provedbeni aranžmani

Razina/ Odgovorna strana	Uloge i odgovornosti
JPP / Provedbene agencije	<ul style="list-style-type: none">- Temeljito provoditi pregled projektnih aktivnosti u odnosu na okolišna i društvena pitanja.<ul style="list-style-type: none">o provoditi procjene E&S-a i pripremati relevantne instrumente ESF-a;- Pružiti podršku, nadzor i kontrolu kvalitete osoblju izvođača koji rade na upravljanju okolišnim i društvenim rizicima.- Prikupljati, pregledavati i pružati osiguranje kvalitete i odobrenje obrascima za provjeru i ESMP-ovima, prema potrebi. Čuvati dokumentaciju o napretku na projektu.<ul style="list-style-type: none">o nadzirati cjelokupnu provedbu i praćenje aktivnosti ublažavanja i upravljanja okolišnim i društvenim rizicima, sastavljati izvješća o napretku iz potprojekata i izvješćivati Svjetsku banku na dvogodišnjoj osnovi.- Osoblje na terenu za osposobljavanje i izvođači radova koji će biti odgovorni za provedbu ESMF-a/ESMP-ova.<ul style="list-style-type: none">o osigurati da dokumentacija o nadmetanju uključuje sve relevantne odredbe o upravljanju okolišnim i društvenim rizicima po obrascima za provjeru i utvrđenim i pripremljenim instrumentima E&S-a, npr. ESMP,

	<p>kontrolne liste ESMP-a, CHMP i drugi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Osigurati da projektne aktivnosti ne pripadaju „Negativnom popisu“. Ispuniti obrasce za provjeru usklađenosti relevantnih potprojektnih aktivnosti. - Ako je relevantno, potpuni ESMP-ovi specifične za lokaciju za potprojektnu aktivnost - Ako je relevantno, dovršiti i provesti RAP-ove za potprojektnu aktivnost <ul style="list-style-type: none"> o pripremiti, provesti javno savjetovanje i objaviti planove angažmana dionika projekta i potprojekata te prema potrebi revidirati dokumentaciju - provoditi aktivnosti uključivanja dionika kako je definirano u projektnom SEP-u i podprojektnim SEP-ovima, - uspostaviti i upravljati žalbenim mehanizmom (GRM) i pripremiti izvješća GRM-a <ul style="list-style-type: none"> o nadzirati provedbu i praćenje mjera ublažavanja okolišnih i društvenih rizika te izvješćivati o napretku i uspješnosti - Organizirati obuku lokalnim izvođačima i zajednicama o relevantnim mjerama za ublažavanje, ulogama i odgovornostima. <ul style="list-style-type: none"> o Osigurati da dokumentacija o nadmetanju uključuje sve relevantne odredbe o upravljanju okolišnim i društvenim rizicima po obrascima za provjeru i instrumentima kao što su ESMP, kontrolna lista ESMP-a, CHMP, LMP, SEP i drugi.
Izvođači	<ul style="list-style-type: none"> - Pridržavati se mjera za ublažavanje utjecaja i upravljanje okolišnim i društvenim rizicima kako je navedeno u ESMP-u, kontrolnoj listi ESMP-a, CHMP-u, LMP-u, dozvolama i ugovornoj dokumentaciji, kao i nacionalnom i lokalnom zakonodavstvu. - Na zahtjev izvještavati o provedenim mjerama i usklađenosti s E&S-om. - poduzeti sve potrebne mjere za zaštitu zdravlja i sigurnosti radnika i članova zajednice te izbjegavati, minimizirati ili ublažiti bilo kakvu štetu za okoliš koja proizlazi iz projektnih aktivnosti. - Provesti pravovremene potrebne korektivne mjere.

6.3 Predloženo osposobljavanje i izgradnja kapaciteta

Predloženi pristup osposobljavanju i izgradnji kapaciteta

Razina	Odgovorna strana	Publika	Teme koje se mogu obraditi
Nacionalna razina	Svjetska banka	Osooblje odgovorno na nacionalnoj razini za cjelokupnu provedbu ESMF-a	ESMF i pristup: <ul style="list-style-type: none"> - utvrditi i procijeniti okolišne i društvene rizike - Odabrati i provoditi relevantne mjere/instrumente za upravljanje rizicima u području E&S-a

			<ul style="list-style-type: none"> - Praćenje i izvješćivanje o E&s-u - Prijavljivanje incidenata i nesreća - Primjena LMP-a, uključujući Kodeks ponašanja, izvješćivanje o incidentima, SEA/SH, primjenu SEP-a i mehanizam povratnih informacija o žalbama/korisnicima
Nacionalna razina	JPP	Izvođači	ESMF i pristup: <ul style="list-style-type: none"> - utvrditi i procijeniti okolišne i društvene rizike - Odabir i primjena relevantnih mjera upravljanja okolišnim i društvenim rizicima - Praćenje i izvješćivanje o E&s-u - Prijavljivanje incidenata i nesreća - Provoditi LMP, uključujući Kodeks ponašanja, izvješćivanje o incidentima, SEA/SH, - Primijeniti SEP i mehanizam za povratne informacije o žalbama/korisnicima - Provoditi ESMP-ove ili kontrolnu listu ESMP-a, CHMP, LMP i drugo
Razina potprojekta	Izvođači	Radnici	<ul style="list-style-type: none"> - Osnovne mjere ZNR-a i osobna zaštitna oprema - Pitanja zdravlja i sigurnosti u lokalnoj zajednici - Kodeks ponašanja radnika - Problemi s SEA/SH-om, prevencija, mjere - Žalbeni mehanizam - Pravna zaštita radnika

6.4 Procijenjeni proračun

U sljedećoj su tablici navedene procijenjene stavke troškova za provedbu ESMF-a koje su uključene u ukupni proračun projekta:

Tablica – proračun za provedbu ESMF-a

Aktivnosti/troškovna stavka	Potencijalni trošak (USD)
Osposobljavanje zaposlenika (mjesto održavanja, putni troškovi, osvježenje itd.)	5.000,00
Osposobljavanje za izvođače radova (mjesto održavanja, putovanja, osvježenje itd.)	1.000,00

Tiskanje materijala za podizanje svijesti / materijala vezanih uz žalbeni postupak	1.000,00
Priprema ESMP-ova specifičnih za lokaciju i drugih okolišnih i društvenih instrumenata specifičnih za lokaciju	Uključeno u troškove za JPP
Trošak ishođenja odobrenja ili dozvola	Uključeno u troškove dizajna
Provedba ESMP-ova specifičnih za lokaciju i drugih E&S instrumenata specifičnih za lokaciju	Uključeno u troškove za JPP
Osoblje za okolišna i društvena pitanja (za različite razine)	Uključeno u troškove za JPP
Proračun za putovanja i smještaj osoblja za okolišna i društvena pitanja kod posjeta lokacijama	Uključeno u troškove za JPP

7. Angažman, objavljivanje i savjetovanja dionika

Za projekt je pripremljen poseban plan angažmana dionika (SEP), temeljen na Okolišnom i društvenom standardu Svjetske banke 10 o angažmanu dionika. SEP možete pronaći [ovdje](#).

Nacrt ovog ESMF, kao i SEP i Plan obveza za okolišna i društvena pitanja (ESCP) koji su pripremljeni za ovaj projekt, objavljeni [ovdje](#). Ključne povratne informacije, ako ih ima, o objavljenom ESMF-u navedene su [ovdje](#).

Prilog 1. Obrazac za provjeru

Postupak provjere okolišnih rizika i rizika za društvo sastoji se od dvije faze: (1) Početna provjera pomoću **Popisa za isključenje** koji čini dio Okvira za upravljanje okolišnim i društvenim pitanjima; i (2) provjera predloženih aktivnosti da bi se utvrdio pristup upravljanju okolišnim i društvenim rizicima. Ovaj obrazac za provjeru druga je faza postupka provjere i koristi se za sve aktivnosti potprojekta. Ispunjeni obrasci bit će potpisani i čuvat će se u dokumentaciji Okolišnog i društvenog plana Projekta. Svjetska banka može pregledati uzorak obrazaca tijekom posjeta potpore u provedbi.

1. Informacije o potprojektu:

Naziv potprojekta	
Mjesto potprojekta	
Procijenjeni trošak	
Datum početka/dovršetka	
Kratak opis potprojekta	

2. Upitnici za provjeru okolišnih rizika i rizika za društvo

Pitanja	Odgovor		Sljedeći koraci
	Da	No	
ESS1			
Je li vjerojatno da će potprojekt imati znatne štetne učinke na okoliš koji su osjetljivi i dosad nezabilježeni i koji pokreću "neprihvatljive aktivnosti" ili druge kriterije za isključenje?			Ako je odgovor "da": Isključi iz projekta.
Uključuje li potprojekt novu izgradnju ili značajno proširenje ribnjaka, sustava gospodarenja krutim otpadom, skloništa, cesta (uključujući pristupne ceste), društvenih centara, škola, mostova i pristaništa?			Ako je odgovor "da": 1. Na temelju predloška u Prilogu 3. pripremite procjenu okolišnih rizika i rizika za društvo i/ili Plan za upravljanje okolišnim i društvenim pitanjima (ESMP) za predloženi potprojekt. 2. Uključite mjere upravljanja rizicima za okoliš i društvo u dokumentaciju o nadmetanju.
Uključuje li potprojekt obnovu neke manje infrastrukture, kao što su bunari podzemnih voda, zahodi, tuševi/praonice rublja ili skloništa?			Ako je odgovor "da": 1. Primijenite odgovarajuće mjere na temelju kodeka postupanja za okoliš i društvo iz Priloga 2. (osim ako jedno od pitanja u nastavku ne predstavlja posebne rizike za okoliš i zahtijeva Plan upravljanja okolišnim i društvenim rizicima za pojedine lokacije). 2. Uključite mjere upravljanja rizicima za okoliš i društvo u dokumentaciju o nadmetanju.
Hoće li za građevinske radove ili radove na obnovi biti potrebno otvoriti nova pozajmišta ili kamenolome?			Ako je odgovor "da": 1. Pripremiti ESMP za predloženi potprojekt na temelju predloška u Prilogu 3. 2. Uključite mjere upravljanja rizicima za okoliš i društvo u dokumentaciju o nadmetanju.
Dovodi li projekt do bilo kakvih rizika i utjecaja na pojedince ili skupine koji zbog svojih posebnih okolnosti mogu biti dovedeni u nepovoljni ili ranjivi položaj? ³			Ako je odgovor "da": Primijeniti odgovarajuće mjere opisane u Okviru za upravljanje okolišnim i društvenim pitanjima

³ "Nepovoljni ili ranjivi položaj" odnosi se na pojedince ili skupine koje bi zbog svoje dobi, spola, etničke pripadnosti, vjere, fizičkog, mentalnog ili drugog invaliditeta, socijalnog, građanskog ili zdravstvenog statusa, seksualne orijentacije, rodnog identiteta, ekonomskog nepovoljnog položaja ili statusa etničkog naroda i/ili ovisnosti o jedinstvenim prirodnim resursima mogu biti više izloženi negativnim utjecajima projekta i/ili ograničeni u odnosu na druge da ostvare prednosti projekta.

			i Planu uključivanju dionika.
ESS2			
Uključuje li potprojekt korištenje robe i opreme koja uključuje prisilni rad, dječji rad ili druge štetne ili izrabljivačke oblike rada?			Ako je odgovor "da": Isključi iz projekta.
Uključuje li potprojekt zapošljavanje radne snage, uključujući izravne ili ugovorene radnike, radnike primarne opskrbe i/ili radnike iz lokalne zajednice?			Ako je odgovor "da": Primijeniti Postupke za upravljanje radom
Hoće li radnici biti izloženi opasnostima na radnom mjestu kojima treba upravljati u skladu s lokalnim propisima i Smjernicama Svjetske banke za zaštitu okoliša, zdravlje i sigurnost? Trebaju li radnici OZO zbog potencijalnih rizika i opasnosti povezanih s obavljanjem poslova?			Ako je odgovor "da": Primijeniti Postupke za upravljanje radom
Postoji li mogućnost širenja infekcija bolesti povezanih s lokacijom ili radovima? Postoji li potreba za dodatnim ili posebnim vrstama zaštite zdravlja?			
Postoji li rizik da žene budu manje plaćene od muškaraca na projektu?			Ako je odgovor "da": Primijeniti Postupke za upravljanje radom
ESS3			
Je li vjerojatno da će zbog projekta nastati kruti ili tekući otpad koji bi mogao negativno utjecati na tlo, vegetaciju, rijeke, potoke ili podzemne vode ili obližnje zajednice?			Ako je odgovor "da": 1. Pripremiti ESMP za predloženi potprojekt na temelju predloška u Prilogu 3. 2. Uključite mjere upravljanja rizicima za okoliš i društvo u dokumentaciju o nadmetanju.
Uključuje li neki od građevinskih radova uklanjanje azbesta ili drugih opasnih materijala?			Ako je odgovor "da": U Kodekse postupanja za okoliš i društvo ugradite smjernice za postupanje s azbestom
Koje se vrste opasnog otpada očekuju i u približno (opisno) kojim količinama?			
Postoji li mogućnost zagađenja lokacije? Koje vrste?			
Ima li većih zagađivača u blizini?			
Ima li lokacija postojeću infrastrukturu koja potencijalno onečišćuje ili je opasna (npr. stari dizelski spremnici, kotlovi, izmjenični sustavi, plinske instalacije i slično)?			
Mogu li radovi uzrokovati značajne negativne utjecaje na kvalitetu zraka i/ili vode?			Ako je odgovor "da": 1. Pripremiti ESMP za predloženi podprojekt na temelju predloška u Prilogu 3. 2. Uključite mjere upravljanja rizicima za okoliš i društvo u dokumentaciju o nadmetanju.
Oslanja li se aktivnost na postojeću infrastrukturu (kao što su točke ispuštanja) koja nije dovoljna za sprečavanje utjecaja na okoliš?			Ako je odgovor "da": 1. Pripremiti ESMP za predloženi podprojekt na temelju predloška u Prilogu 3. 2. Uključite mjere upravljanja rizicima za okoliš i društvo u dokumentaciju o nadmetanju.
Postoji li mogućnost utjecaja na tlo ili vodna tijela zbog agrokemikalija (npr. pesticida) koje se koriste na poljoprivrednim zemljištima uslijed potprojektnih aktivnosti (npr. razvoj sustava za navodnjavanje, aktivnosti povezane s poljoprivredom, sjeme i gnojivo, nabava pesticida)?			Ako je odgovor "da": Primijenite Plan upravljanja gnojivom i štetnim organizmima iz Priloga 7.
ESS4			
Postoji li rizik od povećane izloženosti zajednice zaraznim bolestima (kao što su COVID-19, HIV/AIDS, malarija) ili povećan			Ako je odgovor "da": Primijeniti Postupke za upravljanje radom u Prilogu 4. i relevantne

rizik od prometnih nesreća?			mjere iz Plana uključivanja dionika
Očekuje li se priljev radnika izvan zajednice? Hoće li se od radnika očekivati da koriste zdravstvene usluge u zajednici? Hoće li zbog toga doći do pritiska na postojeće usluge zajednice (voda, struja, zdravstvo, rekreacija, drugo?)			Ako je odgovor "da": Primijeniti Postupke za upravljanje radom u Prilogu 4.
Postoji li rizik od povećanja seksualnog zlostavljanja i uznemiravanja zbog radova na projektu?			Ako je odgovor "da": Primijeniti Postupke za upravljanje radom u Prilogu 4.
Može li izgradnja negativno utjecati na neki javni objekt, poput škola, bolnica, crkve?			Ako je odgovor "da": Primjenjivati odgovarajuće mjere na temelju Kodeksi postupanja za okoliš i društvo iz Priloga 2. (osim ako jedno od pitanja u obrascu za provjeru ukazuje na posebne rizike za okoliš i društvo i zahtijeva ESMP za pojedine lokacije).
Hoće li potprojekt zahtijevati od vlade da zadrži radnike koji će osigurati sigurnost i zaštititi potprojekt?			Ako je odgovor "da": Pripremite ESMPspecifičan za lokaciju za predloženi potprojekt, uključujući procjenu potencijalnih rizika i mjere ublažavanja korištenja sigurnosnog osoblja.
ESS5			
Hoće li potprojekt zahtijevati nedobrovoljno stjecanje novog zemljišta (hoće li vlada primijeniti eksproprijaciju)? ⁴			Ako je odgovor "da": Pogledajte i primijenite Okvir politike preseljenja (RPF) .
Hoće li potprojekt dovesti do privremenog ili trajnog fizičkog raseljavanja (uključujući osobe koje pravno na potražuju zemljište)?			Ako je odgovor "da": Pogledajte i primijenite RPF.
Hoće li potprojekt dovesti do gospodarskog raseljavanja (kao što je gubitak imovine ili sredstava za život ili pristup resursima zbog stjecanja zemljišta ili ograničenja pristupa)?			Ako je odgovor "da": Pogledajte i primijenite RPF.
Je li lokacija potprojekta stečena eksproprijacijom u posljednjih 5 godina dok se čekalo na potprojekt?			Ako je odgovor "da": Pogledajte i primijenite RPF.
Postoje li povezani objekti potrebni za potprojekt (kao što su pristupne ceste ili dalekovodi) koji će zahtijevati nedobrovoljno stjecanje novog zemljišta?			Ako je odgovor "da": Pogledajte i primijenite RPF.
Je li potrebno privatno zemljište za potprojektu aktivnost dobrovoljno darovano za projekt? ⁵			Ako je odgovor "da": Pogledajte i primijenite RPF.
ESS6			
Uključuje li potprojekt aktivnosti koje bi mogle uzrokovati značajan gubitak ili degradaciju kritičnih staništa, ⁶ bilo izravno			Ako je odgovor "da": Isključi iz projekta.

⁴ Okolišni i društveni standard 5, Bilješka 10: "U nekim se okolnostima može predložiti da se dio ili cijelo zemljište koje će se koristiti projektom donira na dobrovoljnoj osnovi bez isplate pune naknade. Uz prethodno odobrenje Banke, to može biti prihvatljivo pod uvjetom da Zajmoprimac dokaže da su: (a) potencijalni donator ili donatori na odgovarajući način obaviješteni i savjetovani o projektu i izborima koji su im na raspolaganju; (b) potencijalni donatori svjesni da mogu biti odbijeni te su pisanim putem potvrdili svoju spremnost da nastave s donacijom; (c) količina zemljišta koje se daruje neznatna i neće smanjiti preostalu površinu donatora ispod razine koja je potrebna za održanje egzistencije donatora na sadašnjim razinama; (d) nije uključeno premještanje kućanstava; (e) očekuje se da će donator imati izravnu korist od projekta; i (f) u slučaju zajednice ili zajedničkog zemljišta, donacija se može izvršiti samo uz pristanak pojedinaca koji koriste ili zauzimaju zemljište. Zajmoprimac će voditi transparentnu evidenciju o svim postignutim savjetovanjima i sporazumima."

⁵ Okolišni i društveni standard 5, Bilješka 10: "U nekim se okolnostima može predložiti da se dio ili cijelo zemljište koje će se koristiti projektom donira na dobrovoljnoj osnovi bez isplate pune naknade. Uz prethodno odobrenje Banke, to može biti prihvatljivo pod uvjetom da Zajmoprimac dokaže da su: (a) potencijalni donator ili donatori na odgovarajući način obaviješteni i savjetovani o projektu i izborima koji su im na raspolaganju; (b) potencijalni donatori svjesni da mogu biti odbijeni te su pisanim putem potvrdili svoju spremnost da nastave s donacijom; (c) količina zemljišta koje se daruje neznatna i neće smanjiti preostalu površinu donatora ispod razine koja je potrebna za održanje egzistencije donatora na sadašnjim razinama; (d) nije uključeno premještanje kućanstava; (e) očekuje se da će donator imati izravnu korist od projekta; i (f) u slučaju zajednice ili zajedničkog zemljišta, donacija se može izvršiti samo uz pristanak pojedinaca koji koriste ili zauzimaju zemljište. Zajmoprimac će voditi transparentnu evidenciju o svim postignutim savjetovanjima i sporazumima."

⁶ Okolišni i društveni standard 6, stavak 23.: "Kritično stanište je definirano kao područje od velike važnosti ili vrijednosti biološke raznolikosti, uključujući (a) stanište od značajne važnosti za kritično ugrožene ili ugrožene vrste, a kako je navedeno u Crvenom popisu ugroženih vrsta IUCN-a ili jednakovrijednim nacionalnim pristupima; (b) stanište od velike važnosti za endemske vrste ili vrste ograničenog područja; (c) stanište koje podupire globalno ili nacionalno značajne koncentracije migratornih ili kongregacijskih vrsta; (d) visoko ugroženi ili jedinstveni ekosustavi; i (e) okolišne funkcije ili značajke potrebne za održavanje održivosti vrijednosti biološke raznolikosti opisanih u točki od (a) do (d)."

ili neizravno, ili koje bi dovele do štetnih učinaka na prirodna staništa ⁷ ?			
Hoće li projekt uključivati prenamjenu ili propadanje nekritičnih prirodnih staništa?			Ako je odgovor "da": 1. Pripremiti ESMP za predloženi potprojekt na temelju predloška u Prilogu 3. 2. Uključite mjere upravljanja rizicima za okoliš i društvo u dokumentaciju o nadmetanju.
Hoće li ova aktivnost zahtijevati uklanjanje stabala, uključujući prirodnu vegetaciju u unutrašnjosti? U kojoj mjeri?			Ako je odgovor "da": 1. Pripremiti ESMP za predloženi potprojekt na temelju predloška u Prilogu 3. 2. Isključite iz projekta ako se očekuje više od x hektara sječe drveća i vegetacije. 2. Uključite mjere upravljanja rizicima za okoliš i društvo u dokumentaciju o nadmetanju.
Hoće li doći do značajnog utjecaja na neki značajni ekosustav (posebno na ekosustave u kojima žive rijetke ili ugrožene vrste flore i faune)?			Ako je odgovor "da": Isključi iz projekta.
ESS8			
Hoće li se potprojekt nalaziti uz osjetljivu lokaciju (povijesno, arheološko ili kulturno značajno nalazište) ili objekt?			Ako je odgovor "da": primijenite postupke slučajnog nalaska iz Priloga 4.
Uključuje li potprojekt intervencije u kulturnu baštinu?			
Mogu li projektne aktivnosti utjecati na kulturnu baštinu?			
Jeste li u blizini zgrada locirali svete objekte ili predmeta koji imaju duhovnu vrijednost za lokalnu zajednicu (npr. spomen-obilježja, grobovi ili spomenici) ili ste u njihovoj blizini zahtijevali iskapanja?			Ako je odgovor "da": primijenite postupke slučajnog nalaska iz Priloga 4.

3. Zaključak

Na temelju rezultata prethodno navedenog pregleda, navedite instrumente za upravljanje rizicima za okoliš i društvo koje je potrebno pripremiti/usvojiti i provesti:

Ime i titula osobe koja je provela provjeru:

Datum provjere:

⁷ Okolišni i društveni standard 6, stavak 21.: "Prirodna staništa su područja koja se sastoje od održivih skupina biljnih i/ili životinjskih vrsta uglavnom autohtonog podrijetla i/ili u kojima ljudska aktivnost u osnovi nije izmijenila primarne ekološke funkcije i sastav vrsta."

Prilog 2. Kodeksi postupanja za okoliš i društvo (ESCOP)

Na projektu se primjenjuju Kodeksi postupanja za okoliš i društvo navedeni u ovom dokumentu u cilju upravljanja i ublažavanja negativnih učinaka po okoliš. Kodeksi postupanja za okoliš i društvo sadrže posebne, detaljne i konkretne mjere za ublažavanje mogućih utjecaja svakih vrsta prihvatljivih potprojektnih aktivnosti u okviru projekta. Označeni su kao relevantni u fazama planiranja, provedbe i aktivnosti nakon provedbe. Namijenjeni su jednostavnim mjerama za ublažavanje rizika i upravljanje te jednostavne za korištenje Zajmoprimcu i izvođačima radova. Kodeks postupanja za okoliš i društvo čini osnovu za pripremu okolišnih i društvenih instrumenata za pojedine lokacije, kao što su ESMP i Kontrolna lista ESMP-a.

Kodeksi postupanja za okoliš i društvo u ovom odjeljku odnose se na infrastrukturne potprojekte (opće smjernice i tehničke smjernice)

Kodeksi postupanja za okoliš i društvo za infrastrukturne potprojekte

Problem	Mjere za sprečavanje i ublažavanje utjecaja na okoliš	Odgovorna strana
1. Buka tijekom izgradnje	<ul style="list-style-type: none">a) Planirajte aktivnosti u dogovoru sa zajednicama tako da se najbučnije aktivnosti provode u razdobljima kada će najmanje smetati. (Faza planiranja)b) Kada je to potrebno i moguće, primijeniti metode za kontrolu buke kao što su ograde, barijere ili deflektori (npr. prigušni uređaji za motore s unutarnjim izgaranjem ili sadnja stabala koja brzo rastu). (Faza implementacije)c) Aktivnosti vezane uz prijevoz u lokalnoj zajednici svedite na najmanju moguću mjeru. Uspostavite tampon zonu (kao što su otvoreni prostori, red stabala ili područja pod vegetacijom) između lokacije projekta i stambenih naselja da bi se smanjio utjecaj buke. (Faza implementacije)	Projektant, izvođač radova
2. Erozija tla	<ul style="list-style-type: none">a) Zakažite izgradnju tijekom sušne sezone. (Faza planiranja)b) Ocrtajte i svedite na najmanju mjeru duljine i strmine padina. (Faza implementacije)c) Koristite malč, trave ili zbijeno tlo kako biste stabilizirali izložena područja. (Faza implementacije)d) Nakon završetka radova u građevinskoj zoni pokrijte tlo površinskim slojem zemlje i ponovno posadite zelenilo (zasađena trava, brzorastuće biljke/grmlje/drveće). (Faza nakon implementacije)e) Projektirajte kanale i jarke za otjecanje vode nakon izgradnje te izgradite strme kanale/padove (npr. s palmine ili jutene obloge, itd.). (Faza nakon implementacije)	Projektant, izvođač radova
3. Kvaliteta zraka	<ul style="list-style-type: none">a) Smanjite prašinu s izloženih radnih mjesta redovitim nanošenjem vode na tlo tijekom sušne sezone. (Faza implementacije)b) Izbjegavajte otpad na mjestima spaljivanja (drveće, grmlje) ili građevinske otpadne materijale. (Faza implementacije)c) Držite zalihe agregatnih materijala pokrivene kako biste izbjegli ispuštanje ili raspršivanje sitnih čestica zemlje tijekom vjetrovitih dana ili oštećenja uzrokovana životinjama lutalicama. (Faza implementacije)d) Skratite radno vrijeme generatora /strojeva/opreme/vozila. (Faza implementacije)e) Kontrolirajte brzinu vozila tijekom vožnje unutar lokalne zajednice da bi raspršivanje prašine sveli na najmanju moguću mjeru. (Faza implementacije)	Izvođač
4. Kvaliteta i dostupnost vode	<ul style="list-style-type: none">a) Aktivnosti ne bi trebale utjecati na dostupnost vode za piće i higijenu. (Faza implementacije)b) Zaprljani materijali, kruti otpad, toksični ili opasni materijali ne smiju se skladištiti, sipati ili bacati u vodna tijela da bi ih razrijedili ili zbrinuli. (Faza implementacije)	Izvođač

	<p>c) Izbjegavajte korištenje bazena s otpadnim vodama, posebno bez nepropusnih obloga.</p> <p>d) Osiguravanje toaleta s privremenom septičkom jamom. (Faza implementacije)</p> <p>e) Protok prirodnih voda ne smije se ometati ili preusmjeravati u drugom smjeru, što može dovesti do isušivanja riječnih korita ili poplave naselja. (Faza implementacije)</p> <p>f) Odvojite betonske radove u plovnim putovima i držite miješanje betona odvojeno od odvodnje koja vodi do plovnih putova. (Faza implementacije)</p>	
5. Kruti i opasni otpad	<p>a) Odvojite građevinski otpad na otpad koji se može reciklirati, opasan i neopasan otpad. (Faza implementacije)</p> <p>b) Prikupljati, skladištiti i transportirati građevinski otpad na odgovarajuće određena/kontrolirana odlagališta. (Faza implementacije)</p> <p>c) Skladištenje otpada na licu mjesta prije konačnog odlaganja (uključujući zemlju iskopanu za temelje) trebalo bi biti udaljeno najmanje 300 metara od rijeka, potoka, jezera i močvarnih područja. (Faza implementacije)</p> <p>d) Koristite osigurano područje za opskrbu gorivom i prijenos drugih otrovnih tekućina udaljenih od naselja (najmanje 50 metara od odvodnih konstrukcija i 100 metara od važnih vodnih tijela); idealno na tvrdj/neporoznoj površini. (Faza implementacije)</p> <p>e) Obučite radnike za ispravan prijenos i rukovanje gorivima i drugim tvarima te zahtijevaju uporabu rukavica, čizama, pregača, naočala i druge zaštitne opreme za zaštitu pri rukovanju visoko opasnim materijalima. (Faza implementacije)</p> <p>f) Prikupite i pravilno odložite manje količine materijala za održavanje kao što su masne krpe, uljni filtri, rabljeno ulje itd. Nikada ne odlažite istrošena ulja na tlo i u vodene tokove jer možete kontaminirati tlo i podzemne vode (uključujući spremšta pitke vode). (Faza implementacije)</p> <p>g) Nakon što se svako gradilište stavi izvan pogona, potrebno je očistiti sve ostatke i otpad. (Faza nakon implementacije)</p>	Izvođač
6. Azbest	<p>a) Ako se na gradilištu pronađe azbest ili materijali koji sadrže azbest, potrebno ih je jasno označiti kao opasni otpad. (Faza implementacije)</p> <p>b) Azbest treba na odgovarajući način spremiti i zapečatiti kako bi se izloženost svela na najmanju moguću razinu. (Faza implementacije)</p> <p>c) Prije uklanjanja, ako je isto potrebno, ACM treba tretirati sredstvom za vlaženje kako bi se azbestna prašina svela na najmanju moguću mjeru. (Faza implementacije)</p> <p>d) Ako je ACM potrebno privremeno skladištiti, treba ga sigurno smjestiti unutar zatvorenih spremnika i jasno označiti. (Faza implementacije)</p> <p>e) Uklonjeni ACM ne smije se ponovno koristiti. (Faza provedbe i nakon provedbe)</p>	Izvođač a)
7. Zdravlje i sigurnost	<p>a) Prilikom planiranja aktivnosti na svakom potprojektu, razmotrite korake kako biste izbjegli ozljeđivanje ljudi. (Faza planiranja)</p> <p>Korisno je uzeti u obzir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mjesto gradnje: Postoje li opasnosti koje bi se mogle ukloniti ili na koje bi trebalo upozoriti ljude? • Osobe koje će sudjelovati u izgradnji: Posjeduju li odgovarajuću vješine i fizičku kondiciju za sigurno obavljanje radova? • Oprema: Postoje li provjere ispravnosti opreme? Trebaju li ljudima neke posebne vještine ili znanja kako bi mogli sigurno koristiti opremu? • Sigurnost električne energije: Primjenjuju li se na licu mjesta dobre prakse poput upotrebe sigurnih produžnih kabela, regulatora napona i prekidača, sigurnosnih naljepnica na električnim instalacijama i znaju li ljudi prepoznati miris zapaljane žice i slično? Je li radno mjesto opskrbljeno detektorima 	Projektant Izvođač

	<p>napona, stezaljkama i ispitivačima spremnika?</p> <p>b) Po potrebi naložite uporabu osobne zaštitne opreme za radnike (rukavice, maske za prašinu, zaštitne kacige, čizme, naočale). (Faza implementacije)</p> <p>c) Slijedite dolje navedene mjere za izgradnju koja uključuje visinske radove (npr. 2 metra iznad tla (Faza implementacije):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Što više radova treba biti obavljeno na tlu. • Nemojte dopustiti osobama koje imaju niže navedene zdravstvene rizike da obavljaju visinske poslove: problem s vidom/ravnotežom; određene kronične bolesti, kao što su osteoporozna, dijabetes, artritis ili Parkinsonova bolest; određeni lijekovi – tablete za spavanje, sredstva za smirenje, lijekovi za krvni tlak ili antidepresivi; nedavna povijest padova - nakon što su imali pad u posljednjih 12 mjeseci, itd. • Samo osobama s dovoljnom razinom znanja i vještina dozvolite obavljanje zadataka. • Provjerite sigurnost mjesta (npr. krov) na kojemu će se obavljati radovi na visini. • Poduzmite mjere opreza pri radu na ili blizu lomljivih površina. • Odmah očistite ulje, masnoću, boju i prljavštinu kako biste spriječili posklizavanje; i • Osigurati mjere zaštite od pada, npr. sigurnosnu tvrdoću, jednostavnu skelu/zaštitnu ogradu za radove udaljene više od 4 metra od tla. <p>d) Svakodnevno održavajte radno mjesto čistim i čistite otpad. (Faza implementacije)</p> <p>e) Omogućite komplete prve pomoći sa zavojima, antibiotskom kremom i sl. ili mjesto za pružanje liječničke pomoći te dovoljne količine pitke vode. (Faza implementacije)</p> <p>f) Korozivne tekućine i druge toksične materijale držite u pravilno zatvorenim spremnicima za sakupljanje i odlaganje u pravilno osiguranim zonama. (Faza implementacije)</p> <p>g) Osigurajte odgovarajuće sanitarne čvorove za radnike koji nisu iz lokalne zajednice. (Faza implementacije)</p> <p>h) Ogradite građevinsko područje i osigurajte zalihe materijala / skladišne prostore koji su sklonjeni od javnosti i postavite znakove upozorenja, uključujući one na nesigurnim mjestima. Ne dopustite djeci da se igraju na gradilištima. (Faza implementacije)</p> <p>i) Osigurajte da su strukturni otvori pokriveni/zaštićeni na odgovarajući način. (Faza implementacije)</p> <p>j) Materijal koji se čuva na krovovima ili otvorenim katovima treba biti lagan. (Faza implementacije)</p> <p>k) Cijevi, kabele za napajanje, vodiče za zavarivanje itd. nemojte polagati u blizini prometnih šetnica ili zona. (Faza implementacije)</p> <p>l) Ako u blizini ima školske djece, uključite prometne redare kako biste usmjerili promet dok traje nastava, ako je potrebno. (Faza implementacije)</p> <p>m) Kontrolirajte brzinu vožnje vozila, posebno pri prolasku kroz zajednicu ili obližnju školu, dom zdravlja ili druga osjetljiva područja. (Faza implementacije)</p> <p>n) Tijekom jakih kiša ili hitnih slučajeva bilo koje vrste, obustavite radove. (Faza implementacije)</p> <p>o) Ispunite sva pozajmišta nakon završetka građevinskih radova kako biste izbjegli zadržavanje stajaće vode, bolesti koje se prenose vodom i moguće utapanje.</p>	
--	--	--

	(Faza nakon implementacije)	
8. Ostalo	<ul style="list-style-type: none"> a) Izvan gradilišta nije dozvoljena sječa stabala i uništavanje vegetacije- Provedbene agencije nabavljat će materijale iz lokalnih izvora u skladu s tradicionalnim građevinskim praksama u zajednici. (Faza planiranja) b) Nema lova, ribolova, hvatanja divljih životinja ili sakupljanja biljaka. (Faza implementacije) c) Nema korištenja neodobrenih toksičnih materijala, uključujući boje na bazi olova, nevezani azbest itd. (Faza implementacije) d) Nema ometanja kulturnih ili povijesnih znamenitosti. (Faze planiranja i provedbe) 	Projektant Izvođač

Posebni Kodeksi postupanja za okoliš i društvo za infrastrukturne potprojekte

Vrsta potprojekta	Mjere za sprječavanje i ublažavanje negativnih utjecaja na okoliš	Odgovorna strana
Građevine		
Općenito	<ul style="list-style-type: none"> a) Osigurati odgovarajuću odvodnju u neposrednoj okolini građevine kako bi se izbjegli nakupljanje stajaće vode, i nastanak bolesti koje prenose insekti (malaria, itd.) i nehigijenski uvjeti. (Faza implementacije) b) Uključite sanitarne čvorove kao što su toaleti i umivaonici za pranje ruku. (Faza implementacije) c) Ograničite upotrebu azbestnih cementnih ploča za krovišta. (Faza implementacije) d) Preferiraju se popločani podovi zbog lakšeg čišćenja i održavanja higijene. (Faze planiranja i provedbe) 	Projektant Izvođač
Elektrifikacija		
Solarno napajanje	<ul style="list-style-type: none"> a) Pobrinite se ožičenje zbog jednostavnijeg održavanja i smanjenja rizika od nesreća. (Faza implementacije) b) Potreba za podizanjem svijesti zajednice o električnim opasnostima te zdravstvenim i sigurnosnim pitanjima, kao i o pravilnom održavanju solarnih panela (tijekom i nakon provedbe) c) Potrebno je podići svijest zajednice o pravilnom odlaganju solarnih panela, posebno tako da se izbjegava odlaganje panela u blizini vodnih tijela (faza nakon provedbe) 	Projektant Izvođač b)

Prilog 3. Predložak Plana za upravljanje okolišnim i društvenim pitanjima (ESMP)

Rizici za okoliš i društvo i njihovi učinci blisko su povezani s lokacijom potprojekta i opsegom aktivnosti. Ovaj Okvir za upravljanje okolišnim i društvenim pitanjima bi se trebao prilagoditi za svaku određenu lokaciju i aktivnosti potprojekta.

1. Informacije o potprojektu

Naziv potprojekta:	
Procijenjeni trošak:	
Datum početka/dovršetka:	

2. Opis mjesta/lokacije

Ovaj odjeljak sažeto opisuje predloženu lokaciju i njezin geografski, ekološki, društveni i vremenski kontekst, uključujući sva potrebna ulaganja izvan lokacije (npr. pristupne ceste, vodoopskrba itd.). Planu upravljanja okolišnim i društvenim rizicima priložite kartu lokacije.

3. Opis potprojekta i aktivnosti

U ovom se odjeljku navode sve aktivnosti koje će se odvijati u okviru potprojekta, uključujući sve povezane aktivnosti (kao što su izgradnja pristupnih cesta ili dalekovoda ili komunikacijske kampanje koje prate pružanje usluga).

4. Matrica Plana za upravljanje okolišnim i društvenim pitanjima : Rizik i učinci, ublažavanje, praćenje

U ovom bi se odjeljku trebali utvrditi očekivani štetni rizici i učinci na okoliš i društvo specifični za pojedinu lokaciju; opisati mjere ublažavanja za rješavanje tih rizika i učinka; i navesti mjere praćenja potrebne za osiguravanje učinkovite provedbe mjera ublažavanja. Može se temeljiti na prethodno utvrđenim potencijalnim rizicima/učinaka i mjerama za ublažavanje sadržanim u ESMF-u, prema potrebi, i ići još detaljnije, a kako bi se osigurala specifična relevantnost i sveobuhvatnost za svaku za lokaciju. Za potprojekte koji uključuju izgradnju mogu biti potrebna dva seta stolova za fazu izgradnje i fazu rada.

Očekivani rizici i utjecaji na okoliš i društvo	Mjere za ublažavanje i upravljanje rizicima	Ublažavanje utjecaja		Praćenje/ublažavanje učinka		
		Mjesto/vrijeme/učestalost	Odgovornost	Parametar koji treba pratiti	Metodologija, uključujući lokaciju i učestalost	Odgovornost

5. Razvoj kapaciteta i obuka

Na temelju predloženih provedbenih mehanizama i odgovornih strana, u ovom se odjeljku navode svi načini izgradnje kapaciteta, osposobljavanja ili novo osoblje koje bi moglo biti potrebni za učinkovitu provedbu projekta.

6. Raspored provedbe i procjene troškova

U ovom se odjeljku navodi vremenski okvir provedbe prethodno opisanih mjera ublažavanja i mjera za razvoj kapaciteta te procjena troškova za provedbu. Procjena troškova može se usredotočiti na stavke koje će pokriti agencija za provedbu projekta, pri čemu će izračun troškova vezanih uz mjere ublažavanja izvršiti izvođač.

7. Prilozi

Kodeksi postupanja za okoliš i društvo, plan uključivanja dionika za svaku lokaciju, itd.

IV. Pregled i odobrenje

Pripremio: (Potpis) Funkcija:..... Datum.....	
Pregledao: (Potpis) Funkcija:..... Datum.....	Odobrio: (Potpis) Funkcija:..... Datum.....

Prilog 4. Postupci slučajnih nalaza

Kulturna baština obuhvaća materijalnu i nematerijalnu baštinu koja se može prepoznati i ocijeniti na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj ili međunarodnoj razini. *Materijalna kulturna baština* uključuje pokretne ili nepokretne objekte, lokalitete, strukture, skupine građevina te prirodne značajke i krajolike koji imaju arheološki, paleontološki, povijesni, arhitektonski, vjerski, estetski ili drugi kulturni značaj. Materijalna kulturna baština se može nalaziti u urbanim ili ruralnim sredinama, iznad ili ispod površine kopna ili pod vodom. *Nematerijalna kulturna baština* uključuje prakse, prikaze, izraze, znanja, vještine te instrumente, predmete, artefakte i kulturne prostore povezane s njima koje zajednice i skupine prepoznaju kao dio svoje kulturne baštine i prenose s koljena na koljeno te ih stalno iznova stvaraju kao odgovor na svoju okolinu, interakciju s prirodom i povijest.

Ako se tijekom izgradnje pronađu lokacije, resursi ili artefakti kulturne vrijednosti, potrebno je slijediti sljedeće postupke za identifikaciju, zaštitu od krađe i obradu otkrivenih artefakata te ih uključiti u standardnu natječajnu dokumentu. Ti postupci uzimaju u obzir zahtjeve koji se odnose na slučajne nalaze u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, uključujući Zakon o zaštiti i očuvanju kulturne baštine (NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22)

- Zaustavite građevinske aktivnosti na području gdje je došlo do slučajnog nalaza.
- Osigurajte lokaciju kako biste spriječili oštećenje ili gubitak uklonjivih predmeta. U slučaju starina koje je moguće ukloniti ili osjetljivih ostataka, potrebno je organizirati čuvare dok nadležna tijela ne preuzmu nadzor. Nadležna tijela su utvrđena u Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturne baštine i podzakonskim aktima.
- Odmah obavijestite osoblje MUP-a, DGU-a i JPP-a te nadležna tijela u skladu s nacionalnim zakonodavstvom.
- Relevantno tijelo u skladu s Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturne baštine i podzakonskim aktima zaduženo je za vrednovanje/inspekciju značaja ili važnosti slučajnog nalaza te savjetovanje o odgovarajućim postupcima koji slijede nakon nalaska.
- Ako tijelo propisano u skladu sa Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturne baštine i podzakonskim aktima utvrdi da slučajni nalaz nije kulturna baština, proces izgradnje se može nastaviti.
- Ako tijelo propisano u skladu sa Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturne baštine i podzakonskom aktu utvrdi da je slučajni pronalazak izolirani slučaj, tijelo treba dati tehničku potporu/savjete o postupanju sa slučajnim nalazom i troškovima povezanim s takvim postupanjem.
- JPP bez odgode obavješćuje stručnjaka SB-a za zaštitu okoliša o nalazu. Izvođač radova i JPP slijedit će upute nadležnog tijela i ponovno započeti radove tek tada nadležno tijelo to dozvoli (u pisanom obliku). Najvažnija dokumentacija će se čuvati.